

**DIAGNOZA SYTUACJI
SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ
I PRZESTRZENNEJ GMINY
NOWOGRÓD**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	4
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE.....	4
2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE.....	10
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE	15
2.4. WALORY PRZYRODNICZE.....	48
2.4.1. OBSZARY CHRONIONE.....	48
2.4.2. FLORA I FAUNA.....	72
2.4.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE.....	73
2.4.4. KLIMAT, STAN POWIETRZA I USŁONECZNIENIE	84
2.5. WALORY KULTUROWE	89
2.6. LOKALNI TWÓRCY, POSTACIE ŚWIATA KULTURY	92
2.7. HISTORIA GMINY	94
2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	95
3. SFERA SPOŁECZNA	97
3.1. DEMOGRAFIA.....	97
3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	105
3.3. MIESZKALNICTWO.....	111
3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW.....	117
3.5. BEZROBOCIE	119
4. SFERA GOSPODARCZA	123
4.1. ROLNICTWO.....	123
4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	127
4.3. TERENY INWESTYCYJNE.....	132
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	137
5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	137
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	168
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI	175
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA.....	180
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	182
6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA	182

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA	185
6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY	186
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ	190
6.5. INFRASTRUKTURA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	193
7. FINANSE SAMORZĄDOWE.....	194
8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY	198
8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO	198
8.2. ANALIZA SWOT.....	208
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	213

1. WPROWADZENIE

Opracowana w ramach przedmiotowego dokumentu „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Nowogród” będzie stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie: sferę przestrzenno-środowiskową, społeczną i gospodarczą, ponadto opisano infrastrukturę techniczną, społeczną oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Nowogród wśród jej mieszkańców.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju. Ponadto dokonano porównań gminy z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu łomżyńskiego.

Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Nowogród jest gminą o charakterze miejsko-wiejskim, która położona jest w województwie podlaskim, w powiecie łomżyńskim. Gmina sąsiaduje z gminami:

- Łomża,
- Miastkowo,
- Mały Płock (powiat kolneński),
- Zbójna (powiat łomżyński).

Rysunek 1. Położenie Gminy Nowogród na tle powiatu łomżyńskiego

Źródło: <https://www.osp.org.pl>

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. wskazano Gminę Nowogród wśród 5 najmniejszych ze względu na liczbę mieszkańców gmin.

Tabela 1. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Nowogród	2117
2.	Baliki	42
3.	Chmielewo	60
4.	Dzierzgi	70
5.	Grądy	123
6.	Grzymały	119
7.	Jankowo-Młodzianowo	221
8.	Jankowo-Skarbowo	76
9.	Kupnina	87
10.	Mątwica	511
11.	Morgowniki	113
12.	Ptaki	30
13.	Serwatki	55
14.	Sławiec	191
15.	Sulimy	58
16.	Szablak	117

Źródło: dane Gminy Nowogród, stan na 31.12.2021 r.

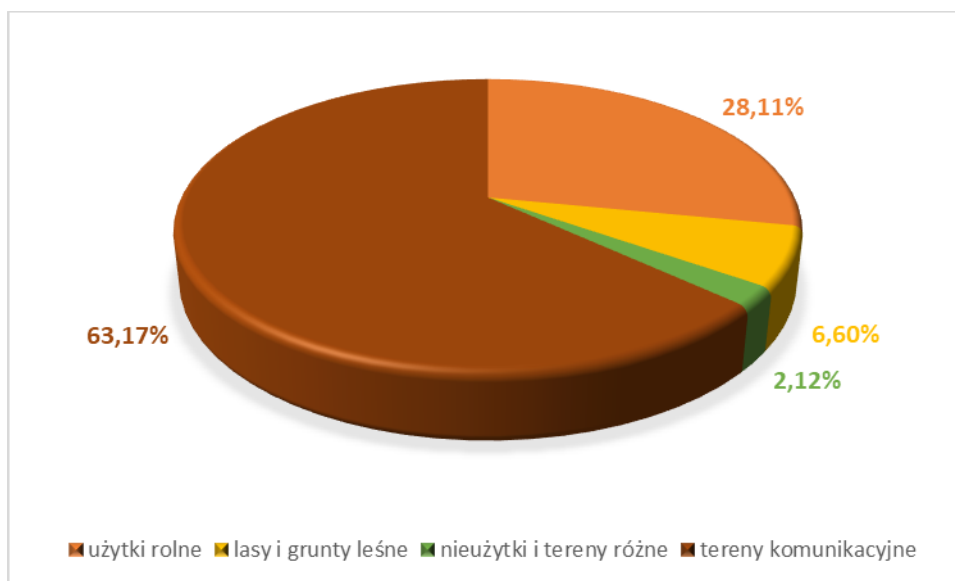
Zestawienie gruntów w posiadaniu Gminy Nowogród zaprezentowano w tabeli 2. i wykresie 1.

Tabela 2. Zestawienie gruntów w posiadaniu gminy

Lp.	Wyszczególnienie	J. m.	Wartość
1	użytki rolne, w tym:	ha	90,3729
	grunty orne	ha	62,1899
	sady	ha	0,00
	łąki	ha	23,2157
	pastwiska		
	grunty rolne zabudowane	ha	1,1406
	grunty pod stawami i rowami	ha	3,8267
2	lasy i grunty leśne	ha	21,2093
3	nieużytki i tereny różne	ha	6,8203
4	tereny komunikacyjne	ha	203,0922
Razem		ha	321,4947

Źródło: Dane Gminy Nowogród, stan na dzień: 31 grudnia 2021 r.

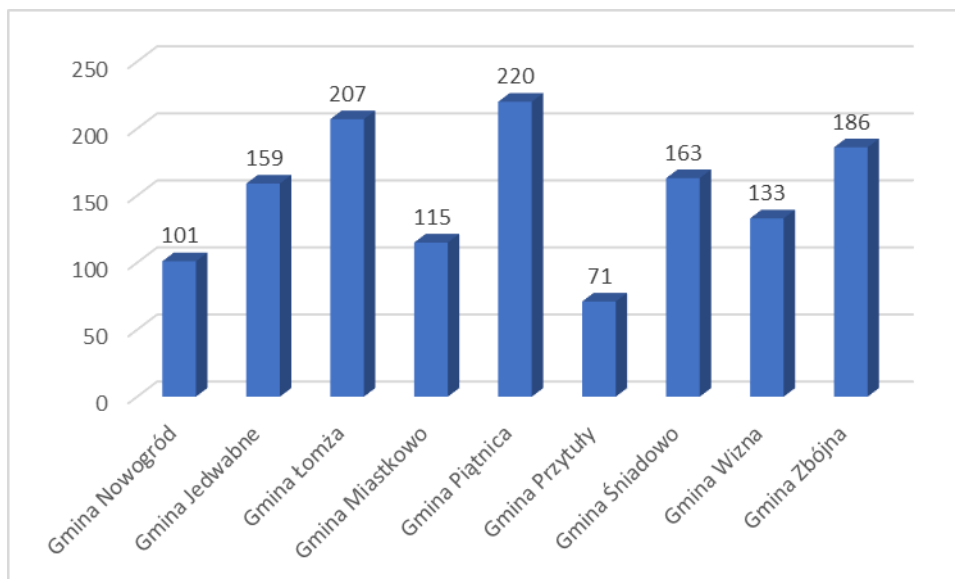
Wykres 1. Zestawienie gruntów w posiadaniu gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Nowogród, stan na dzień: 31 grudnia 2021 r.

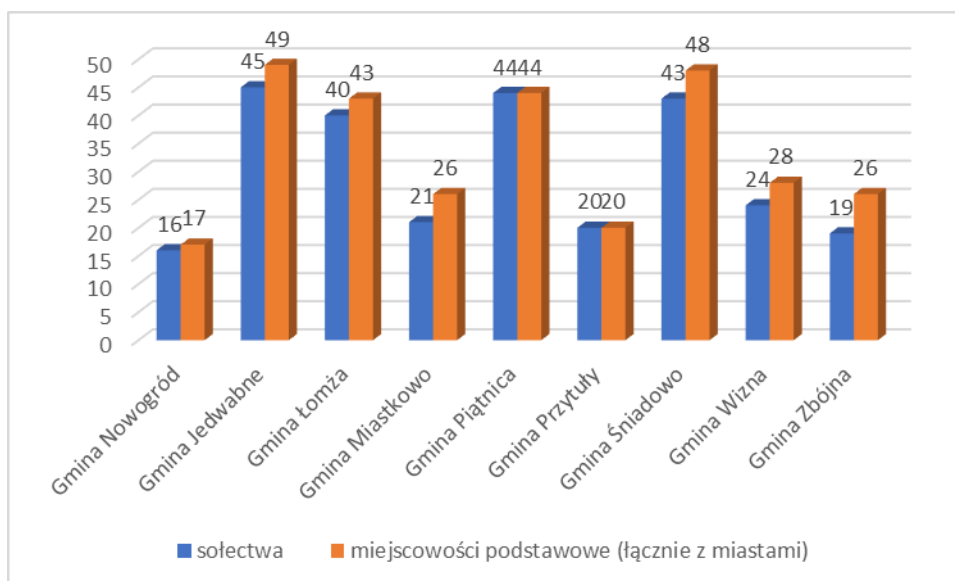
Pod względem powierzchni Gmina Nowogród zajmuje drugie od końca miejsce w powiecie łomżyńskim. Na wykresie 2 zaprezentowano zaś zestawienie miejscowości i sołectw zlokalizowanych w poszczególnych gminach.

Wykres 2. Powierzchnia gmin w powiecie łomżyńskim

Źródło: dane GUS

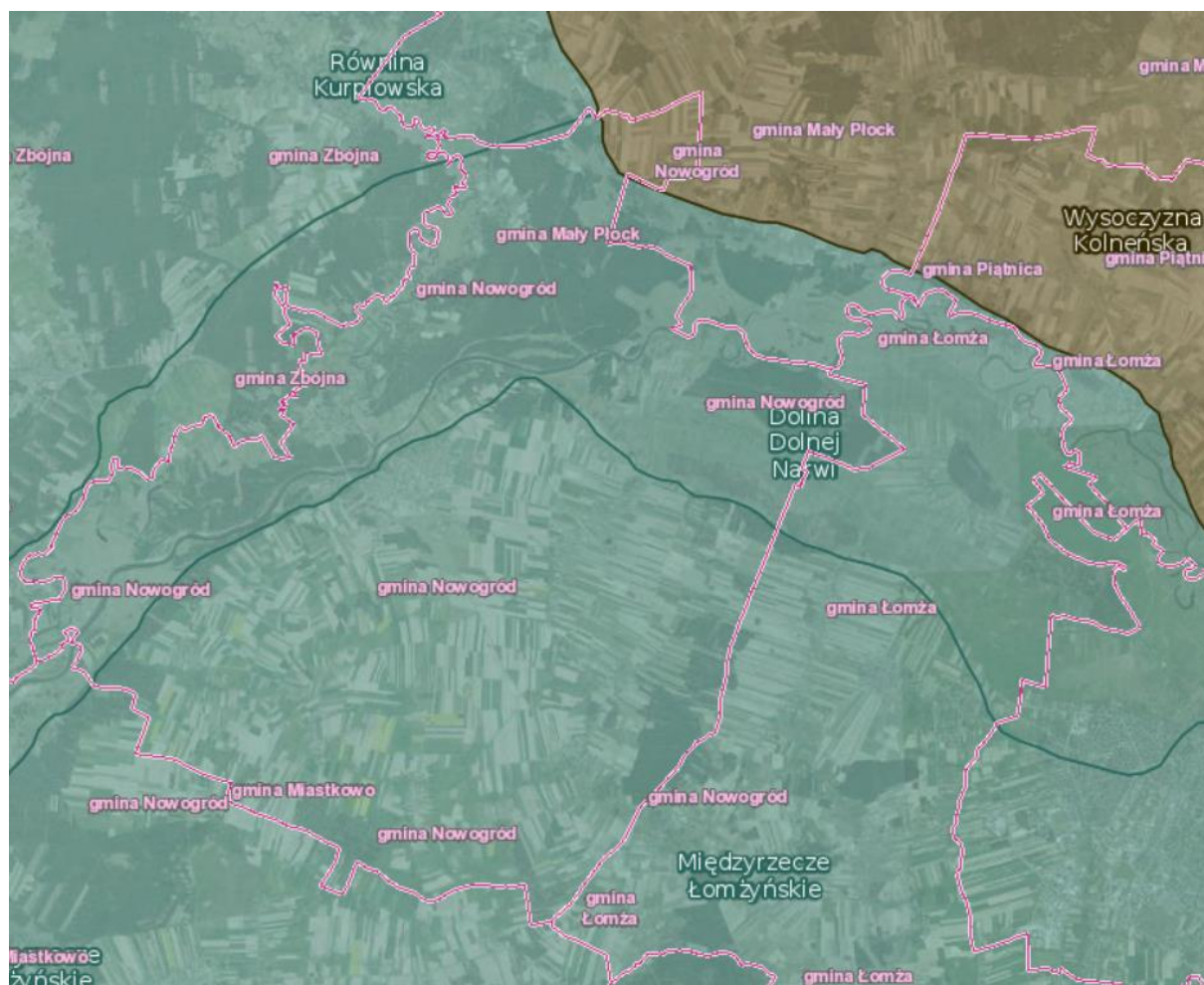
Wykres 3. Sołectwa i miejscowości w gminach powiatu łomżyńskiego

Źródło: dane GUS

Gmina Nowogród położona jest w większości w obrębie Niziny Północnomazowieckiej, wchodząc w skład mezoregionu Międzyrzecza Łomżyńskiego, jak również Doliny Dolnej Narwii. Niewielka część gminy położona jest na terenie mezoregionu Wysoczyzna Kolneńska (makroregion Nizina Północnopodlaska).

Rysunek 3. Położenie Gminy Nowogród na tle regionów fizycznogeograficznych, cz. 1

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

przeważają gleby wyższych klas, korzystne dla rolnictwa (przewaga gleb III i IV klasy bonitacyjnej).

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez na terenie powiatu łomżyńskiego przeprowadziła natomiast Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 przebadano 557 próbek glebowych pobranych z użytków rolnych na terenie powiatu. W tabeli 3 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 3. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		557
Liczba prób (szt.)		4747
Zbadana powierzchnia (ha)		7875,47
pH (%)	bardzo kwaśny	29
	kwaśny	36
	lekko kwaśny	22
	obojętny	11
	zasadowy	2
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	30
	potrzebne	20
	wskazane	16
	ograniczone	11
	zbędne	23
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	13
	niska	29
	średnia	26
	wysoka	13
	bardzo wysoka	19
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	31
	niska	32
	średnia	20
	wysoka	8
	bardzo wysoka	9
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	10
	niska	16
	średnia	28
	wysoka	20

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od wielu czynników m.in. rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 36% gleb kwaśnych, 22% - lekko kwaśnych i 29% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów ale również na egzystencje fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin. Ułatwiają one również przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest także potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 50%. Na terenie powiatu łomżyńskiego dla 23% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 42%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 63%,

a magnezu - 26%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015 - 2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Szósta tura monitoringu przypadła na lata 2020 - 2022. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, żaden z nich nie był zrealizowany na terenie Gminy Nowogród, ani na terenie powiatu łomżyńskiego. Był realizowany na terenie sąsiedniej jednostki samorządu terytorialnego – powiat zambrowski, by przybliżyć tę tematykę poniżej znajdują się dane związane z tym punktem. Przedstawione wyniki można uznać za adekwatne także dla gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego w tym Gminy Nowogród.

- Miejscowość: Mężenin (Gmina Rutki),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty) PTG 2008: gp (glina piaszczysta).

W omawianym punkcie:

- odczyn "pH " w zawiesinie H₂O w 2015 r. wynosił 5,9 (mniejszy niż w 1995 r. i 2010 r.), w 2020 r. wynosił 5,1 (niższy niż w pozostałych latach – tj. 1995 r., 2000 r., 2005 r., 2010 r. i 2015 r.),
- odczyn "pH " w zawiesinie KCl w 2015 r. wynosił 5,3 (mniejszy niż w 2010 r. większy niż w pozostałych latach analizy – 1995 r., 2000 r., 2005 r.), zaś w 2020 r. wyniósł 4,2 (najniższy w porównaniu do wyników z lat wcześniejszych).

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że również na terenie Gminy Nowogród jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” należy zauważyć, że badania monitoringowe ukazują, iż historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków

ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

W „Stanie Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” brak informacji o stanie gleb na terenie województwa. Wspomina się o niej m.in. przy omawianiu nielegalnych praktyk w gospodarce z odpadami czy nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Raport ten ukazuje, że odpady (w tym szczególnie odpady niebezpieczne) i sposób ich przechowywania spowodowały problemy na terenie różnych gmin położonych na terenie województwa. Nie zostały one jednak zidentyfikowane na terenie Gminy Nowogród. Nie zmienia to faktu, że potrzebna są działania ograniczające możliwość wystąpienia tego zjawiska.

Złóża zasobów geologicznych

Zgodnie z danymi wynikającymi z „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.” na terenie Gminy Nowogród występują złoża piasku i żwiru oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Brak dużych zasobów surowców mineralnych na terenie gminy, plusem jest występowanie kilku złóż (o które należy zadbać).

Tabela 4. Złóża zasobów geologicznych na terenie Gminy Nowogród, 2020 r.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złóża piasku i żwiru – tys. t					
1	Grądy I	Z	tylko pzb.	-	-
2	Grądy I/1	E	16	-	2
3	Grądy II	R	tylko pzb.	-	-
4	Grzymały	R	2236	2236	-
5	Mątwica 1	R	1761	-	-
6	Mątwica 2	R	309	-	-
7	Mątwica 3	E	210	-	33
8	Mątwica 4	E	289	-	12
9	Mątwica 5	T	354	-	-
10	Mątwica 6	E	4858	4858	35
11	Mątwica VII	E	3 519	3 519	181

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
12	Nowogród	R	678	-	-
13	Sławiec*	R	310	-	-
Surowce ilaste ceramiki budowlanej - tys. m³					
14	Mątwica	Z	1672	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r.

Objaśnienia do tabeli:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

E – złoża eksploatowane

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Na infrastrukturę drogową na terenie Gminy Nowogród składają się:

- drogi gminne;
- drogi powiatowe;
- drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 645 Łomża – Nowogród – Kuzie – Łyse – Myszyniec
 - droga wojewódzka nr 648 Miastkowo – Nowogród – Morgowniki – Korzeniste – Stawiski.

W tabeli 5 zaprezentowano ulice położone w mieście Nowogród, a w tabeli 6 drogi gminne. Tabela 7 przedstawia zaś drogi powiatowe przebiegające przez teren gminy.

Tabela 5. Drogi w granicach miasta Nowogród

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1.	550-lecia	137	1540	105845B	bitumiczna	
2.	Mickiewicza	61	1868/6	105846B	bitumiczna	
3.	Jana Pawła II (Tońskiego)	500	1867,1876, 1541	105847B	bitumiczna	
4.	Przeskok	142	1542	105848B	bitumiczna	
5.	Bez nazwy /na osiedlu Skarpa/	126	1866/2	105849B		
6.	Rynek	292	1510/1	105850B	bitumiczna	
7.	Majora Sikory	300	1528, 1529	105851B	gruntowo - brukowa	
8.	1 Maja	163	1527	105852B	bitumiczna	
9.	Kościuszki	367	1834,1534	105853B	bitumiczna	
10.	Łomżyńska(od ul. Rynek do ul. 11 Listopada)	178	1878	105854B	bitumiczna	
11.	Adama Chętnika	272	119/7,	105855B	gruntowa	
12.	Generała Sikorskiego	504	1536/1	105856B	bitumiczna	
13.	Grunwaldzka	260	1546, 1717/3	105857B	bitumiczna	
14.	Kościelna	72	1530	105858B	bitumiczna	
15.	Kozia	173	1525	105859B	gruntowa	
16.	Marszałka Piłsudskiego	282	1538	105860B	bitumiczna	
17.	Morska	227	1535	129000B	gruntowa	
18.	Muzealna	130	1537	129001B	gruntowa	
19.	Nadnarwiańska	483	1517	129002B	brukowa	
20.	Nowa	136	1820/7; 1820/6	129003B		
21.	Obrońców Nowogrodu	650	68	129004B	gruntowa	
22.	Października	120	1531	129005B	gruntowa	

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
23.	Piękna	184	1521	129006B	gruntowa	
24.	Podgórska	213	1519	129007B	gruntowa	
25.	Podmiejska	643	1547, 948/1, 948/15	129008B	Bitumiczna	
26.	Porucznika Jarzyny	651	1544; 1543	129009B	bitumiczna	
27.	Staromostowa	130	1523	129010B	gruntowa	
28.	Strzelców Kurpiowskich	790	179, 92/2, 91/4, 2001	129011B	gruntowa	
29.	Śródpolna	433	1520	129012B	gruntowa	
30.	Strażacka (Świerczewskiego)	71	1526	129013B	gruntowa	
31.	Wesoła	137	1522	129014B		
32.	Wojska Polskiego	214	1545	129015B	bitumiczna	
33.	Zamkowa	340	1532	129016B	bitumiczna, częściowo gruntowa	
34.	Zdrojowa	462	1518	129017B	gruntowa	
35.	Zjazd	58	1533	129018B		
36.	Zygmunta Glogera	310	251/5	129019B	gruntowa	
37.	Ziemowita	172	1539	129020B		
38.	Droga Nowogród – Jankowo Skarbowo		135, 137, 181(część działki)	105838B	gruntowa	
39.	Droga Nowogród – Grądy - Sulki		374	105833B	gruntowa	
40.	Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645	1190	867(część)	129049B	gruntowa	
41.	Mątwica – droga powiatowa Nr 1912 B	1171	418; 595	129050B		
42.	Przez wieś Mątwica	1903	419	129052B		
43.	Miła	166	992/5; 993/26;	129073B	bitumiczna	

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
			994/2; 994/6			
44	Pogodna	140	992/9; 993/17; 994/4	129074B	bitumiczna	
45	Spokojna	117	992/15; 993/8	129075B	bitumiczna	
46	Radosna	158	992/20; 990 (część); 948/1 (część)	129076B	bitumiczna na odcinku 45,67 m, pozostała gruntowa	
47	Klonowa	520	165, 174/3	129077B	gruntowa	
48		1400	205; 241	129078B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. nr 648 Nowogród - Miastkowo
49		600	154	129079B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1909B Nowogród - Jankowo
50		320	141, 1041	129080B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1909B Nowogród - Jankowo
51		930	291	129081B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 648
52		450	627, 626/5, 628/28	129082B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Nowogród – Grądy- Sulki
53		180	1817/1, 1817/2, 1817/3, 1817/4	129083B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1912B Nowogród - Chojny

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
54		1900	639, 303	129084B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej nr 1912B do drogi woj. Nr 648
55		2500	674, 347, 346	129085B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej nr 1912B do drogi woj. Nr 648
56		770	684	129086B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nowogród - Chojny
57		465	726	129087B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Nowogród – Grądy- Sulki
58		2050	741	129088B	gruntowa	Nowogród – Sławiec (fragment, pozostała część w obr. Grądy i Sławiec)
59		670	499/2, 500/8, 490/4	129089B	kostka 118,04 mb, gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
60		665	483	129090B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
61		660	457	129091B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
62		1500	535	129092B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nowogród - Chojny
63		1900	446	129093B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
64		1100	561, 583	129094B	gruntowa	Do składowiska odpadów
65		150	590	129095B	gruntowa	Do składowiska odpadów

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
66		380	406	129096B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Przez wieś Mątwnica
67		670	579	129097B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Mątwnica – droga powiatowa Nr 1912B
68		2700	896, 895		gruntowa	Mątwnica - Nowogród Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – Lepacka Góra – Nowogród (wzdłuż działek nr 896, 895) – do granicy działki nr 895
69		1120	867 (część)		gruntowa	Droga woj. nr 645 – Droga powiatowa nr 1904B, Przedłużenie drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątwnica Dworek) Droga woj. nr 645 – skrzyżowanie z drogą gminną 129048B (Mątwnica – Mątwnica Dworek)
70		900	868		gruntowa	Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 868

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
71		2070	923, 948/15		gruntowa	Nowogród – Mątewica Dworek I, Przedłużenie ul. Podmiejska (droga gminna nr 129008B) – Nowogród – droga gminna nr 129049B
72		1700	990		gruntowa	Nowogród – Mątewica Dworek II, Przedłużenie ul. Radosna (droga gminna nr 129076B) – Nowogród – droga gminna nr 129049B
73		1470	934		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątewica Dworek) – do granicy działki nr 934
74		50	1909		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1909, przy ul. Kordjaczyńskiego
75	Kpt. E. Kordjaczyńskiego	265	1919		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1919
76	Kpt. F. Skowronka	110	1962, 1964		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1962 i 1964
77		60	1981, 118		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 – Osiedle Skarpa – do działki nr 118

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
78		300	2001		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2001
79	33 Pułku Piechoty	430	2002		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2002
80		40	2003		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 – Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2003
81	A. Chętnika (część)	440	2004		gruntowa	Od drogi gminnej nr 105855B – ul. Adama Chętnika – w granicach działki nr 2004 – Osiedle Skarpa
82	Prof. F. Piaścika (część)	160	2004		gruntowa	Od ul. Chętnika do ul. Sosnowej
83		100	1835		bitumiczna	Przedłużenie ul. Miastkowskiej – w granicach działki nr 1835
84		2000	46,24,15		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1909B – nad rzeką Narew – do końca działki nr 15
85		860	69		gruntowa	Przedłużenie ul. Obrońców Nowogrodu
86		550	93		gruntowa	Przedłużenie ul. Strzelców Kurpiowskich

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
87		640	210		gruntowa	w granicach działki nr 210
88		440	430		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129093B – w granicach działki nr 430
89		290	462		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 do granicy działki nr 462
90		230	525		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129092B – do granicy działki nr 525
91		380	540		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129093B – w granicach działki nr 540
92		165	558		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129092B – do granicy działki nr 558
93		538	612		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1912B - do drogi gminnej nr 129093B
94		445	759		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1904B - do granicy działki nr 759
95		140	764		gruntowa	W granicach działki nr 764
96		1220	782, 770, 1038		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1904B - w granicach działek nr 782, 770 i 1038
97		820	880, 881, 1036		gruntowa	W granicach działek nr 880, 881 i 1036

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
98		50	948/16, 948/47		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129008B (ul. Podmiejska) – do granicy działki nr 948/47
99		52	948/21, 948/19, 948/26		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129008B (ul. Podmiejska) – do granicy działki nr 948/26
100		360	180		gruntowa	Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – w granicach działek 180 i 330
101		1000	1040		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 216, 211, 217 do granicy działek 1396 i 1040 – droga powiatowa nr 1912B
102	Leśna	410,8	176/1, 177/1, 177/5		gruntowa	od drogi woj. 648 ul. Miastkowska – droga powiatowa nr 1909B ul. Sosnowa oraz w granicy działki nr 177/5
104	Dębowa	530,7	176/30, 176/7		gruntowa	od ul. Miastkowskiej (droga wojewódzka nr. 648) do ul. Sosnowej (droga powiatowa nr 1909B) oraz w

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
						granicach działki nr 176/7
	RAZEM	58044,5				

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Tabela 6. Drogi gminne, obszar wiejski

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1.	Mątwnica- Szablak	3261	759, 315, 213, 92, 245	105831B	bitumiczna	Mątwnica - Szablak
2.	Mątwnica - Grzymały	3188,2	1362, 1434/2, 375, 375/1	105832B	bitumiczna	Grzymały - Mątwnica
3.	Nowogród - Grądy-Sulki	6788	374, 362/2, 362/1, 368/1, 368/2	105833B	gruntowa	Nowogród – Grądy - Sulki
4.	Dzierzgi	1460	45, 25, 11/2	105834B		Chmielewo - Dzierzgi
5.	Dzierzgi	311	11/1, 101 (część)	105835B	bitumiczna	Dzierzgi – Sulimy
6.	Sulimy	605	107/2, 104	105836B	bitumiczna	Sulimy od drogi Chmielewo – Jankowo Młodzianowo
7.	Jankowo Skarbowo	766	241(część dz.) 231(część dz.)	105837B	brukowa	Jankowo Skarbowo od drogi Sulimy – Jankowo Młodzianowo
8.	Jankowo Skarbowo	3455	339, 181(część dz.), 135,137	105838B		Nowogród – Jankowo Skarbowo

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
9.	ul. Nadnarwiańska we wsi Jankowo Młodzianowo	153	0	105839B		ul. Nadnarwiańska we wsi Jankowo Młodzianowo
10.	ul. 22 Lipca we wsi Jankowo Młodzianowo	493	197/2	105840B		ul. 22 Lipca we wsi Jankowo Młodzianowo
11.	Jankowo Młodzianowo	1570	242/1(część), 621(część)	105841B	gruntowa	Jankowo Młodzianowo – Czartoria – do drogi powiatowej do Rybak
12.	Baliki	631	102/2, 102/1(część), 125	105842B	gruntowa	Baliki – od drogi Morgowniki – Korzeniste
13.	Serwatki	1530	1119, 102/1(część), 1115	105843B	gruntowa	Baliki – Serwatki, Przez wieś Serwatki
14.	Ptaki	325	1134, 1133(część)	105844B	gbitumiczna, kostka	Ptaki – od drogi Morgowniki - Korzeniste
15.	przez wieś Morgowniki	1190	134, 142, 36/7	129021B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki – granica gminy Nowogród
16.	przez wieś Morgowniki	795	145	129022B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 645 (Myszyniec – Łomża) – Morgowniki – granica gminy Nowogród (droga Morgowniki – Dębnyki)
17.	przez wieś Morgowniki	136	143	129023B	gruntowa	Od działki nr 142 do drogi wojewódzkiej Nr 645 (Myszyniec – Łomża)
18	przez wieś Morgowniki	690	135, 136	129024B	gruntowa	Od działki nr 134 – w kierunku łąk (wzdłuż działek nr 135 i 136) – do końca działki nr 136
			131/3			Poszerzenie drogi gminnej nr 129024B (przez wieś Morgowniki)

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
19	przez wieś Morgowniki	240	132	129025B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki (letnisko) – do końca działki nr 132 (granica z działką Lasów Państwowych)
20	przez wieś Morgowniki	1250	151, 137	129026B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki – droga powiatowa nr 1893B (Morgowniki – Jurki)
21	Baliki II – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste)	580	17	129027B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Baliki – droga gminna Baliki Serwatki nr 105843B
22	droga przez Baliki	670	45	129028B	gruntowa	Skrzyżowanie dróg gminnych (Nr 105842B i 105843B) – Baliki (letnisko) – do końca działki nr 45
23	Ptaki - Baliki	1475	128, 1130, 83/5 (na powiększenie zjazdu)	129029B	gruntowa	Ptaki (droga gminna nr 105844B) – Baliki Letnisko – Baliki (droga gminna nr 105842B)
24	Ptaki II – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste)	226	1132	129030B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki –Korzeniste) – do końca działki nr 1132
25	Ptaki Letnisko I	246	1131, 5/2, 5/7	129031B	gruntowa	Od początku działki nr 1131 – Ptaki(letnisko) – do rzeki Pisa (koniec działki nr 5/7)
26	Ptaki Letnisko II	290	3/2, 3/5, 4/25, 6/4	129032B	gruntowa	Od początku działki nr 3/2– Ptaki Letnisko – rozgałęzienie drogi wzdłuż działek nr 3/2 i

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
						3/5 – do końca działki nr 6/4 oraz działki nr 4/25
27	przez wieś Kupnina	370	66	129033B	gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1900B(Chłudnie- Kupnina-Serwatki) – Kupnina- do końca działki nr 66
28	Kupnina I – od drogi powiatowej (Chłudnie-Kupnina-Serwatki)	900	171/2	129034B	gruntowa	Droga powiatowa nr 1900B(Chłudnie- Kupnina-Serwatki) – Kupnina – granica gminy Nowogród
29	Kupnina II – od drogi powiatowej (działka nr 5)	1300	101	129035B	gruntowa	Od początku działki nr 101(granica z działką nr 5)– Kupnina – granica gminy Nowogród (koniec działki nr 101)
30	Kupnina III – od drogi powiatowej (działka nr 5)	260	6	129036B	gruntowa	Od działki nr 5 – wzdłuż działki nr 6 - do działki nr 1
31	Kupnina – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki- Korzeniste)	1620	4138/2, 1	129037B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – Kupnina – granica gminy Nowogród
32	Serwatki - od drogi gminnej Kupnina – od drogi wojewódzkiej Nr 648	2550	4138/4, 4138/6	129038B	gruntowa	Od początku działki nr 4138/4 (granica z działką nr 4138/2) – Serwatki – skrzyżowanie z drogą powiatową 1900B – do końca działki nr 4138/6
33	Serwatki – od drogi gminnej (działka nr 4138/6)	2600	4157	129039B	gruntowa	Od początku działki nr 4157(granica z działką nr

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
						4138/6) – Serwatki – do rzeki Narew (koniec działki nr 4157)
34	Przez wieś Serwatki	186	1117	129040B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga gminna (nr 105843B)
35	Przez wieś Serwatki	406	1115	105843B (przedłużenie drogi Baliki – Serwatki)	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga gminna (nr 105843B)
36	Przez wieś Serwatki	570	1111, 1113, 69/90	129041B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 69/90
37	Serwatki – w kierunku rzeki Pisa	790	1116, 4116	129040B	gruntowa	Od początku działki nr 1116– Serwatki – do rzeki Pisa – do końca działki nr 4116
38	Serwatki – od drogi gminnej (działka nr 1111)	890	1110, 1108	129042B	gruntowa	Od początku działki nr 1110 – Serwatki – granica Gminy Nowogród (koniec działki nr 1108)
39	Serwatki I – od drogi wojewódzkiej Nr 648	2900	4158	129043B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 4158
40	Serwatki II– od drogi wojewódzkiej Nr 648	2300	4152	129044B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 4152

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
41	Serwatki III – od drogi wojewódzkiej Nr 648	90	1146	129045B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga wewnętrzna (działka nr 4150)
42	Serwatki IV – od drogi wojewódzkiej Nr 648	1230	1139, 4139, 4140/1, 4140/3	129046B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga wewnętrzna (działka nr 4150)
43	Serwatki – od drogi we wsi Morgowniki (działka nr 151)	2200	4129	129047B	gruntowa	Od początku działki nr 4129 (granica z działką nr 151) - Serwatki (wzdłuż rzeki Pisa) – granica gminy Nowogród (koniec działki nr 4129)
44	Mątwica – Mątwica Dworek	1475	343(część); 17(część); 35	129048B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica Dworek (wzdłuż działek nr 343(część), 17(część) i 35) – do końca działki nr 35
45	Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645	1190	695, 867(część)	129049B	gruntowa	Od działki nr 35 – wzdłuż działek nr 867 i 695 - do drogi wojewódzkiej Nr 645
46	Mątwica – droga powiatowa Nr 1912 B	1171	1434/1, 418; 595	129050B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105832B (Grzymały – Mątwica) – do drogi powiatowej Nr 1912B (Nowogród – Chojny)
47	Przez wieś Mątwica	2250	343(część)	129051B		Od drogi gminnej Nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica (wzdłuż działki nr 343)– granica Gminy Nowogród

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
48	Przez wieś Mątewica	1903	1277, 419	129052B		Od działki nr 418 –wzdłuż działek nr 419 i 1277 – do drogi wojewódzkiej Nr 645
49	ul. Dworna we wsi Sławiec	720	207(część), 208	129053B		Od początku działki nr 207 – wzdłuż ulicy Dwornej – do końca działki nr 208
50	ul. Polna we wsi Sławiec	624	207(część), 435	129054B		Od ulica Dwornej – wzdłuż ul. Polnej – do drogi powiatowej Nr 1912 B
51	Jankowo Młodzianowo - Kule	528	lut.72	129055B	gruntowa	Od ulicy Nadnarwiańskiej (droga powiatowa Nr 1909B) – do końca działki nr 72
52	Przez wieś Chmielewo I	1758	497/2, 498	129056B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – Chmielewo (w kierunku pół) – do granicy działki nr 498
53	Chmielewo - od drogi powiatowej Nr 1909B	2110	494	129057B		Od drogi powiatowej Nr 1909B – wzdłuż działki nr 494 – do granicy gminy Nowogród
54	Przez wieś Chmielewo II	1240	485, 486	129058B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – przez rz. Krzywa Noga – do drogi wojewódzkiej Nr 648
55	Przez wieś Grądy I	168	370	129059B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez wieś Grądy – do końca działki nr 370
56	Przez wieś Grądy II	231	365, 369/2	129060B	gruntowa	Od działki nr 365 - droga gminna Nr 105833B – do końca działki nr 369/2
57	Przez wieś Grądy III	400	364	129061B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez wieś Grądy – do końca działki nr 364

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
58	Przez wieś Grądy IV	1506	385; 386	129062B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez Krzywą Nogę – do końca działki nr 386
59	Przez wieś Grądy V	350	379	129063B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – Grądy – granica działki nr 379
60	Przez wieś Grądy VI	1076	382	129064B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – Grądy - do końca działki nr 382
61	Przez wieś Sulimy	120	105	129065B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105836B-wieś Sulimy – do końca działki nr 105
62	Sulimy - od drogi powiatowej Nr 1909B	576	111, 478	129066B	gruntowa	Od drogi powiatowej Nr 1909B – do drogi wojewódzkiej Nr 648
63	Dzierzgi - od drogi woj. Nr 648	1320	76	129067B	bitumiczna ok 50 m, gruntowa	Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – Dzierzgi (w kierunku pól i łąk) – do końca działki nr 76
64	Przez wieś Dzierzgi I	55	54	129068B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 54
65	Przez wieś Dzierzgi II	46	37	129069B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 37
66	Przez wieś Dzierzgi III	175	15	129070B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 15
67	Sulimy – od drogi gminnej Nr 105834B	468	46; 124	129071B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – Dzierzgi – Sulimy – do końca działki nr 124
68	Sulimy - od drogi wojewódzkiej Nr 648	520	120	129072B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – do końca działki nr 120

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
69	Nowogród – Sławiec, (fragment, pozostała część w obrębie miasta)	205	372, 1014, 1015	129088B		Od drogi gminnej Nr 105833B (Nowogród – Grądy – Sulki) – do drogi powiatowej Nr 1912B (Nowogród - Chojny)
70		1500	840			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 840
71		2400	971/1, 971/2, 971/3			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 971/3
72		1300	1026, 1189			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwica (wzdłuż działek nr 1026, 1189) – do drogi woj. nr 645
73		1005	1023, 924			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – granica działki nr 924
74		1110	1011, 912			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – granica działki nr 912
75		540	1001			Od drogi woj. nr 645 – granica działki nr 1001
76		1480	993, 898, 777			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – droga gminna nr 129051B
77		380	787			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwica - granica działki nr 787
78		390	796			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwica - granica działki nr 796

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
79		400	815			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwnica - granica działki nr 815
80		1080	1204, 1193/1, 1194/1, 1195/1, 1196/1, 1197/1, 1198/1, 1199/1, 1200/1, 1201/1, 1203/1, 1188/1, 1187/1, 1186/4, 1186/3, 1183/1			Od drogi woj. nr 645 – wzdłuż działki nr 1204 – do jej granicy; działki nr 1193/1, 1194/1, 1195/1, 1196/1, 1197/1, 1198/1, 1199/1, 1200/1, 1201/1, 1203/1, 1188/1, 1187/1, 1186/4, 1186/3, 1183/1 jako poszerzenie drogi
81		1075	1275			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica – do granicy działki nr 1275
82		330	, 41/1			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – do granicy działki nr 41/1
83		1300	59, 666, 712			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – do granicy działki nr 712
84		770	704			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica - Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 704
85		200	728			Od drogi woj. nr 645 – do granicy działki nr 728
86		1120	694			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica - Szablak) – Mątwnica – droga gminna nr 129049B (Mątwnica Dworek – droga woj. Nr 645)

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
87		1060	646			Od drogi gminnej nr 129049B (Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645) – do granicy działki nr 646
88		2700	17 (część)			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwica – Mątwica- Dworek) – Lepacka Góra – Nowogród (wzdłuż działek nr 896, 895) – do granicy działki nr 895
89		500	71			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 71
90		380	73			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 73
91		1800	289			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 289
92	Przy Lepaku	2600	212			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 212
93		2300	193, 190			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 190
94		1900	132			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 132

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
95		1400	110			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 110
96		2600	93			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 93
97		1300	371			Od drogi gminnej nr 129051B – do granicy działki nr 371
98		590	1288			Od drogi woj. nr 645 do drogi gminnej nr 129052B
99		950	1437, 1436 (część)			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica (wzdłuż działek nr 1437, 1436)
100		2750	1436 (część), 1459/1, 1529/1, 1544			Od drogi gminnej nr 105832B (Grzymały - Mątwica) – droga powiatowa nr 1909B - wzdłuż działek nr 1529/1 i 383, a następnie wzdłuż działki nr 1544 – do drogi woj. nr 645
			383			
101		1500	1446			Od drogi gminnej nr 105832B (Grzymały - Mątwica) – do drogi powiatowej nr 1909B
102		770	1460, 1466			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1466
103		670	1478, 1484			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1484

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
104		380	1512			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1512
105		410	1530			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1530
106	Do Strugi Lepackiej	1125	220, 221, 7			Od drogi powiatowej nr 1904B – przez Strugę Lepacką – do granicy działki nr 7
107		580	222			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – do granicy działki nr 222
108	od drogi powiatowej nr 1904 B do rzeki Narew	2020	226/1, 225, 224			Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 244
109		170	244			Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 223
110		580	223			Przedłużenie drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątwica Dworek): Droga woj. nr 645 – skrzyżowanie z drogą gminną 129048B (Mątwica – Mątwica Dworek)
111		360	330			Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – w granicach działek 180 i 330
112		630	298, 282 91			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 282
113		530	395			Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – do granicy działki nr 395

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
114		200	1			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 1
115		480	32			W granicach działki nr 32
116		2400	204			Od drogi powiatowej nr 1909B – Sławiec (wzdłuż działek nr 204, 393, 394) – granica administracyjna gminy
			393, 394, 395			
117		1900	389			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 389, 205, 206, 845 – granica administracyjna gminy
			205, 206, 845			
118		800	209, 846			Przedłużenie ul. Dwornej (droga gminna nr 129053B) – Sławiec – granica administracyjna gminy
119		350	213			Od drogi gminnej nr 129053B – do strugi
120		750	214			Od działki nr 209 – wzdłuż strugi – do granicy działki nr 214
121		850	215, 452			Od działki nr 209 – w granicach działek nr 215 i 452
122		1900	221, 991, 198/1, 1336, 1337			Od działki nr 219 – wzdłuż działek nr 221, 991, 198/1, 1336, 1337

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
123		600	212			Od drogi gminnej nr 129053B – do granicy działki nr 212
124		1200	219, 220, 222			Od działki nr 204 – wzdłuż działek nr 219, 220 i 222
125		800	844			Od działki nr 209 – do granicy działki nr 844
126		1000	216/2, 211, 217, 1396			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 216, 211, 217 do granicy działek 1396 i 1040 – droga powiatowa nr 1912B
127		900	1041, 1395,			Od drogi powiatowej nr 1912B – wzdłuż działek nr 1041, 1395 – do granicy działki nr 376
			376			
128		500	1228			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 1228
129		300	210			Od działki nr 211 – do granicy działki nr 210
130		950	380, 380/1, 379			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 380/1 i 379 – do granicy działki nr 380
131		800	482, 483, 484			W granicach działek nr 482, 483 i 484
132		1100	443, 440, 439			Od ul. Polnej (droga gminna nr 129054B) – do końca działki nr 439
133		1100	434, 442, 441, 438			Od drogi powiatowej 1912B – do końca działki nr 438

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
134		400	444/1			Od ul. Polnej (droga gminna nr 129054B) – do końca działki nr 444/1
135		1000	1143			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 1143
136		900	445			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 445
137		2000	436, 437			Od drogi powiatowej nr 1912B – wzdłuż działek nr 436 i 437 – do granicy działki nr 437
138		1600	447, 448, 450			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 450
139		1100	449			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 449
140		800	446			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 446
141		1300	376, 415			Od drogi gminnej nr 105832B (Małwica - Grzymały) – do końca działki nr 376
142		1200	373, 372			Od drogi gminnej nr 105832B (Małwica - Grzymały) – do końca działki nr 373
143		500	377			Od drogi gminnej nr 105832B (Małwica - Grzymały) – do końca działki nr 377
144		2000	385, 387, 386, 397			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 385, 387, 397 – do końca działki nr 386

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
145		1500	384, 388			Od drogi powiatowej nr 1909B – w granicach działek nr 384 i 388
146		1600	391, 392, 396, 390			Od granicy działki nr 388 – wzdłuż działek 391, 390, 396, 392 – do granicy działki nr 391
147		140	187/2			Poszerzenie drogi gminnej Nr 105832B Mątewica - Grzymały
148		100	382			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątewica - Grzymały) – do końca działki nr 382
149		700	374			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątewica - Grzymały) – do końca działki nr 374
150		600	424			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątewica - Grzymały) – do końca działki nr 424
			1559			
151		1000	492			Od drogi woj. nr 648 – do drogi gminnej nr 129057B
152		140	493			Od drogi gminnej nr 129057B – do granicy działki nr 493
153		340	487			Od drogi woj. nr 648 – do granicy działki nr 487
154		900	489			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działek nr 489 i 1 - do granicy działki nr 98
			1			
			98			

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
156		2200	488			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działek nr 488, 7, 100, 191, 102 – do granicy działki nr 103
			7			
			100, 102, 103			
			191			
157		100	491			Od drogi woj. nr 648 – do granicy działki nr 491
158		1450	101 (część), 99			Przedłużenie drogi gminnej nr 105836B (przez wieś Sulimy)
159		135	110			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 110
160		58	106			Od drogi gminnej nr 105836B – do granicy działki nr 106
161		50	109			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 109
162		550	119, 118			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działki nr 119 i 118
163		870	67			Od drogi gminnej nr 129067B – do granicy działki nr 121
			121			
164		425	83			Przedłużenie drogi gminnej nr 129067B
165		400	117/1			Przedłużenie drogi gminnej nr 129085B (obręb Nowogród)

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
166		190	404			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 404
167		1440	390, 391, 394			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – wzdłuż działek nr 390 i 391– do granicy działki nr 394
168		770	387, 388			Od drogi gminnej nr 129062B – do granicy działki nr 388
169		50	389			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 389
170		170	392			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 392
171		440	393			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 393
172		465	381, 380			Od drogi gminnej nr 129064B – w granicach działek nr 381 i 380
173		900	384, 383			Od drogi gminnej nr 129064B – w granicach działek nr 384 i 383
174		550	322/12			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 322/12

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
175		340	363			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 363
176		1650	374, 375, 377			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 375
177		435	373			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 373
RAZEM		176944,2				

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Tabela 7. Drogi powiatowe

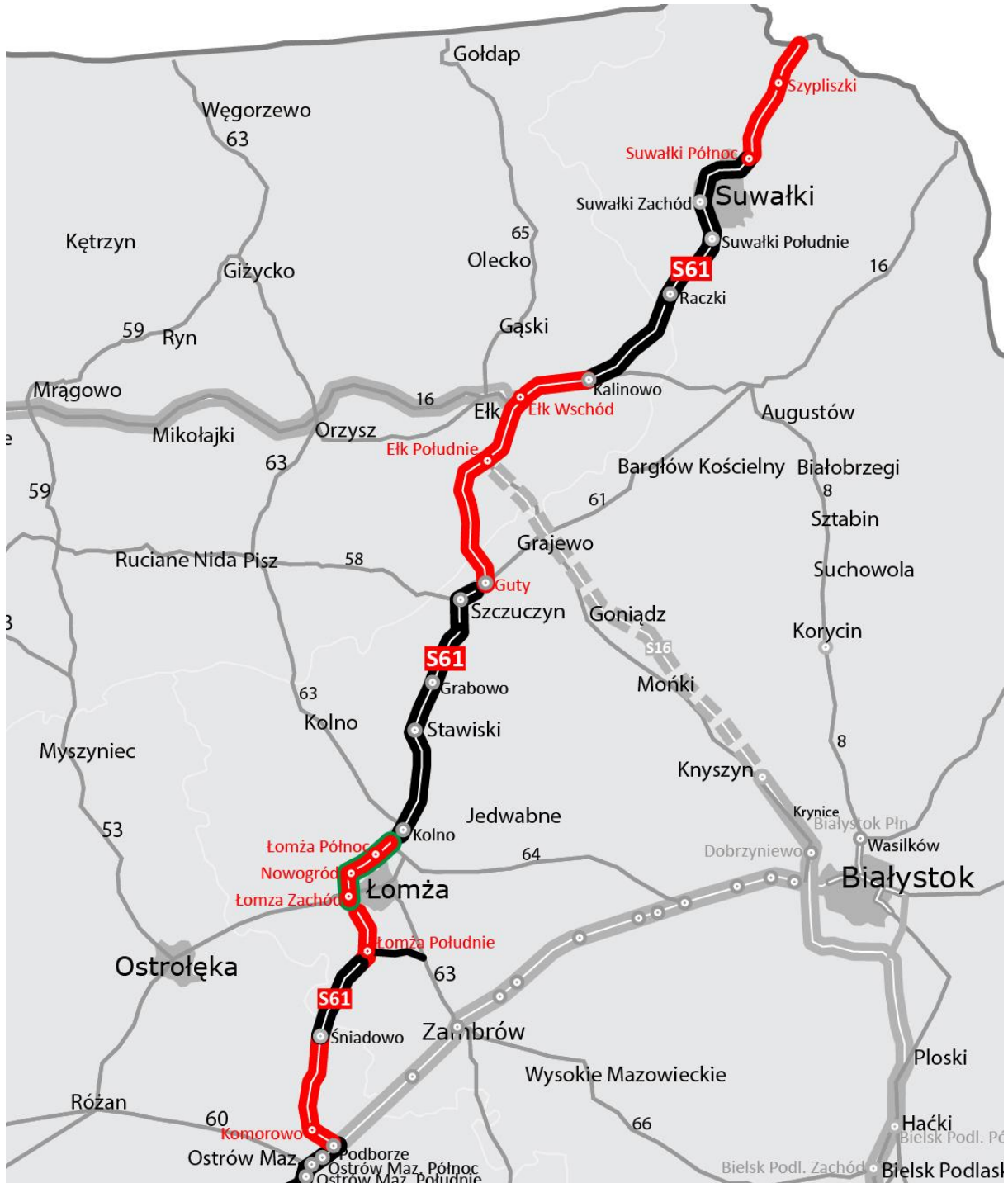
Lp.	Nr drogi	Długość [m]	Nr działki	Nazwa ulicy	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1	1904B	5450	218, 252 -obręb Szablak. 813, 1515 - obręb Nowogród	11 Listopada	bitumiczna, brukowa	Nowogród-ul.11Listopada od gr. adm. do ul. Miastkowskiej
2	1912B	7375	1183, 433 obręb Sławiec, 624/2, 560/8 obręb Nowogród	Cmentarna	bitumiczna	od ul. Kościuszki do granicy adm. gminy
3	2648B	165	1548	Cmentarna	bitumiczna	w granicach działki 1548

Lp.	Nr drogi	Długość [m]	Nr działki	Nazwa ulicy	Nawierzchnia	Przebieg drogi
4	2648B	450	1819	Zielona	bitumiczna	od ul. Cmentarnej do ul. Miastkowskiej
5	2650B	474	1514/2	Miastkowska	bitumiczna	od DW 645 do ul. Łomżyńskiej
6	2652B	830	1513	Poległych	trelinka	od ul. Miastkowskiej do DW645
7	2649B		1511/2	Łomżyńska	bitumiczna	od DW 645 w granicach działki 1511/2
8	1909B	13300		Sosnowa	żwirowa,	Nowogród, DW648
					Bitumiczna	Jankowo Mł
					Bitumiczna	Sulimy
					Bitumiczna	Chmielewo
					Bitumiczna	Grady
					Bitumiczna	Sławiec
					Bitumiczna	Grzymały do DW645
9	1893B					Morgowniki - Jurki
10	1900B					Piątnica Poduchowna-Czarnocin-Penza-Chłudnie-Kupnina-Serwatki

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Na dostępność komunikacyjną gminy będzie miała wpływ także droga ekspresowa S61 „Via Baltica”, która ma przebiegać niedaleko miasta Łomży i posiadać węzeł drogowy „Nowogród”.

Rysunek 5. Przebieg szlaku „Via Baltica”

LEGENDA:

- odcinki istniejące
- odcinki w realizacji
- odcinki w przetargu

stan na 11.04.2022 r.

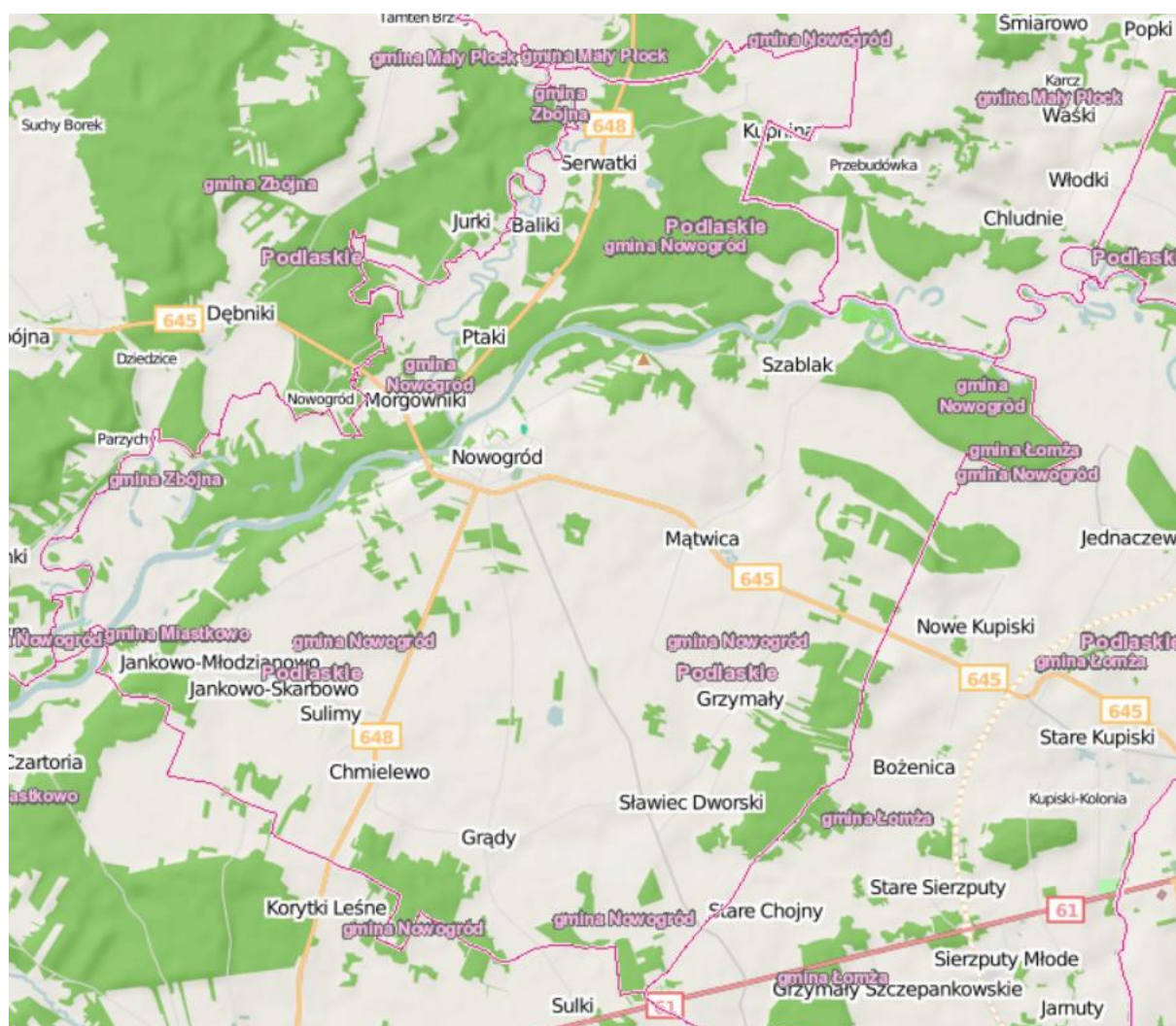
Źródło: <https://www.gov.pl/web/gddkia/>

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. w zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogli skorzystać z 11 przystanków znajdujących się w granicach gminy.

Ścieżki rowerowe miały długość 4,8 km.

Brak transportu kolejowego.

Rysunek 6. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przez teren Gminy Nowogród

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

2.4. WALORY PRZYRODNICZE

2.4.1. OBSZARY CHRONIONE

Na terenie Gminy Nowogród występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar chronionego krajobrazu „Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi”.
- Dolina Dolnej Narwi (Natura 2000);
- Dolina Pisy (Natura 2000);
- Ostoja Narwiańska (Natura 2000);
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody;

Zgodnie z Rejestrem użytków ekologicznych na terenie województwa podlaskiego (stan na 21.01.2021 r.) na terenie gminy znajdują się następujące użytki ekologiczne:

- 2 ekosystemy bagienne, obręb geodezyjny Jankowo,
- ekosystem bagienny, obręb geodezyjny Szablak,
- 2 ekosystemy bagienne, obręb geodezyjny Serwatki,
- 2 ekosystemy bagienne, obręb geodezyjny Morgowniki.

Zgodnie z Rejestrem pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego (stan na 18.08.2021 r.) na terenie gminy znajdują się 3 pomniki przyrody (2 w Nowogrodzie, 1 w miejscowości Morgowniki).

Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi

Ochrona Obszaru realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinach meandrujących rzek Narwi i Pisy, z licznymi starorzeczami oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Kurpiowskiej o łącznej pow. 48 793,88 ha.

Data utworzenia: 01.01.1982 r. Utworzony na podstawie: Uchwały Nr X/46/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łomży z dnia 27 kwietnia 1982 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. WRN w Łomży z 1982 r. Nr 2, poz. 18). Inne akty prawne związane z funkcjonowaniem obszaru:

- Rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Łomżyńskiego z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Łomżyńskiego z 1998 r. Nr 6, poz. 56),
- Rozporządzenie Nr 17/04 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 września 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyznaczenia Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie

województwa łomżyńskiego (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 września 2004 r. Nr 142, poz. 1900),

- Rozporządzenie Nr 11/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 marca 2005 r. Nr 54, poz. 724),

- Uchwała nr VI/44/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 18 lutego 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2019 r. poz. 1224).

Powierzchnia obszaru: 48,793.8800 ha. Obszar Chronionego Krajobrazu „Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi” położony jest w województwie podlaskim, w powiecie kolneńskim na terenie gmin: Kolno (6 636,68 ha), Mały Płock (1 817,52 ha), Turośl (12 337,46 ha), w powiecie łomżyńskim na terenie gmin: Łomża (1 314,70 ha), Miastkowo (2 343,02 ha), Nowogród (4 215,56 ha), Piątnica (1 107,29 ha), Zbójna (18 509,11 ha) oraz miasta Łomża (512,54 ha).

Na tym obszarze nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Zgodnie z Uchwałą Nr VI/44/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 18 lutego 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi” czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej doliny Narwi i Pisy z licznymi meandrami i starorzeczami oraz znacznej części Puszczy Kurpiowskiej, wyróżniających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Na Obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2 nie dotyczy:

1) tworzących zadrzewienia śródpolne:

a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,

b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:

- 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,

- 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,

- 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew,

– których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;

2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

Zakazy, o których mowa w pkt 3 i pkt 4 nie dotyczą części obszaru, na których położone są złoża skał:

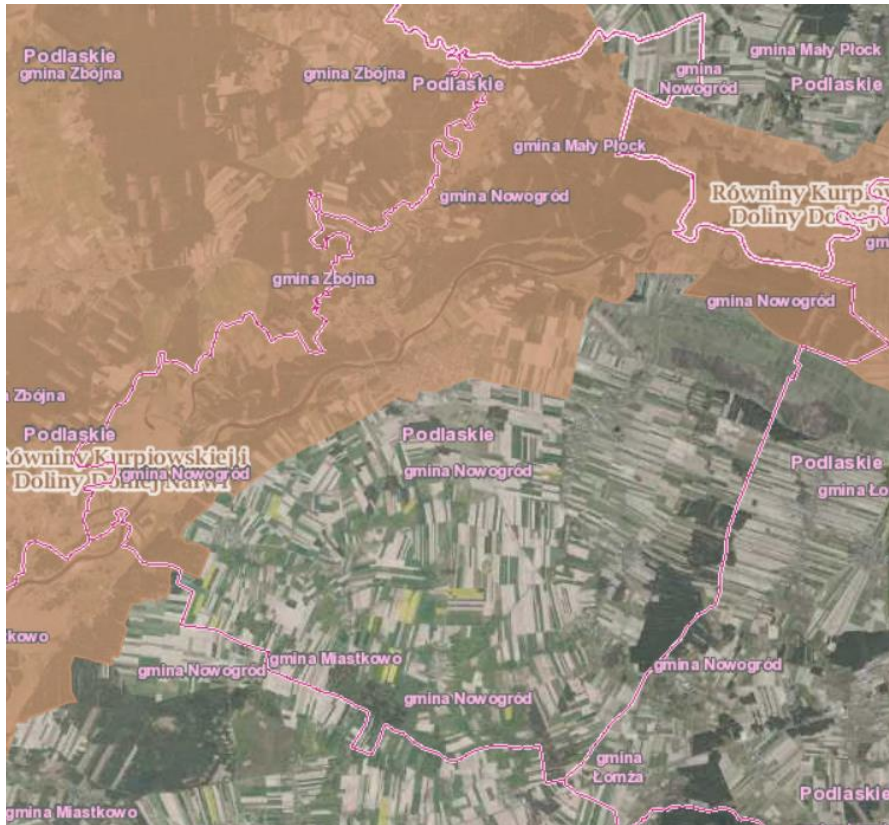
1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;

2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;

3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;

4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 1301).

Rysunek 7. Położenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi na terenie Gminy Nowogród

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary NATURA 2000

- Dolina Pisy (PLH200023, rodzaj: dyrektywa siedliskowa).

Data wyznaczenia: 01.03.2011 r. Akt związany z wyznaczeniem obszaru: Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146).

Z funkcjonowaniem obszaru związany jest także akt: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Pisy (PLH200023) (Dz.U. 2022 poz. 279).

Powierzchnia: 3,223.2100 ha. Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Nie ustanowiono planu zadań ochrony ani planu ochrony.

Dolina Pisy cechuje się dużą różnorodnością siedlisk Natura 2000 (na obszarze ostoi występuje 11 typów, zajmujących blisko 50% powierzchni). Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne i wodno-łądowe, które dzięki naturalnemu charakterowi koryta rzeki

przetrwały w rolniczym krajobrazie doliny Pisy do dzisiaj. Siedliska te reprezentowane są głównie przez starorzecza i drobne zbiorniki wodne (3150-2), "nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników" (3260) - w sieci obszarów chroniących "rzeki włosienicznikowe" dolina Pisy odgrywa ważną rolę dla zachowania zasobów tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, zalewane muliste brzegi rzek (3270) a także ziołorośla nadrzeczne (6430). Pisa należy do rzek o silnie meandrującym korycie, którego cechą charakterystyczną jest obecność licznych (57) starorzeczy (3150-2). Większość z nich utraciła jednak kontakt z rzeką, znacznie się wypłycała i zarosła roślinnością wodną (*Lemnetea*, *Nymphaeion*) i szuwarową (*Phragmition*). Tylko nieliczne ze starorzeczy cechuje swobodny przepływ, co świadczy o utrzymaniu łączności z głównym korytem rzeki. Można wówczas zaobserwować otwarte lustro wody a przy brzegach zbiornika zbiorowiska pleustonowe rzęs. W takich miejscach chętnie przebywa różanka *Rhodeus sericeus amarus* (1134) (= 5339, *Rhodeus amarus*). W wodach Pisy występuje sześć gatunków ryb wymienionych w Załączniku do Dyrektywy Siedliskowej - minóg strumieniowy *Lampetra planeri* (1096) i minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae* (1098), boleń *Aspius aspius* (1130), różanka *Rhodeus sericeus* (1134), piskorz *Misgurnus fossilis* (1145) i koza *Cobitis taenia* (1149). Żyją tu również rzadkie i chronione gatunki ryb, takie jak - strzebla potokowa *Phoxinus phoxinus*, kleń *Squalius cephalus*, lipień *Thymallus thymallus* i ślíz pospolity *Barbatula barbatula*. Szczególnie cenna jest ichtiofauna rzeki Skrody (lewobrzeżnego dopływu Pisy), do której należą: minóg strumieniowy i minóg ukraiński, koza, lipień, pstrąg potokowy i strzebla potokowa. Wody Pisy to również siedliska ośmiu gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego *Bombina bombina* (1188). W dolinie liczną populację tworzy bóbr *Castor fiber* (1337). Wśród siedlisk lądowych ostoi na szczególną uwagę zasługują, wykształcone w typowy sposób i doskonale zachowane, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410) i znacznie rzadziej spotykane w dolinie Pisy łąki selernicowe (6440). Dolina Pisy, obok Ostoi Biebrzańskiej, pełni najważniejszą, kluczową rolę dla zachowania siedliska 6410 w północno-wschodniej Polsce. Łąki selernicowe (6440), choć zajmują zaledwie 1% powierzchni ostoi, to należą do najcenniejszych zbiorowisk doliny Pisy. Dolina Pisy, obok projektowanej Ostoi Narwiańskiej, pełni najważniejszą, kluczową rolę dla zachowania tego siedliska w północno-wschodniej Polsce. Największe powierzchnie w obszarze zajmują kompleksy łąk świeżych i wilgotnych, tworzących mozaikę. Wykształconym w typowy sposób i często spotykanym typem siedliska są w granicach ostoi niżowe murawy bliśniczkowe (6230-4). Najbogatsze florystycznie płaty tych zbiorowisk występują w dolinie Pisy między Samulami i Pupkami, wśród fitocenoz łąk trzęślicowych. W pozostałych częściach doliny, szczególnie na północy spotykane są niewielkie płaty zbiorowisk znacznie uboższe florystycznie. W granicach ostoi stwierdzono występowanie

dwóch stanowisk sasanki otwartej *Pulsatilla patens* (1477) rosnącej w borach sosnowych na skraju lasów Puszczy Piskiej i Puszczy Kurpiowskiej. Ponadto dolina Pisy jest miejscem występowania dziewięciu gatunków roślin uwzględnionych w Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006) i/lub w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Kaśmierczakowa Zarzycki 2001) oraz 15 gatunków objętych ochroną ścisłą w Polsce lub zagrożonych wyginięciem w województwie podlaskim. Ponadto w ostoi stwierdzono występowanie dwóch gatunków nietoperzy: gacka brunatnego *Plecotus auritus* i mroczka późnego *Eptesicus serotinus*.

- Ostoja Narwiańska (PLH200024, rodzaj: dyrektywa siedliskowa).

Data wyznaczenia: 05.02.2008 r. Utworzony na podstawie: Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 12 str.383).

Powierzchnia: 18,604.9600 ha. Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

Dolina Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Szkwy i ujściem Supraśli należy do nielicznych w kraju dolin cechujących się mało zmienionym systemem rzeczny z licznymi meandrami i starorzeczami. Rezultatem zachowania naturalnego reżimu rzecznoego są coroczne zalewy obejmujące znaczne partie doliny. Dynamika zalewów rzecznych odgrywa wielką rolę w kształtowaniu i utrzymaniu różnorodności siedlisk hydrogenicznyc (lotycznych i lenitycznych) oraz semihydrogenicznyc, reprezentujących różne stadia rozwojowe i sukcesyjne, zależne od natężenia czynników naturalnych oraz antropogenicznyc. Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych, doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płątów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska oraz murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej. W ostoi odnotowano obecność 18 typów siedlisk z Załącznika I

Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na agradowanych płaskich odcinkach koryta występują muliste zalewane brzegi rzek z ciborą brunatną *Cyperus fuscus*, uczepek trójlistkowym *Bidens tripartita* oraz rzepichą błotną *Rorippa palustris*. Licznie występują starorzecza we wszystkich stadiach rozwoju: od połączonych jeszcze z nurtem rzeki do wypłyconych i okresowo wysychających. Są one bardzo zróżnicowane pod względem trofizmu, powierzchni (od zbiorników dużych o powierzchni >3 ha, do niewielkich akwenów o powierzchni kilkudziesięciu metrów kwadratowych) i głębokości. Wody i mokradła doliny Narwi są siedliskiem trzynastu gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Stwierdzono tu występowanie żółwia błotnego *Emys orbicularis* oraz pięciu gatunków ryb wymienionych w Załączniku do Dyrektywy Siedliskowej - m.in. minoga ukraińskiego *Eudontomyzon maria*, bolenia *Aspius aspius*, piskorza *Misgurnus fossilis* i różanki 5339, *Rhodeus amarus*. Dużą i stabilną populację tworzy bóbr *Castor fiber*, dość częsta jest także wydra *Lutra lutra*. Największy udział powierzchniowy w ostoi mają bogate florystycznie ekstensywnie użytkowane łąki świeże i wilgotne z występującymi lokalnie płatami łąk selernicowych zajmujących silniej uwodnione obniżenia terenu. Dolina Narwi pełni kluczową rolę jako ostoja ciepłolubnych, śródlądowych muraw napiaskowych (6120) i muraw kserotermicznych (6210-3) w północno-wschodniej Polsce. Zbiorowiska te jednak ze względu na suboptymalne warunki klimatyczne występują tu w postaci zubożałej. Murawy mają wyraźnie antropogeniczny charakter, a czynnikiem powodującym ich powstanie i stabilizację jest ekstensywny wypas, który jest dominującym sposobem użytkowania terenu w dolinie. Dzięki wypasowi zbiorowiska murawowe mają, w odróżnieniu od wielu innych regionów Polski, stabilny charakter, a ich perspektywy ochrony są bardzo dobre. Szczególnie bogate florystycznie płaty muraw występują na zboczach doliny na odcinku przełomowym pomiędzy Pniewem i Łomżą oraz w dolinie poniżej Nowogrodu. W ich składzie gatunkowym występują m.in. *Dianthus carthusianorum*, *Filipendula vulgaris*, *Seseli annuum*, *Phleum phleoides*, *Anemone sylvestris*. Wyżej położone i suchsze, wypasane fragmenty tarasu zalewowego i nadzalewowego zajmują jałowczyska (5130) z wrzosem, macierzanką piaskową, rozchodnikiem ostrym i kocanką piaskową. Ich najrozleglejsze płaty znajdują się przy ujściu Nereśli pod Tykocinem. Duże powierzchnie zarośli jałowcowych spotyka się również w okolicach Czartorii pod Nowogrodem, aczkolwiek występują tam w mozaice z ciepłolubnymi murawami napiaskowymi i szczotlichowymi na wydmach. Niewielkie powierzchnie doliny zajmują zbiorowiska leśne: łągi i grądy; część z nich jest silnie zdegradowana na skutek wypasu i pozyskiwania drewna. Na wyżej położonych fragmentach tarasu nadzalewowego i na stokach doliny miejscami występują świetliste dąbrowy oraz płaty grądów. Zbiorowiska leśne, zwłaszcza dąbrowy są niejednokrotnie w znacznym stopniu przekształcone, co

przejawia się w rozdrobnieniu płatów i ich zubożeniu florystycznym. Tym niemniej należą one do najlepiej zachowanych zbiorowisk tego typu północno-wschodniej części kraju. Na okrajkach dąbrów, m.in. na południowych obrzeżach kompleksu leśnego chronionego w rezerwacie Rycerski Kierz (na zachód od Łomży) występuje leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum* - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Dolina Narwi pełni rolę ostoi różnorodności florystycznej o znaczeniu co najmniej krajowym. Występuje tu 14 gatunków z PCKL i/lub PCKR, m.in. uważane do niedawna za wymarłe storczyk cuchnący *Orchis coriophora* i pszeniec grzebieniasty *Melampyrum cristatum*, a także czarcikęsik Kluka *Succisella inflexa*, goryczuszka błotna *Gentianella uliginosa*, podejśrzon rutolistny *Botrychium multifidum*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, pięciornik skalny *Potentilla rupestris*.

Ustanowiono plan zadań ochrony na podstawie: Zarządzenia nr 25/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2013 r. poz. 4473). Dokument został sprostowany na podstawie Obwieszczenia nr 3/2018 Wojewody Podlaskiego z dnia 1 lutego 2018 r. o sprostowaniu błędu (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2018 poz. 674).

Cele zadań ochronnych wskazane w dokumencie zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 8. Cele działań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 Ostoja Narwiańska

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie właściwej struktury i formy geomorfologicznej siedliska.
2.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Zachowanie właściwych stosunków wodnych w ciekach i ich zlewniach.
3.	3270 Zalewane muliste brzegi rzek	Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
4.	5130 Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie wymaganej formy fitosocjologicznej siedliska.
5.	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
6.	6210 Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
7.	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe <i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
8.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
9.	6440 Łąki selernicowe <i>Cnidion dubii</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
10.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych. Zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie.
11.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	Doprowadzenie siedlisk zniekształconych do stanu właściwego. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony płatów siedliska na terenie gruntów prywatnych i zaplanowania działań ochronnych.
12.	91B0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłkowe	Utrzymanie właściwych stosunków wód powierzchniowych i podziemnych. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony płatów siedliska na terenie gruntów prywatnych i zaplanowania działań ochronnych.
13.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
14.	9110 Ciepłolubne dąbrowy <i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
15.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Utrzymanie gatunku na terenie obszaru Natura 2000.
16.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Utrzymanie gatunku na terenie obszaru Natura 2000.
17.	1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
18.	1318 Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Utrzymanie obecnego stanu populacji.
19.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Utrzymanie obecnego stanu populacji.
20.	1337 Bóbr <i>Castor fiber</i>	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
21.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Ochrona miejsc rozrodu.
22.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony celem oceny stanu ochrony wszystkich stanowisk gatunku i zaplanowania działań ochronnych. Ochrona miejsc rozrodu.
23.	1032 Skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	Utrzymanie gatunku na terenie obszaru Natura 2000.
24.	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	Utrzymanie gatunku na terenie obszaru Natura 2000.

Źródło: Zarządzenie RDOŚ w Białymstoku z dnia 09.12.2013 r.

Zgodnie z Obwieszczeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2022 r. (znak WPN.6323.215.2021.MC) sporządzono tymczasowe cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 poza granicami Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.

Tabela 9. Tymczasowe cele ochrony dla obszaru natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 poza granicami parku krajobrazowego Doliny Narwi

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
2330 Wydmy Śródlądowe z murawami napiaskowymi	Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 30 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie co najmniej 4 gatunków charakterystycznych: szcztolicha siwa <i>Corynephorus canescens</i> , czerwice trwałe <i>Scleranthus perennis</i> , chroszcz nagołodygowy <i>Teesdalea nudicaulis</i> , płonnik włosisty <i>Polytrichum piliferum</i> , chrobotki <i>Cladonia</i> spp., płucnica <i>Cetraria</i> sp. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 90% siedliska w obszarze. Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Stwierdzono pokrycie drzew i krzewów poniżej 40% powierzchni.

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	<p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 85% siedlisk w obszarze. Występowanie procesów eolicznych - Stwierdzono obecność aktywnych procesów eolicznych.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 50% siedlisk w obszarze. Ocena ogólna - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 70% w stanie ochrony FV.</p>
<p>3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion Potamion</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 300 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów. Specyficzna struktura i funkcje - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 dla parametru specyficzna struktura i funkcje na co najmniej 70% powierzchni siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 70% w stanie ochrony U1.</p>
<p>3270 Zalewowe muliste brzegi rzek (charakter uzależniony od stanu wody)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 10 ha. Gatunki charakterystyczne - Na stanowiskach odnotowano występowanie więcej niż 4 gatunków charakterystycznych dla siedliska: komosa czerwona <i>Chenopodium rubrum</i>, uczepek zwisty <i>Bidens cernua</i>, uczepek trójlistkowy <i>Bidens tripartita</i>, rdest szczawiolistny <i>Polygonum lapatifolium</i>, jaskier jadowity <i>Ranunculus sceleratus</i>, sit dwudzielny <i>Juncus bufonius</i>, szarota błotna <i>Gnaphalium uliginosum</i>, rdest szczawiolistny <i>Polygonum lapatifolium</i>, cibora brunatna <i>Cyperus fuscus</i>, rzepicha błotna <i>Rorippa palustris</i>.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze. Gatunki dominujące - Na stanowiskach odnotowano wyłącznie gatunki ekspansywne lub ekologicznie obce dla siedliska m.in. mietlica rozłogowa <i>Agrostis stolonifera</i>, mozga trzcinowata <i>Phalaris arundinacea</i>, uczepek trójlistkowy <i>Bidens tripartita</i>.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 20% siedliska w obszarze. Udział dobrze zachowanych płatów siedlisk - Płaty dobrze zachowane zajmują mniej niż 50% powierzchni zajętej przez siedlisko na stanowisku.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 20% siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 20% w stanie U1.</p>
<p>5130 Zarośla jałowca na murawach</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
<p>kserotermicznych i wrzosowiskac</p>	<p>200 ha.</p> <p>Gatunki krzewów - Na siedlisku stwierdzono występowanie pełnego zestawu gatunków typowych: jałowiec pospolity <i>Juniperus communis</i>, szakłak pospolity <i>Rhamnus cathartica</i>, róża <i>Rosa spp.</i>, dereń świdwa <i>Cornus sanguinea</i>.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 90% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki charakterystyczne murawy/wrzosowiska - Na siedlisku stwierdzono występowanie gatunków: turzyca wczesna <i>Carex praecox</i>, przytulia północna <i>Galium boreale</i>, oraz lokalnie typowe dla siedliska: igrzyca przyziemna <i>Danthonia decumbens</i>, wiązówka bulwkowa <i>Filipendula vulgaris</i>, przetacznik kłosowy <i>Veronica spicata</i>, turzyca wiosenna <i>Carex caryophyllea</i>, goździk kartuzek <i>Dianthus carthusianorum</i></p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Udział gatunków drzewiastych (powyżej 1,5-2 m wysokość) - Pokrycie ogólne przez drzewa na poszczególnych powierzchniach siedliska waha się od 3% do 15%. Stwierdzono występowanie m.in. brzozy brodawkowatej <i>Betula pendula</i>, sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>, dębu szypułkowego <i>Quercus robur</i>.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 65% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni 60% w stanie U1.</p>
<p>6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe Koelerion glaucae</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 130 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie co najmniej 5 gatunków roślin naczyniowych: szczytlika siwa <i>Corynephorus canescens</i>, macierzanka piaskowa <i>Thymus serpyllum</i>, zawciąg nadmorski <i>Armeria maritima</i>, rozchodnik sześciorzędowy <i>Sedum sexangulare</i>, kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>, koniczyna polna <i>Trifolium arvense</i>, rozchodnika ostry <i>Sedum acre</i>, jasioniec piaskowy <i>Jasione montana</i>, goździk kartuzek <i>Dianthus carthusianorum</i>.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 95% siedliska w obszarze.</p> <p>Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Stwierdzono brak lub niewielkie pokrycie drzew i krzewów poniżej 10 % powierzchni.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze.</p> <p>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych - Stwierdzono obecność 1 lub 2 gatunków występujących w rozproszeniu m.in: kostrzewa czerwona <i>Festuca rubra</i>, trzcinnik</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	<p>piaskowy <i>Calamagrostis epigeios</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze. Gatunki obce inwazyjne - Gatunki inwazyjne występują pojedynczo i nie zajmują więcej niż 5% powierzchni (do 2 gatunków). Stwierdzono występowanie: konyza kanadyjska <i>Coryza canadensis</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze. Struktura przestrzenna płatów siedlisk - Płaty muraw ze związku <i>Koelerion glaucae</i> tworzą większościową mozaikę ze zbiorowiskami łąkowymi ze związku <i>Arrhenatherion elatioris</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 50% siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 50% w stanie U1.</p>
<p>6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 300 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów. Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie co najmniej 5 gatunków roślin naczyniowych m.in. turzyca wiosenna <i>Carex caryophyllea</i>, rzepik pospolity <i>Agrimonia eupatoria</i>, czosnek zielonawy <i>Allium oleraceum</i>, Bylica polna <i>Artemisia campestris</i>, chaber nadreński <i>Centaurea rhenana</i>, przytulia biała <i>Galium album</i>, czyścica drobnokwiatowa <i>Acinos arvensis</i>, rumian żółty <i>Anthemis tinctoria</i> Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze. Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych - Stwierdzono obecność 1-2 gatunków w rozproszeniu m.in: stokłosa bezostna <i>Bromus inermis</i>, trzcinnik piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 40% siedliska w obszarze. Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Niewielkie pokrycie drzew i krzewów poniżej 10 % powierzchni. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p>
<p>6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 50 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów. Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie powyżej 6 gatunków charakterystycznych i wyróżniających m.in.: bliźniczka psia trawka <i>Nardus stricta</i>, jastrzębiec kosmaczek <i>Hieracium pilosella</i>, igrzyca przyziemna <i>Danthonia decumbens</i>, kosmatka</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	<p>polna <i>Luzula campestris</i>, fiołek psi <i>Viola canina</i>, krzyżownica zwyczajna <i>Polygala vulgaris</i>, kosmatka licznokwiatowa <i>Luzula multiflora</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze.</p> <p>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych - Pokrycie gatunkami ekspansywnymi poniżej 20%. Stwierdzono występowanie m. in.: kostrzewa czerwona <i>Festuca rubra</i> 10%, mietlica pospolita <i>Agrostis capillaris</i> 3%, śmiełek darniowy <i>Deschampsia caespitosa</i> 2%. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Łączne pokrycie: ok. 25%. Stwierdzono występowanie: kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i> 1%, grusza pospolita <i>Pyrus communis</i> 1%, topola osika <i>Populus tremula</i> 3%, sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i> 15% Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> 5%, brzoza brodawkowata <i>Betula pendula</i> 5%, szakłak pospolity <i>Rhamnus catharticus</i> <1%, głóg jednoszyjkowy <i>Crataegus monogyna</i> 1%. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 50% siedliska w obszarze.</p> <p>Struktura przestrzenna płatów siedliska - Stan pośredni na wielu płatach siedliska. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p>
<p>6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 18 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>Gatunki typowe - Stwierdzono średnioliczne gatunki charakterystyczne (3-5) i obecne gatunki wyróżniające dla związku Molinion: przytulia północna <i>Galium boreale</i>, bukwica zwyczajna <i>Betonica officinalis</i>, trzęślica modra <i>Molinia caerulea</i>, goryczka wąskolistna <i>Gentiana pneumonanthe</i>, wierzba rokita <i>Salix rosmarinifolia</i>, biedrzynek mniejszy <i>Pimpinella saxifraga</i></p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki dominujące - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Brak gatunków wyraźnie dominujących, fitocenozę budują gatunki łąkowe i okrajkowe.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% powierzchni siedliska w obszarze.</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
<p>6430 Ziołorośla górskie (Adenostylien alliariae) I ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 15 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów. Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie 3 gatunków charakterystycznych: Kielisznik zaroślowy <i>Calystegia sepium</i>, kaniańka pospolita <i>Cuscuta europaea</i>, oset kędzierzawy <i>Carduus crispus</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p>
<p>6440 Łąki selernicowe (Cnidion dubii)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 440 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów. Gatunki charakterystyczne - Stan pośredni. Stwierdzono występowanie takich gatunków jak: fiołek mokradłowy <i>Viola stagnina</i>, turzyca wczesna <i>Carex praecox</i>, wiechlina wąskolistna <i>Poa pratensis</i> ssp. <i>angustifolia</i>, selernica żyłkowana <i>Cnidium dubium</i>, groszek błotny <i>Lathyrus palustris</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze. Obce gatunki inwazyjne - Stwierdzono nieliczne gatunki inwazyjne takie jak: szczaw omszony <i>Rumex confertu</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 50% siedliska w obszarze. Gatunki ekspansywne roślin Zielnych - Stan pośredni. Stwierdzono występowanie m.in. wyczyniec łąkowy <i>Alopecurus pratensis</i>, kłosówka wełnista <i>Holcus lanatus</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze. Ekspansja krzewów i podrostu drzew - Brak albo pojedyncze występowanie w runi. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze. Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p>
<p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 770 ha. Gatunki charakterystyczne - Stwierdzono występowanie kombinacji gatunków z udziałem więcej niż 4 gatunków charakterystycznych: przytulia pospolita <i>Galium mollugo</i>, wiechlina łąkowa <i>Poa pratensis</i>, kostrzewa czerwona <i>Festuca rubra</i>, dzwonek rozpierzchły <i>Campanula patula</i>, szczaw rozpierzchły <i>Rumex thyrsoiflorus</i>, rajgras wyniosły <i>Arrhenatherum elatius</i>. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 90% siedliska w obszarze.</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	<p>Gatunki ekspansywne roślin zielnych - Brak gatunków silnie ekspansywnych i łączne pokrycie gatunków ekspansywnych wynosi <20%.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 75% siedliska w obszarze.</p> <p>Ekspansja krzewów i podrostów drzew - Łączne pokrycie na transekcje <1% opisywane jako sumaryczne pokrycie krzewów i drzew na transekcje.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 90% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze.</p>
<p>9170 Grąd Subkontynentalny (Tilio-Carpinetum)</p>	<p>Powierzchnia - Zachowanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 100 ha. Charakterystyczna kombinacja florystyczna - Kombinacja florystyczna runa jest najczęściej typowa dla grądów, choć gatunki charakterystyczne występują w niskiej liczbie.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze.</p> <p>Martwe drewno - Drzewostan przed fazą naturalnego rozpadu. Poprawa oceny wskaźnika do U1 na powierzchni co najmniej 30% siedliska w obszarze.</p> <p>Wiek drzewostanu - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 30% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 30% siedliska w obszarze.</p>
<p>91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy Źródłiskowe)</p>	<p>Powierzchnia - Zachowanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 66 ha.</p> <p>Gatunki charakterystyczne - Kombinacja florystyczna zubożona lecz oparta na gatunkach typowych dla łągu. Łęg z drzewostanem złożonym z olszy czarnej Alnus glutinosa, ze znacznym udziałem klonu jesionolistnego Acer negundo i wierzby białej Salix alba.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki dominujące - W warstwach dominują gatunki właściwe dla siedliska choć ich skład jest zubożony.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie - Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Martwe drewno (łączne zasoby) - Dążenie do poprawy oceny wskaźnika do poziomu U1 (co najmniej 3% zasobności drzewostanu) na powierzchni co najmniej 30% siedliska w obszarze.</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	<p>Reżim wodny - Zachowana dynamika zalewów. Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 70% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie w stanie ochrony U1 na co najmniej 70% powierzchni siedliska w obszarze.</p>
<p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowojesionowe Ficario - Ulmetum</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 16 ha.</p> <p>Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa - Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego. Zawilec gajowy Anemone nemorosa, czworolist pospolity Paris quadrifolia, kuklik pospolity Geum urbanum, podagrycznik pospolity Aegopodium podagraria, bluszcz kurdybanek Glechoma hederacea, trędownik bulwiasty Scrophularia nodosa, pokrzywa zwyczajna Urtica dioica, śledziennica skrętolistna Chrysosplenium alternifolium.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy - We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska. Przy czym są zubożone są relacje ilościowe. *warstwa A - Dąb szypułkowy Quercus robur, lipa drobnolistna Tilia cordata, wiąz szypułkowy Ulmus laevis, jesion wyniosły Fraxinus excelsior;</p> <p>*warstwa B - dereń świdwa Cornus sanguinea, jesion wyniosły Fraxinus excelsior, lipa drobnolistna Tilia cordata, leszczyna pospolita Coryllus avellana, wiąz szypułkowy Ulmus laevis;</p> <p>*warstwa C - bluszcz kurdybanek Glechoma hederacea, śledziennica skrętolistna Chrysosplenium alternifolium, konwalia majowa Convallaria majalis.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki obce geograficznie w drzewostanie - Nie stwierdzono gatunków obcych we wszystkich płatach siedliska.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na całej powierzchni siedliska w obszarze.</p> <p>Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości >50 cm grubości - Dążenie do poprawy wskaźnika do poziomu U1 (co najmniej 3 szt./ha) na powierzchni co najmniej 30% siedliska w obszarze.</p> <p>Stosunki wodnowilgotnościowe - Utrzymanie oceny wskaźnika U1 na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie w stanie U1 na co najmniej 50 % powierzchni siedliska w obszarze.</p>
<p>91I0 Ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia</p>	<p>Powierzchnia - Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni co najmniej 16 ha.</p>

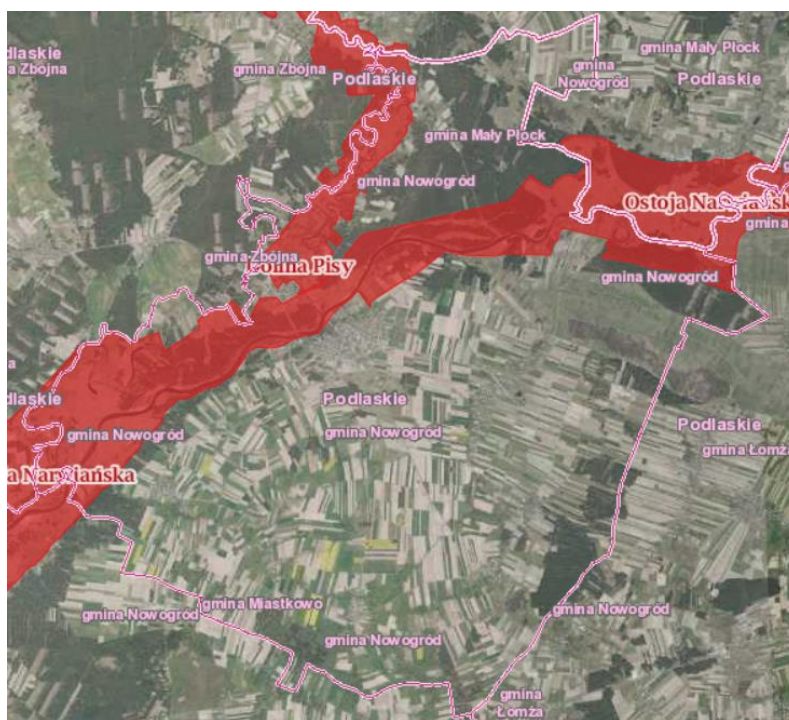
Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
<p>pubescenti-petraeae)</p>	<p>Gatunki charakterystyczne - Kombinacja florystyczna zgodna z siedliskiem. Stwierdzono m.in: Dąb szypułkowy 70%, dzwonek brzoskwiolistny 3%, trzcinnik leśny 10%, miodunka wąskolistna 1%, gorysz siny 1%, pięciornik biały 5%, kłosownica pierzasta 10%</p> <p>Gatunki ciepłolubne: pajęcznica gałęzista 5% ciemiężyk białokwiatowy 5%, przetacznik kłosowy 1%</p> <p>Gatunki łąk trzęślicowych: Bukwica pospolita <1%</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Obce gatunki inwazyjne - Odnotowano obecność pojedynczych osobników kolczurki klapowanej Echinocystis lobata (poniżej 5% transektu).</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Gatunki ciepłolubne - Stwierdzono występowanie powyżej 20% gatunków ciepłolubnych:</p> <p>pięciornik biały <1%, ciemiężyk białokwiatowy 5%, pierwiosnek lekarski 5%, konwalia majowa <1%, biedrzynek mniejszy <1%, przytulia właściwa 1%, wiązówka bulwkowa 5%, pszeniec grzebieniasty <1%, tymotka Boehmera <1%, koniczyna dwukłosa <1%, goździk kartuzek <1%, dzwonek skupiony <1%, przetacznik kłosowy <1%, poziomka twarda 2%, rzepik pospolity 1%, wyka płotowa <1%, przytulia biała 2%, zawilec wielkokwiatowy <1%, bodziszek czerwony <1%.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 80% siedliska w obszarze.</p> <p>Zwarcie podszytu - Znikome zwarcie podszytu do 20%.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Zwarcie koron drzew - Zwarcie koron drzew poniżej 70%.</p> <p>Utrzymanie oceny wskaźnika FV na powierzchni co najmniej 60% siedliska w obszarze.</p> <p>Ogólny cel ochrony - Utrzymanie w stanie FV na co najmniej 60% powierzchni siedliska w obszarze.</p>
<p>1939 rzepik szczeniasty Agrimonia pilosa (planowane złożenie wniosku o zmianę SDF skutkujące usunięciem gatunku z SDF)</p>	<p>Populacja i siedlisko - Wyniki inwentaryzacji nie potwierdziły obecności gatunku w obszarze</p>
<p>1130 boleń Aspius aspius</p>	<p>Populacja i siedlisko - Wyniki monitoringu nie potwierdziły obecności gatunku w obszarze.</p>

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
1188 kumak nizinny Bombina bombina (populacja p, r)	Populacja - Utrzymanie min. 40 stanowisk kumaka nizinnego w obszarze. Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w stanie FV na co najmniej 70% powierzchni w obszarze.
1337 bóbr europejski Castor fiber (populacja p, r)	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w stanie FV na co najmniej 30 stanowiskach w obszarze. Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w stanie FV na powierzchni minimum 8000 ha.
1220 żółw błotny Emys Orbicularis	Populacja i siedlisko - Gatunek występuje jedynie na terenie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.
2484 minóg ukraiński Eudontomyzon mariae	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w stanie ochrony FV. Szacowana wielkość populacji gatunku i jej zagęszczenia w obszarze wynosi powyżej 0,085 os/m ² . Siedlisko - Utrzymanie siedliska gatunku w obszarze w stanie ochrony FV.
1355 wydra Lutra lutra	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w obszarze. Szacowana wielkość populacji gatunku i jej zagęszczenia w obszarze w stosunku do populacji krajowej jest ≤2%. Utrzymanie siedlisk gatunku w obszarze w stanie U1 na powierzchni minimum 50 ha.
4038 czerwończyk fioletek Lycaena helle (planowane złożenie wniosku o zmianę SDF skutkujące usunięciem gatunku z SDF)	Populacja i siedlisko - Wyniki inwentaryzacji nie potwierdziły obecności gatunku w obszarze.
1145 piskorz Misgurnus Fossilis	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w stanie ochrony U1. Szacowana wielkość populacji gatunku i jej zagęszczenia w obszarze wynosi powyżej 0,005 os/m ² . Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w obszarze w stanie FV na co najmniej 1 stanowisku.
1318 nocek łydkowłosy Myotis dasycneme	Populacja i siedlisko - Wyniki inwentaryzacji Bank Danych nie potwierdziły obecności gatunku w obszarze Ostoi Narwiańskiej. Gatunek występuje jedynie na terenie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.
1324 nocek duży Myotis myotis (planowane złożenie wniosku o zmianę SDF skutkujące usunięciem gatunku z SDF)	Populacja i siedlisko - Wyniki inwentaryzacji nie potwierdziły obecności gatunku w obszarze.
1477 sasanka otwarta Pulsatilla patens	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w obszarze w ilości co najmniej 25 osobników. Siedlisko - Utrzymanie siedliska gatunku w obszarze w stanie U1 na co najmniej 2 stanowiskach.
5339 różanka Rhodeus amarus	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w stanie ochrony FV. Szacowana wielkość populacji gatunku i jej zagęszczenia w obszarze wynosi powyżej 0,023 os/m ² .

Gatunek/Siedlisko Przyrodnicze	Cel ochrony
	Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w obszarze w stanie U1 na co najmniej 1 stanowisku.
1437 leniec bezpodkwiatowy Thesium ebracteatum	Populacja - Utrzymanie populacji gatunku w obszarze w ilości co najmniej 15 osobników. Siedlisko - Utrzymanie siedliska gatunku w obszarze na co najmniej 1 stanowisku.
1166 traszka grzebieniasta Triturus cristatus (populacja p, r)	Populacja - Utrzymanie min. 20 stanowisk w obszarze. Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w stanie FV na co najmniej 60% powierzchni w obszarze.
1032 skójka gruboskorupowa Unio crassus	Populacja - Utrzymanie min. 5 stanowisk w obszarze. Siedlisko - Utrzymanie siedlisk gatunku w stanie FV na co najmniej 80% powierzchni w obszarze.

Źródło: Obwieszczeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2022 r.

Rysunek 8. Położenie obszarów NATURA 2000 – obszary siedliskowe

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

- Dolina Dolnej Narwi (PLB140014, rodzaj: dyrektywa ptasia).

Data wyznaczenia: 13.10.2007 r. został ustanowiony na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2007 r., nr 179, poz. 1275). Dla obszaru uchwalono plan zadań ochrony albo plan ochrony. Został on ustanowiony:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2014 r. poz. 4462; Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r. poz. 1763);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 10 lutego 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2015 r. poz. 1303; Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2015r. poz. 480);
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2016 r. Poz. 4966, Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r. poz. 2300).

Tabela 10. Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne
1.	A055 Cyranka <i>Anas querquedula</i> A056 Płaskonos <i>Anas clypeata</i> A136 Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> A137 Sieweczka obrożna <i>Charadrius hiaticula</i> A154 Dubelt <i>Gallinago media</i> A156 Rycyk <i>Limosa limosa</i> A162 Krwawodziób <i>Tringa totanus</i> A195 Rybitwa białoczerna <i>Sternula albifrons</i> A232 Dudek <i>Upupa epops</i>	Przywracanie siedlisk lęgowych ptaków siewkowych, kaczek oraz żerowisk dudka. Usuwanie drzew i krzewów, w szczególności gatunków pionierskich – sosny, osiki, brzozy i olchy oraz ich nalotów i podrostów. Wycince nie podlegają: jałowce wyższe niż 1 m, stare drzewa (powyżej 35 cm pierśnicy), wierzby ogławiane oraz wszelkie drzewa dziuplaste. Gałęzie i pnie powinny zostać wywiezione poza teren objęty lęgowiskami przedmiotów ochrony. Wycinka i wywózka od 1 września do końca lutego, czyli poza okresem lęgowym ptaków. Jałowców nie należy usuwać w miejscach wskazanych w planie zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony Ostoja Narwiańska PLH200024 jako płaty siedliska 5130 „Zarośla jałowca pospolitego w murawach nawapiennych lub na wrzosowiskach” oraz w miejscach występowania wrzosu.
2.	A055 Cyranka <i>Anas querquedula</i> A056 Płaskonos <i>Anas clypeata</i> A136 Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> A137 Sieweczka	Realizacja umów z dzierżawcami obwodów łowieckich na wykonanie redukcji drapieżników - odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów pracy oraz wron siwych (po uzyskaniu odpowiednich zezwoleń na

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne
	obrożna Charadrius hiaticula A154 Dubelt Gallinago media A156 Rycyk Limosa limosa A162 Krwawodziób Tringa totanus A193 Rybitwa rzeczna Sterna hirundo A195 Rybitwa białoczelna Sternula albifrons	odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunku objętego ochroną). Poziom redukcji ustalany w zależności od potrzeb, nie więcej niż 80% drapieżników stwierdzonych w terenie. Termin: na obszarach kluczowych łęgów ptaków siewkowych i kaczek od początku sierpnia do połowy marca, na terenach sąsiednich (do 500 m od łęgów) – przez cały rok z wyjątkiem lisa (odstrzał od początku czerwca do końca marca). Zalecane stosowanie amunicji śrutowej innej niż ołowiana (jeżeli tylko nastąpi zwiększenie dostępności tego typu amunicji bezołowiowej).
3.	A036 Łabędź niemy Cygnus olor A043 Gęgawa Anser anser A051 Krwawa Anas strepera A052 Cyraneczka Anas crecca A055 Cyranka Anas querquedula A056 Płaskonos Anas clypeata A067 Gągoł Bucephala clangula A070 Nurogęś Mergus merganser A151 Batalion Philomachus pugnax (populacja migrująca)	Zmniejszenie ryzyka kolizji ptaków z liniami elektroenergetycznymi. Instalacja elementów odstraszających - wizualnych i akustycznych w odległościach umożliwiających skuteczne odstraszanie ptaków. Realizacja podczas prac związanych z remontem lub modernizacją linii, bądź wymianą przewodów odgromowych.
4.	A055 Cyranka Anas querquedula A056 Płaskonos Anas clypeata A151 Batalion Philomachus pugnax (populacja łęgowa) A151 Batalion Philomachus pugnax (populacja migrująca) A154 Dubelt Gallinago media A156 Rycyk Limosa limosa A162 Krwawodziób Tringa totanus	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych i kaczek poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: użytkowanie kośne lub pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę ptaków siewkowych (wariant 4.8).
5.	A055 Cyranka Anas querquedula A056 Płaskonos Anas clypeata A151 Batalion Philomachus pugnax (populacja łęgowa) A151 Batalion Philomachus pugnax (populacja migrująca) A137 Sieweczka obrożna Charadrius hiaticula A154 Dubelt Gallinago media A156 Rycyk Limosa limosa A162 Krwawodziób Tringa totanus A195 Rybitwa białoczelna Sternula albifrons A232 Dudek Upupa epops	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych, kaczek oraz dudka poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: użytkowanie pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę ptaków siewkowych (wariant 4.8), rozpoczęcie wypasu od 15 maja.
6.	A122 Derkacz Crex crex	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk derkacza poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: użytkowanie kośne lub pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę derkacza, rozpoczęcie koszenia od 1 sierpnia.
7.	A133 Kulon Burhinus oedicnemus A136 Sieweczka rzeczna Charadrius dubius A137 Sieweczka obrożna Charadrius hiaticula A154	Poprawa warunków siedliskowych przez ograniczenie płośnienia w sezonie łęgowym. Ograniczenie penetracji ludzkiej (za wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli i zarządców terenu oraz służb

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne
	Dubelt Gallinago media A156 Rycyk Limosa limosa A162 Krwawodziób Tringa totanus A193 Rybitwa rzeczna Sterna hirundo A195 Rybitwa białoczelna Sternula albifrons	państwowych) w sezonie lęgowym tj. od 1 kwietnia do końca lipca, poprzez ustawienie przy drogach wjazdowych położonych na terenach prywatnych tablic informujących o zakazach wynikających z ochrony gatunkowej ptaków i związanych z tym ograniczeniach.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014

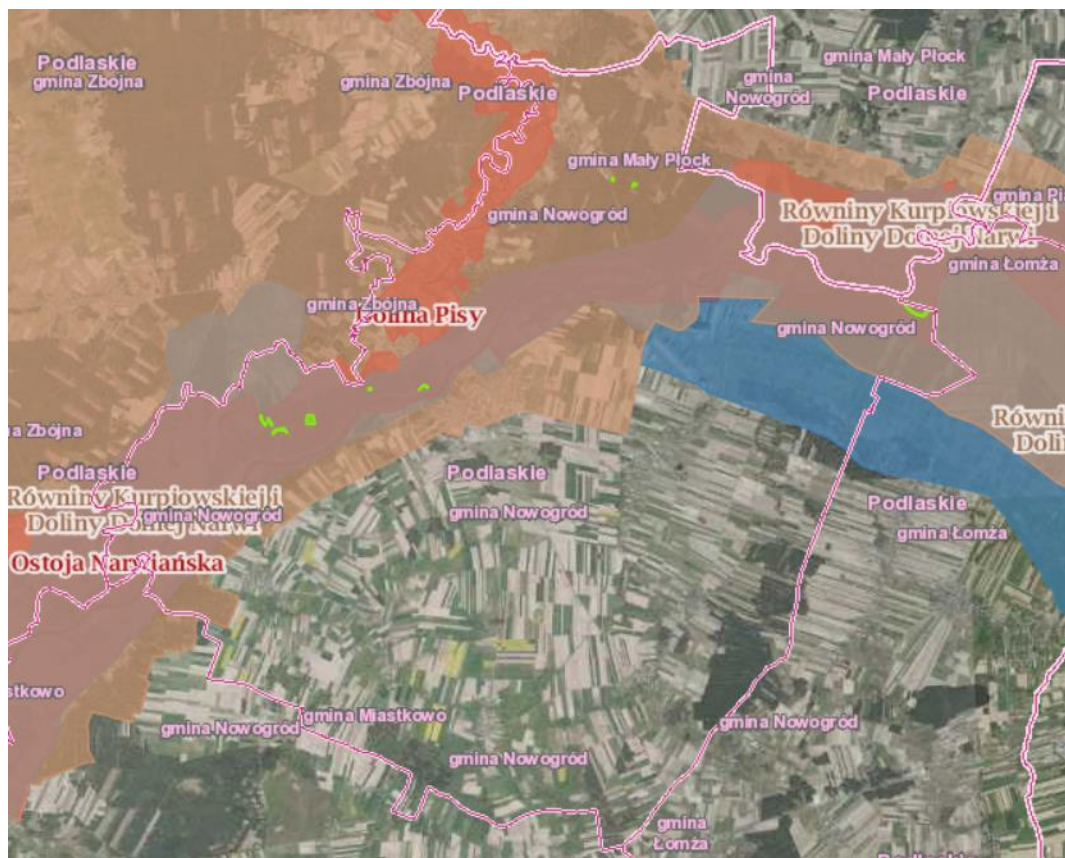
Na obszarze występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 19 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), błotniak łąkowy, dubelt (PCK), kraska (PCK), krwawodziób, kulik wielki (PCK), kulon (PCK), łabędź krzykliwy, rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna (PCK), zimorodek. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga rybitwa białoskrzydła.

Rysunek 9. Położenie obszarów NATURA 2000 – obszary ptasie

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 10. Obszary chronione na terenie gminy

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. wskazano by na terenie Gminy Nowogród podjąć działania służące ustanowieniu nowych parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, przede wszystkim na obszarach o zachowanych regionalnych cechach krajobrazu kulturowego, w tym: budowę arterii ekologiczno-historycznej „Natura i historia Doliny Narwi”.

2.4.2. FLORA I FAUNA

Lasy, wraz z terenami rolnymi, wodami powierzchniowymi i terenami zabudowy, stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy. Na obszarze Gminy Nowogród występuje kompleks lasów wodochronnych, położony w dolinie Narwi, o łącznej powierzchni około 75 ha oraz kompleks, o powierzchni około 300 ha, zaliczony do grupy lasów strefy podmiejskiej (w odległości mniejszej niż 10 km od granic administracyjnych miast powyżej 50 tys. mieszkańców).

Lasy występują głównie w północnej części obszaru gminy w formie większych kompleksów leśnych. Charakterystyka poszczególnych siedliskowych typów lasów występujących na terenie Nadleśnictwa Łomża oraz Gminy Nowogród wygląda następująco:

- Bór mieszany świeży – występuje na dość ubogich glebach bielicowych oraz rdzawych utworzonych na piaskach i żwirach utworzonych w czasie procesów akumulacyjnych. Do gatunków głównych tego siedliska leśnego zalicza się sosny oraz świerki. Domieszkowo mogą także występować: buk, dęby, lipy, brzozy, jodły oraz modrzewie. W podszyciu napotyka się jałowce, jarzęby, leszczyny, kruszyny, trzmieliny oraz wiciokrzew pomorski. W skład runa borów mieszanych świeżych wchodzi: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, kłosownica leśna czy orlica pospolita.
- Las mieszany świeży - powstaje na glebach brunatnych kwaśnych oraz rdzawych brunatnych. Warstwa dolna drzew zazwyczaj jest słabo rozwinięta, a tworzą ją: dąb, jodła i buk. Podszyt jest bogaty, składa się m.in. z: leszczyny, dębu, świerka, kruszyny, jarzębiny, pojedynczo rosnącego słabo rozwiniętego grabu. Runo średnio bogate z małą ilością gatunków borowych oraz pojedynczymi lasowymi. Gatunki różnicujące to m.in.: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, prosownica rozpierzchła *Milium effusum*.
- Bór świeży – powstaje na glebach rdzawych oraz bielicowych. W drzewostanie dominują sosny z domieszkami świerka, brzozy brodawkowej oraz jodły. Podszycie najczęściej tworzą

jałowce, dęby bezszypułkowe oraz jarzęby, natomiast runo złożone jest z mchów, borówki czernicy oraz roślin wierzchlinowatych.

- Bór mieszany wilgotny – występuje na obszarach będących pod wpływem wód gruntowych, często w pobliżu boru wilgotnego. Tworzy się na glebach bielcowych oglejonych a także na glebach murszowych oraz torfowych. Główny drzewostan tworzą sosny oraz świerki z domieszkami dębu, topoli, osiki oraz jodły. W podszyciu napotyka się jałowce, jarzęby, leszczyny oraz kruszyny. W skład runa borów mieszanych wilgotnych wchodzi m.in.: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, orlica pospolita, szczawik zajęczy czy bagno.

- Bór mieszany bagienny – występuje na torfach wysokich i przejściowych, które zostały odwodnione (niski poziom wód gruntowych). Główny drzewostan tworzą sosny oraz świerki z domieszkami brzozy omszonej. W podszyciu napotyka się kruszyny oraz wierzby krzewiaste. W skład runa borów mieszanych bagiennych wchodzi rośliny bagienne oraz turzyce.

- Bór bagienny – występuje na torfach wysokich, w nieodwadnianych nieckach lub na obszarze zarastających jezior. Główny drzewostan tworzy sosna z domieszkami brzozy omszonej oraz świerka. W skład runa borów mieszanych bagiennych wchodzi rośliny bagienne oraz turzyce. Mogą tu też występować elementy arktyczne takie jak brzoza karłowata oraz niska, wierzba borówkolistna, oraz lapońska i zimozioł.

2.4.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Obszar Gminy Nowogród leży w zlewniach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- JCWP Pisa od Turośli do ujścia ze Skrodą od Dzierzbi (kod: PLRW20001926499),
- JCWP Dopływ spod Mściwuj (kod: RW2000172649889),
- JCWP Narew od Biebrzy do Pisy (kod: PLRW20002126399),
- JCWP Lepacka Struga (kod: PLRW200017263949)
- JCWP Krzywa Noga (kod: PLRW200017265129),
- JCWP Bzdziążek (RW2000172651689),
- JCWP Narew od Pisy do Omulwi (kod: PLRW20002126539),
- JCWP Dopływ spod Popiołek (kod: RW200017265132).

Doliny rzek Narwi i Pisy stanowią ekologiczny korytarz łączący cenne obszary przyrodnicze Puszczy Piskiej i Wielkich Jezior Mazurskich z obszarami doliny przełomowej i dolnej Narwi oraz bagien biebrzańskich.

Na terenie Gminy Nowogród w ostatnich latach umiejscawiano punkty badawcze wód powierzchniowych. Poniższe tabele przedstawiają wyniki przeprowadzanych badań.

Tabela 11. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowogród – elementy biologiczne, twardość, pH i zasadowość

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Twardość ogólna			Odczyn pH			Zasadowość ogólna		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	wartość średnia	rok	wartość średnia	rok	wartość średnia	rok	wartość średnia	rok	
PL01S08 01_1361	Pisa - Morgowniki (ujście)	PLRW200 01926499	Pisa od Turośli do ujścia ze Skrodą od Dzierzbi	2016	2019	3	199	1	2019	7,9	1	2019		1	2016
PL01S08 01_0304	Dopływ spod Mściwuj - ujście	PLRW20 00172649	Dopływ spod Mściwuj	2019	2019	3	290	>2	2019	7,7	1	2019	213,7	1	2019
PL01S08 01_2295	Narew-Nowogród (powyżej ujścia Pisy)	PLRW20 00212639	Narew od Biebrzy do Pisy	2017	2018	5		1	2017		1	2017		1	2017
PL01S08 01_1327	Lepacka Struga - Szablak	PLRW20 00172639	Lepacka Struga	2019	2019	4	333	>2	2019	7,6	1	2019	283,8	>2	2019
PL01S08 01_3773	Krzywa Noga-Jankowo Młodzianowo	PLRW20 00172651	Krzywa Noga	2017	2017	3		>2	2017		1	2017		>2	2017

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Twardość ogólna			Odczyn pH			Zasadowość ogólna		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	wartość średnia	klasa	rok	wartość średnia	klasa	rok	wartość średnia	klasa	rok
PL01S08 01_0305	Bzdziążek - ujście	PLRW20 00172651	Bzdziążek	2018	2018	3		>2	2018		2	2018			
PL01S07 01_1187	Narew - Ostrołęka (stary most)	PLRW20 00212653	Narew od Pisy do Omulwi	2017	2017	4		1	2017		1	2017		1	2017
PL01S08 01_3738	Dopływ spod Popiołek - Parzuchy	PLRW20 00172651	Dopływ spod Popiołek	2018	2018	3		1	2018		2	2018		1	2018

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 12. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowogród– stan fizykochemiczny i chemiczny

Nazwa ppk	Klasa elementów fizykochemicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			Klasyfikacja stanu chemicznego		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny
Pisa - Morgowniki (ujście)	2016	2019	2	2016	2019	2	2016	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Dopływ spod Mściwuj - ujście	2019	2019	>2	2019	2019	2	2019	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Narew-Nowogród (powyżej ujścia Pisy)	2017	2017	>2	2017	2017	2	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Lepacka Struga - Szablak	2016	2019	>2	2016	2019	2	2016	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Krzywa Noga-Jankowo Młodzianowo	2017	2017	>2	2017	2017	2	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Bzdziażek - ujście	2018	2018	>2						
Narew - Ostrołęka (stary most)	2017	2017	>2	2017	2017	2	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego
Dopływ spod Popiołek - Parzychy	2018	2018	>2	2018	2018	2	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 13. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowogród – stan ekologiczny i ocena stanu jcwp

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Pisa od Turośli do ujścia ze Skrodą od Dzierzbi	2016	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2016	2019	zły stan wód
Dopływ spod Mściwuj	2019	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2019	2019	zły stan wód
Narew od Biebrzy do Pisy	2017	2018	5	zły stan ekologiczny	2017	2019	zły stan wód
Lepacka Struga	2016	2019	4	słaby stan ekologiczny	2016	2019	zły stan wód
Krzywa Noga	2017	2017	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	zły stan wód
Bzdziażek	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	zły stan wód
Narew od Pisy do Omulwi	2017	2017	4	słaby stan ekologiczny	2017	2019	zły stan wód
Dopływ spod Popiołek	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 14. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Nowogród, 2020 r.

Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych	Twardość ogólna	Odczyn pH	Zasadowość ogólna	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)
Pisa od Turośli do ujścia ze Skrodą od Dzierzbi					
Narew od Biebrzy do Pisy	3	1	1		>2
Lepacka Struga					
Krzywa Noga	3	>2	1	>2	>2
Narew od Pisy do Omulwi	3	1	1		>2
Dopływ spod Popiołek					

Źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w roku 2020

Zgodnie z „Syntetycznym Raportem z Klasyfikacji i Oceny Stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019” w odniesieniu do JCWP rzecznych w wyniku wykonanej oceny JCWP, 91,6% wód wykazało zły stan.

Wskazano, że stan ten wynika w 55,4% przypadków ze stanu chemicznego, który utrzymuje się na poziomie poniżej dobrego oraz stanu lub potencjału ekologicznego umiarkowanego albo gorszego. W 31,8% przypadków stan wód oceniono jako zły ze względu na stan bądź potencjał ekologiczny określony na poziomie poniżej dobrego. W 7,8% przypadków zły stan wód wynikał zaś z umiarkowanego lub gorszego stanu bądź potencjału ekologicznego (oraz dobrego stanu chemicznego). 5,0% przypadków oceniono jako zły stan wód z powodu, że ich stan chemiczny został określony jako: poniżej dobrego.

W dokumencie wśród wskaźników w największym stopniu decydujących o klasyfikacji stanu chemicznego poniżej dobrego wskazano: benzo(a)piren (28,9% przypadków) oraz difenyloetery bromowane identyfikowane w matrycy biota (21,3% przypadków). Wśród elementów, które w największym stopniu decydowały o stanie/ potencjale ekologicznym poniżej dobrego wyróżniono pewne elementy fizykochemiczne i biologiczne. Najbardziej decydujące znaczenie miało zasolenie (37,7% przypadków) oraz substancje biogenne (35,6% przypadków).

Wyniki monitoringu przedstawione w „Syntetycznym Raporcie...” wskazują, że ogólny stan wód rzecznych jest na stosunkowo złym poziomie. Na ten stan mają wpływ wszystkie powyżej wspomniane czynniki.

Zgodnie więc z tymi danymi oraz wynikami „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu” można wywnioskować, że stan rzek na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie (co ma wpływ również na stan wód na terenie gminy) jest na niezadawalającym poziomie. Za jeden z problemów można uznać obecność benzo(a)pirenu i/lub difenyletery bromowane identyfikowane w matrycy biota – stan chemiczny wód poniżej dobrego. W trochę mniejszym stopniu problematyczne jest zasolenie i obecność substancji biogenych (ze względu na fakt, że potencjał ekologiczny rzek na terenie Gminy Nowogród uznano za słaby i zły tylko w niektórych przypadkach).

W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021 poz. 1615) na terenie Polski na 38,95% obszarów dorzeczy występuje normalny stopień wykorzystania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych (eksploatacja wód nie wyczerpuje całych zasobów wodnych), na 37,50% obszarów dorzeczy stopień jest intensywny (eksploatacja wody na poziomie maksymalnej dostępności zasobów), a na 23,55% bardzo intensywny (eksploatacja przewyższa ilość zasobów wodnych). Zlewnie o intensywnym stopniu wykorzystania są zlokalizowane ponadto w zachodniej części Nizin Środkowopolskich, na Pojezierzu Wielkopolskim, północnej części Pojezierza Południowopomorskiego, południowej części Pojezierza Zachodniopomorskiego, północnozachodniej części Pojezierza Wschodniopomorskiego, na Pojezierzu Iławskim, Pojezierzu Litewskim, we wschodniej części Niziny Północnopodlaskiej, na Pobrzeżu Gdańskim, we wschodniej i środkowej części Pobrzeża Koszalińskiego oraz w północnej i południowo-wschodniej części Pobrzeża Szczecińskiego.

Ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych. Uzyskane wyniki wskazują, iż podczas suszy hydrologicznej na 70,23% obszaru Polski zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Oznacza to, że mimo niskich stanów wód, wszyscy użytkownicy wód zlewni nie mają problemu z pojawiającym się brakiem wody. Również ekosystemy wodne i od wód zależne funkcjonują prawidłowo. Nie oznacza to jednak, że sytuacja nie może ulec pogorszeniu, np. w wyniku zwiększenia liczby użytkowników wód w zlewni (co przyczyni się do większego poboru) albo nałożenia się innych negatywnych czynników (np. wysoka temperatura wody, która uniemożliwi pracę elektrowni używających do procesów technologicznych zasobów wód powierzchniowych; zmniejszenie się zawartości tlenu w wodzie skutkującego przyduchą ryb oraz obniżeniem parametrów jakościowych wód płynących).

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że nawet w przypadku wystąpienia suszy zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Do tego teren gminy w dużej mierze nie leży na obszarze zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania wód co stawia teren gminy w stosunkowo dobrej sytuacji. Jednak wraz ze zmianami klimatycznymi może pogorszyć się sytuacja hydrologiczna i stworzyć sytuację niebezpieczną dla zdrowia oraz życia jej mieszkańców.

Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac polepszających stan wód powierzchniowych oraz zabezpieczeniu mieszkańców przed brakiem wody. Przygotowanie na potencjalne zmiany klimatyczne, które mogłyby pogorszyć obecną stosunkowo zadawalającą sytuację w tym zakresie.

Gmina Nowogród znajduje się na terenie jednolitej części wód podziemnych nr 31 (PLGW200031), nr 50 (PLGW200050) oraz nr 51 (PLGW200051).

JCWPd 31:

Liczba pięter wodonośnych: 2.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 60%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (16% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Nie występują.

JCWPd 50:

Liczba pięter wodonośnych: 2.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 61%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (28% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Nie występują.

JCWPd 51:

Liczba pięter wodonośnych: 2.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 59%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (33% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych.

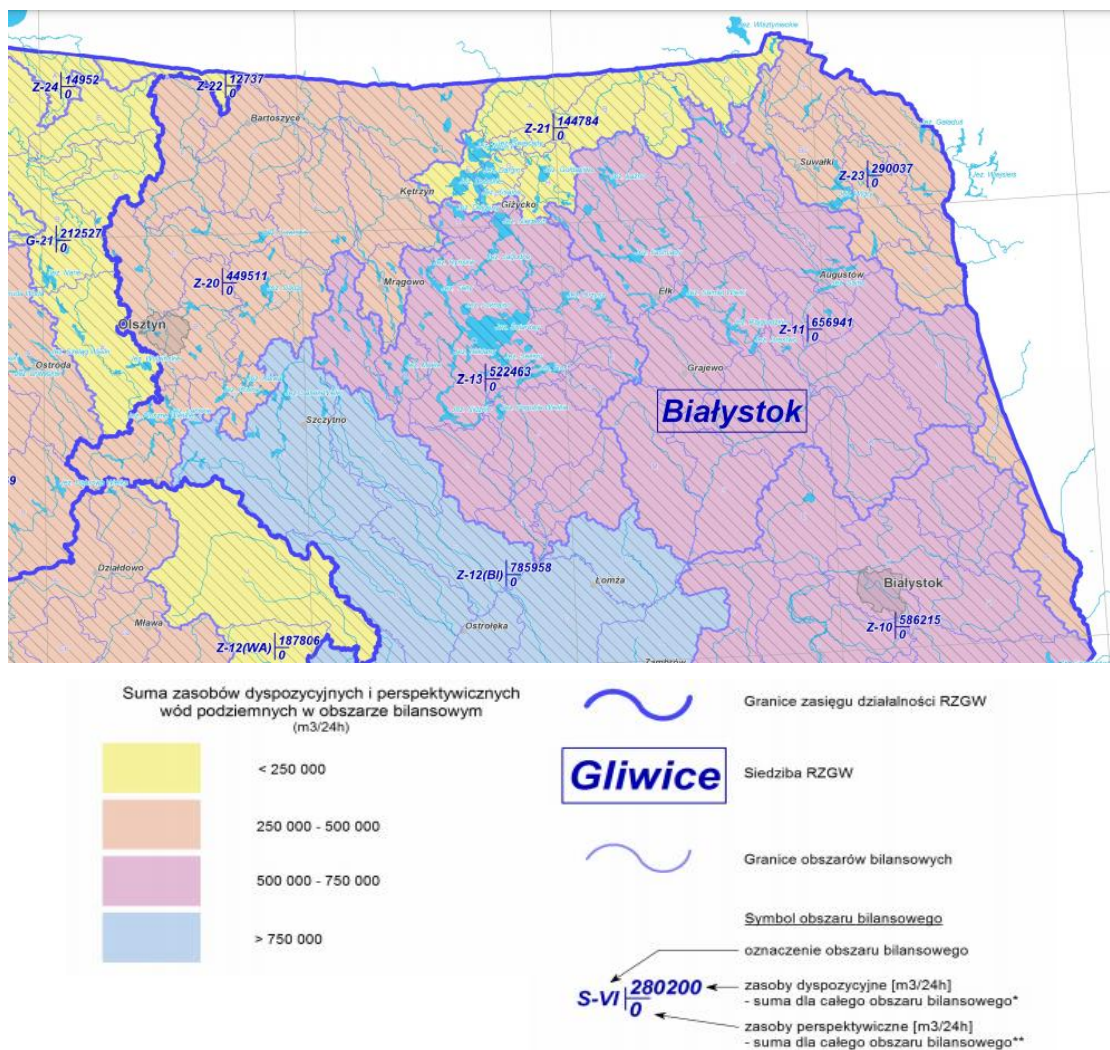
Badania monitoringowe w 2019 r. został przeprowadzony na terenie powiatu łomżyńskiego przeprowadzono badania na terenie Gminy Nowogród – miejscowość Morgowniki. Klasa jakości 2019 końcowa tego punktu wyniosła: II.

W 2020 r. i 2021 r. nie badano wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego (tym samym także nie przeprowadzono badań na terenie Gminy Nowogród).

Stan wód podziemnych w JCWPd nr 31, nr 50 oraz nr 51 zgodnie z informacjami zawartymi na stronie Monitoringu jakości wód podziemnych w 2012 r., 2016 r. jak i 2019 r. był dobry.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na terenie gminy mieszczą się jeszcze na stosunkowo dobrym poziomie. Mapę dotyczącą zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych na terenie Gminy Nowogród i jej otoczeniu prezentuje Rysunek 11.

Rysunek 11. Mapa zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych w obszarach bilansowych stan na 31.12.2020 r.

Źródło: www.pgi.gov.pl

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w ISOK (Informatyczny System Osłony Kraju) na terenie gminy istnieje wstępne ryzyko powodziowe i zagrożenie powodziowe.

Również w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Nowogród wskazano, że na terenie gminy występują tereny zagrożone powodzią (w tym także na części obszarów atrakcyjnych turystycznie).

wschodowi wpływem kontynentalnych mas powietrza. Średnia temperatura roczna wynosi ok. 7,5°C, natomiast roczna suma opadów średnio 550 – 650 mm. Pokrywa śnieżna zalega tu ok. 100 dni w roku. Dni z przymrozkami jest w gminie około 110-130, natomiast dni mroźnych ok. 55.

Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym, niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego. Charakterystyczna jest długa i mroźna zima, przy stosunkowo ciepłym lecie. Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971-2020 wyniosła 70,9°C (na Stacji w Białymstoku).

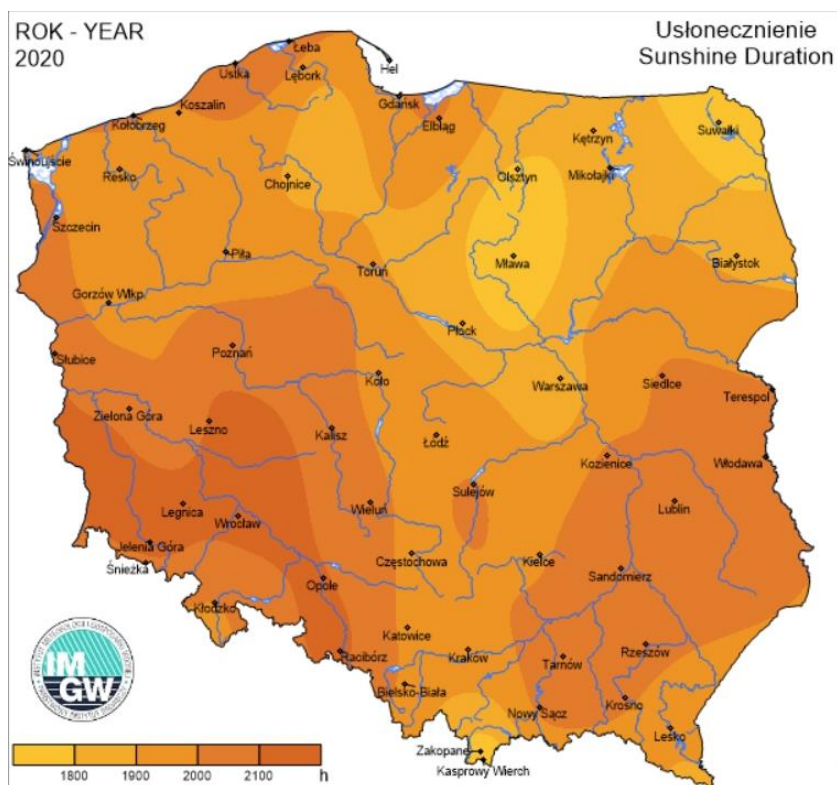
Średnia temperatura miesięcy zimowych jest jedną z najniższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w 2019 r. i 2020 r. wynosiła 9,2°C.

Średnie roczne zachmurzenie w 2020 r. na stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosło 5,3 oktanta (w 8-stopniowej skali). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września.

W stacji meteorologicznej w Białymstoku, zgodnie z danymi „Rocznika Statystyczny Województwa Podlaskiego 2021”, w 2020 r. usłonecznienie w godzinach wyniosło 1872. Było ich mniej niż w 2019 r. (2064 h). Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów centralnych kraju. Roczna suma opadów w 2020 r. wyniosła 640 mm i była większa niż w 2019 r. (618 mm). Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu.

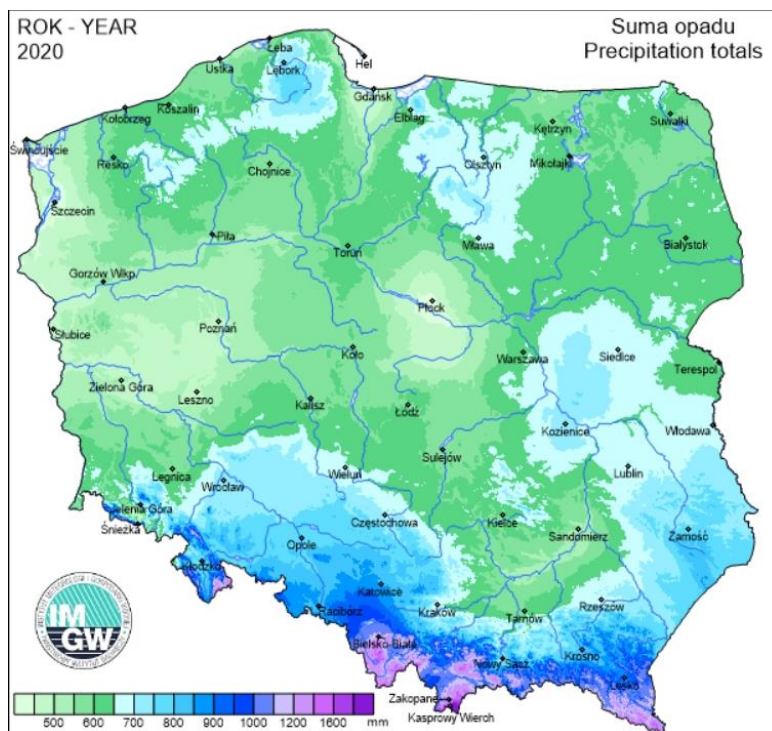
Średnia roczna prędkość wiatru w 2019 r. osiągała wartość do 2,4 m/s w Białymstoku, minimalna średnia miesięczna prędkość przypadała na sierpień, a maksymalna na styczeń. W 2020 r. roczna prędkość wiatru wyniosła 2,3 m/s.

Rysunek 13. Usłonecznienie

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

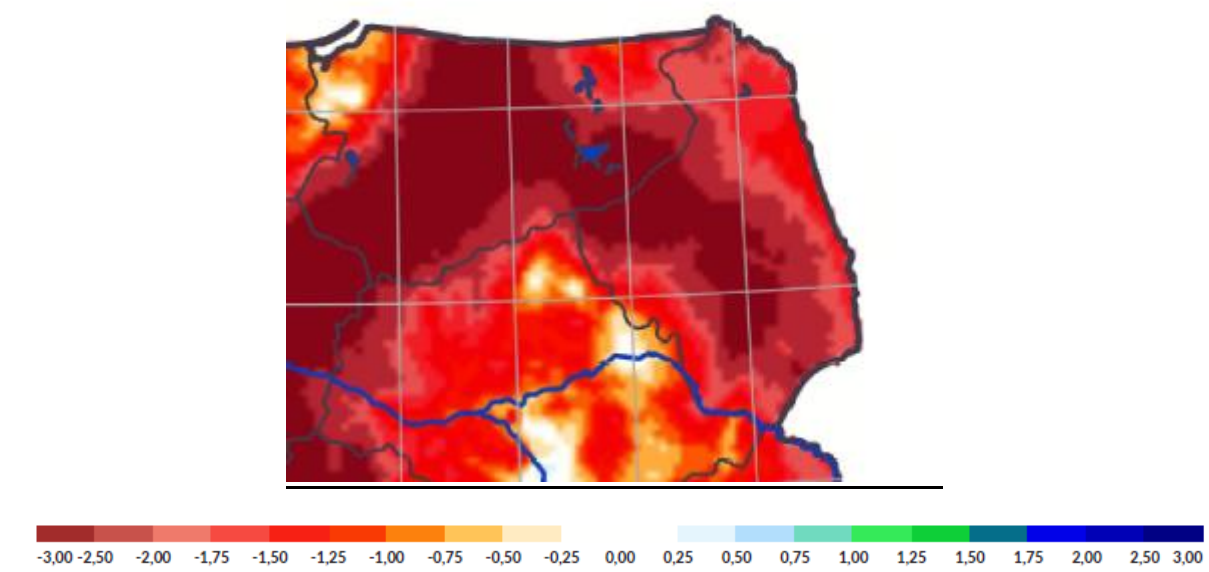
Rysunek 14. Suma opadów

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Zgodnie z danymi „Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji” wskaźniki obrazujące zasilanie opadem atmosferycznym wskazywały intensywną suszę na przeważającym obszarze kraju. Podobnie sytuacja wygląda w województwie podlaskim, powiecie łomżyńskim, Gminie Nowogród. Sytuacja w województwie została zaprezentowana na Rysunku 15.

Rysunek 15. Sytuacja suszy ukształtowana brakiem opadów od listopada 2019 do stycznia 2020

Źródło: Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji

W województwie podlaskim, występują dwie strefy: aglomeracja białostocka (kod PL2001), stanowiąca obszar powiatu miasta Białystok oraz strefa podlaska (kod PL2002), obejmująca pozostałe tereny województwa (w tym m.in.: Gminę Nowogród).

Zgodnie z „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” badania jakości powietrza w 2021 roku prowadzono na 7 stacjach pomiarowych:

- w Aglomeracji Białostockiej - na 2 stacjonarnych stacjach tła miejskiego (pomiar automatyczno-manualne),
- w strefie podlaskiej: w Łomży (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiar automatyczno-manualne), w Suwałkach (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiar automatyczno-manualne), w Borsukowiznie - gmina Krynki (1 stacjonarna stacja tła

pozamiejskiego - pomiary automatyczne), do oceny narażenia ekosystemów, reprezentatywna dla całego województwa,

- w strefie podlaskiej (teren uzdrowiska) w Augustowie (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiary automatyczno - manualne), uruchomiona na początku 2020 roku, właścicielem jest Urząd Miejski w Augustowie, nadzór merytoryczny pełni GIOŚ,
- w strefie podlaskiej w Grajewie na 1 stacji mobilnej - pomiary automatyczne.

Zgodnie z „Roczną Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” strefą, w której zanotowano przekroczenia norm jakości powietrza jest strefa podlaska ze względu na przekroczenia:

- dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) – stężenie średnioroczne, kryterium ochrona zdrowia ludzi,
- poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (max 8-h) określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (AOT40) określonego ze względu na ochronę roślin.

Warto zwrócić uwagę, że przekroczenia poziomu dopuszczalnego w zakresie zawartości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ odnotowano w 3 miastach strefy podlaskiej: w Augustowie, Suwałkach i Łomży. We wszystkich miastach poziom docelowy określony dla stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przekroczony kilkakrotnie.

W kolejnych latach na terenie Gminy Nowogród będzie miało miejsce nasilenie występowania katastrof i zdarzeń wynikających ze zmian klimatycznych. Obserwując zachodzące trendy, można się spodziewać zwiększenia liczby nagłych pożarów, powodzi czy innych zdarzeń nadzwyczajnych. Zgodnie bowiem z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” w regionie północno – wschodnim do 2030 r.:

- zwiększy się średnia roczna temperatura oraz liczba dni z temperaturą >25°C;
- nastąpi zmniejszenie liczby dni z pokrywą śnieżną;
- zwiększy się długość okresów suchych;

- przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 r. Dokument wskazuje jednak, że należy się liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, szczególnie w dwóch najbliższych dekadach. Tak duża niestabilność intensywnych opadów może przyczynić się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi.

2.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Nowogród znajdują się zabytki wpisane do Wojewódzkiej ewidencji zabytków nieruchomych.

Tabela 15. Wykaz obiektów zabytkowych, stan na 28 lutego 2022 roku

miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
Nowogród		historyczny układ przestrzenny	x	x	480 z dn. 28.07.1992 r.	KL.WKZ-5340-11/92
Nowogród		kościół parafialny	x			
Nowogród		plebania	x			
Nowogród		mur ogrodzeniowy z brama oraz cztery nagrobki o charakterze zabytkowym na cmentarzu rzymskokatolickim	x	x	370 z dn. 20.04.1988 r.	KL.WKZ-5340-4/88
Nowogród		cmentarz rzymskokatolicki	x			
Nowogród		cmentarz żydowski	x			
Nowogród	ul. Miastkowska	cmentarz wojenny z 1920 r.	x	x	259 z dn. 03.03.1987 r.	KL.WKZ-5340-20/87
Nowogród		cmentarz wojenny z I wojny św.	x			
Nowogród		teren skansenu muzeum kurpiowskiego w Nowogrodzie	x	x	536 z dn. 21.08.1995 r.	KL-WKZ-5340-1/95
Nowogród	ul. Poległych nr 14a	młyn motorowy elektryczny	x			
Nowogród	70 m na zachód od mostu na Narwi	średni schron bojowy z kopułą pancerną ckm I linii obrony odcinka "Nowogród"	x			

miejsowość	adres	zabytek	włączony	wpisany do rejestru	nr rej	I dz
Nowogród	ok. 300 m na wschód od zabudowy miasta	średni schron bojowy z kopułą pancerną ckm II linii obrony odcinka "Nowogród"	x			
Nowogród	ok. 1 km na wschód od zabudowy miasta	średni schron bojowy z kopułą pancerną obserwacyjno-bojową II linii obrony odcinka "Nowogród"	x			
Nowogród	Nowogród 70 m na zachód od mostu na Narwi	Średni schron bojowy I linii obrony odcinka "Nowogród"	x			
Nowogród	Nowogród 70 m na zachód od mostu na Narwi	ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka "Nowogród" (w grobli)	x			
Nowogród	ok. 1 km na wschód od zabudowy miasta	ciężki schron bojowy z kopułą pancerną ckm i kopułą pancerną obserwacyjno-bojową II linii obrony odcinka "Nowogród"	x			
Nowogród	Nowogród 70 m na zachód od mostu na Narwi	ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka "Nowogród" (u lepaka)	x			
Nowogród	ok. 700 m na wschód od zabudowy miasta	schron pozorobojowy z kopułą pancerną II linii obrony odcinka "Nowogród"	x			
Nowogród	Nowogród Ok. 1 km na wschód od zabudowy miasta	ciężki schron bojowy I linii obrony odcinka "Nowogród" (Dziudźkowy dół)	x			
Serwatki		cmentarz wojenny z I wojny św.	x	x	527 z dn. 06.12.1994 r.	KL-WKZ-5340-12/94
Sławiec		cmentarz wojenny z II wojny światowej	x	x	451 z dn. 30.12.1991 r.	KL.WKZ-5340-37/91

Źródło: <http://wosoz.pbip.pl>

W Rejestrze A - Wykazu zabytków nieruchomych województwa podlaskiego (zgodnie ze stanem na 11.06.2021 r.) zostały wpisane następujące nieruchomości z terenu Gminy Nowogród:

- miasto Nowogród: układ urbanistyczny ze skarpą i doliną Narwi, nr rej.: A-480 z 28.07.1992; teren skansenu Muzeum Kurpiowskiego, 1909-1926, po 1945, nr rej.: 14/A z 23.11.1963 oraz A-536 z 21.08.1995; cmentarz wojenny z 1920, nr rej.: 259 z 3.03.1987; ogrodzenie cmentarza rzym.-kat. z bramą i 4 nagrobki o znaczeniu historycznym, 1850, nr rej.: 370 z 20.04.1988.
- miejscowość Serwatki: cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A-527 z 6.12.1994;
- miejscowość Sławiec: cmentarz - mogiła ludności cywilnej z II wojny światowej, nr rej.: A-451 z 30.12.1991.

W Wykazie zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru rejestr C – zabytki archeologiczne znajduje się (stan na dzień 18.03.2019 r.):

- Jankowo Skarbowo, cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich Nr rej. 379A (łomż.), dec. KL.WKZ-5340-27/88 z dn. 16.12.1988 r.;
- Mątwnica, cmentarzysko zw. „Mogiłki” Nr rej. 99-1/A (biał.), A-170 (łomż.), dec. 670-1/19/69 z dn. 12.11.1969 r.;
- Nowogród, Plac Ziemowita, zw. „Końskim Rynkiem” (relikt d. rozplanowania miasta: warstwy osadnicze ze środkowej epoki kamienia i okresu wczesno- średniowiecznego) Nr rej. 14/A (biał.), A-146 (łomż.), dec. KL.III 1/7/63 z dn. 23.11.1963 r.

W Gminnej Ewidencji Zabytków znajdują się:

- miejscowość: Grzymały – cmentarz wojenny z okr. I wojny światowej,
- miejscowość: Jankowo Młodzianowo – dom nr 11, drewn., l. 20 XX w.,
- miejscowość: Jankowo Skarbowo - cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich Nr rej. 379A (łomż.), dec. KL.WKZ-5340-27/88 z dn. 16.12.1988 r.,
- miejscowość: Kupnina – punkt oporu głównej linii oporu ORU Linii Mołotowa, (ok. 5 RSB) 1940 – 41,
- miejscowość: Mątwnica – cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich, A-170/12.11.1969 r., dom nr 127, mur. 1930 r., dom nr 129, mur. 1930 r.,
- miejscowość: Nowogród – Zabytkowy układ urbanistyczny, nr rej. A-480/28.07.1992 r., Zespół kościoła paraf. p.w. Narodzenia NMP: kościół, mur., XVI w., odbud. 1926 i 1960 r., plebania, mur., 1882 r., Część terenu Muzeum Kurpiowskiego, nr rej. A-536/21.08.1995 r.,

Cmentarz rzymskokatolicki, nr rej. A-370/20.04.1988 r., Grodzisko „Plac Ziemowita”, nr rej. A-146/23.11.1963 r., Cmentarz – mogiła z 1920 r., żołnierzy polskich, nr rej. A-259/03.03.1987 r., Cmentarz żydowski, Cmentarz wojenny z okr. I wojny światowej, Dom mieszk., ul. Poległych nr 1, mur. 1925 r., Dom mieszk., ul. Sikorskiego nr 31, drewn. pocz. XX w., Cmentarz wojenny z okr. I wojny światowej, Młyn motor./elektryczny, drewn. ok. 1935 r., ul. Poległych 14 a, wł. UG i M.,

- miejscowość: Serwatki – Cmentarz z okresu I wojny światowej, 1915 r., nr rej. A-527/06.12.1994 r.,

- miejscowość: Sławiec – Szkoła, mur. 1926 r., Dom nr 19, mur. I. 30 XX w., Cmentarz – mogiła z okresu II wojny Światowej, Polaków i Żydów, nr rej. A-451/30.12.1991 r.,

- miejscowość: Szablak – Dom nr 6, drewn., pocz. XX w., Dom nr 8, drewn., pocz. XX w., Zespół schronów bojowych 1936 – 39 r. Odcinka Umocnionego Nowogród usytuowany wzdłuż doliny rzeki Narwi od miasta Nowogród do wsi Szablak (ok. 12 szt. BSP) 1936 – 39, średni schron bojowy I linii obrony odcinka „Nowogród”, ciężki schron bojowy I linii obrony odcina „Nowogród” (Dziudźkowy dół), ciężki schron bojowy I linii obrony odcina „Nowogród” (w grobli), ciężki schron bojowy I linii obrony odcina „Nowogród” (u lepaka), Zespół schronów bojowych punkt oporu północnej części Zambrowskiego Rejonu Umocnionego Linii Mołotowa przy szosie Nowogród – Sławiec (ok. 4 szt. BSB) 1940 – 41 r.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. uznano Nowogród jako ważną miejscowość gminną o znaczeniu regionalnym i krajowym z dużą ilością walorów turystycznych. Dlatego też ważne jest wsparcie podnoszenia atrakcyjności turystycznej obszarów zabytkowych i przestrzeni publicznych.

2.6. LOKALNI TWÓRCY, POSTACIE ŚWIATA KULTURY

Lokalni twórcy lub inne postacie świata kultury związane z gminą:

- Kobiety Zespół Śpiewaczy z Nowogrodu

Zespół działa przy MGOK w Nowogrodzie. Popularyzuje pieśni kurpiowskie, jak również (w formie ludowego teatru) zwyczaje i obrzędy kurpiowskie. Występuje w przeglądach i konkursach regionalnych i ogólnopolskich.

Największe osiągnięcia to m.in:

- I miejsce w Wojewódzkim Przeglądzie Zespołów Śpiewaczych w Siemianówce i Czarnej Białostockiej,
- wyróżnienie na Ogólnopolskim Konkursie „Sabałowe Bajania” w Bukowinie Tatrzańskiej,
- I miejsce podczas Ogólnopolskich Dni Kultury kurpiowskiej w Nowogrodzie,
- I miejsca w Regionalnym Przeglądzie Zespołów Ludowych w Zbójnej,
- II miejsce w kategorii zespoły śpiewacze w Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych Województwa Podlaskiego 2021,
- I miejsce w konkursie Kurpiowskie Prezentacje Artystyczne w Ostrołęce w roku 2021,
- wyróżnienie w kategorii zespoły śpiewacze w konkursie podczas 55 OFKiŚL w Kazimierzu Dolnym w roku 2021.

- Ulatowska Joanna – hafciarka z Nowogrodu

- nauka: od matki Heleny Lutrzykowskiej,
- surowiec: płótno lniane, nici – kordonek,
- technika: haft krzyżkowy, dziergany, mereżka, stebnówka,
- wyroby: obrusy, bieźniki, serwetki.

Osiągnięcia: I miejsce w wojewódzkim przeglądzie Sztuki Ludowej w Dziedzinie Haftu w roku 1995, II nagroda w konkursie Kurpiowskiej Sztuki Ludowej podczas ODKK w 2014 r.

- Teresa Grodzka - twórczyni ludowa od 40 lat

- surowiec: płótno lniane, nici, kordonek, bibuła,
- technika: haft szydełkowy, mereżka,
- wyroby: obrusy, bieźniki, serwetki, haft, kwiaty z bibuły, choinki, stroiki ozdoby świąteczne, palmy, kierce, pisanki, wycinanki.

Twórczością ludową zajmuję się od 1980 r., sprzedaje swoje wyroby na festynach i kiermaszach. Realizuje zamówienia indywidualne. Prowadzi zajęcia z dziećmi w szkołach i przedszkolach.

- Modzelewski Stanisław – plecionkarz z Jankowa Młodzianowa

- nauka zawodu: samouk,
- surowiec: słoma, korzeń sosny, wiklina,
- wyroby: stępy, bańki, kosze, koszyczki do święconki, postaci zwierząt, maty,
- technika: taśmowo-krzyżowa, żeberkowa, spiralna, tkacka.

- Dobkowski Mieczysław – rzeźbiarz

- nauka zawodu: od ojca Jana Dobkowskiego,
- surowiec: drewno wierzbowe, lipowe, topola, osika,
- wyroby: łyżki, maglownice, kijanki, solniczki, warząchwie, szufelki, ligawki.

- Jan Rogiński - rzeźbiarz
- nauka zawodu: samouk,
 - surowiec: drewno wierzbowe, lipowe, topola, osika,
 - wyroby: figurki świętych, krzyże.

2.7. HISTORIA GMINY

Najstarszych dat z dziejów Nowogrodu nie sposób ustalić. Wiadomo, że istniały tu osady sprzed paru tysięcy lat. Stwierdzono to na podstawie wykopalisk prowadzonych w latach sześćdziesiątych. Znaleziono min. gliniane naczynia, ozdoby, ościenie na ryby, żelazne groty oszczepów i topory bojowe. W IX – XII w. w widłach Narwi i Pisy istniał gród, który później przeniesiony został na przeciwległy wysoki brzeg Narwi (być może stąd pochodzi nazwa miasta).

W 1427 r. Nowogród otrzymał prawa miejskie. Miasto prężnie się rozwijało, jako miasto królewskie z siedzibą władz i sądu bartnego kurpiowskich bartników. Kwitł handel i rzemiosło. „Złoty wiek” Nowogrodu zakończył się w czasie wojen szwedzkich.

W drugiej połowie XIX w Nowogród z miasta rzemieślniczo – handlowego zmienia się w miasto o charakterze rolniczym. Mieszkańcy Nowogrodu i jego okolic zawsze byli związani z dziejami ojczyzny. Brali udział w powstaniu kościuszkowskim, kampanii Napoleona, powstaniu listopadowym i styczniowym odznaczając się odwagą i męstwem. Za udział w powstaniu styczniowym władze carskie odebrały miastu prawa miejskie, które przywrócono w 1918 r.

W czasie I wojny światowej na Narwi koło Nowogrodu utrzymywał się przez 3 miesiące front rosyjsko – niemiecki, podczas którego miasto zostało zniszczone w 70%. W obronie miasta brali udział nie tylko bohaterscy żołnierze 205 pułku piechoty, lecz również odważna młodzież akademicka z Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego.

Nowogród jest miasteczkiem, w którym kwitło kiedyś życie wyznawców judaizmu. W 1908 roku w naszym mieście żyło ok. 1550 Żydów (stanowiło to ok. 50% wszystkich mieszkańców). I wojna światowa spowodowała znaczne zmniejszenie się ilości Żydów, a to za sprawą wojsk radzieckich, które nakazały opuszczać im Nowogród. W 1921 roku podczas spisu powszechnego odnotowano 515 wyznawców judaizmu. We wrześniu 1939 r. wielu nowogrodzkich Żydów szukało schronienia w Łomży. Wojnę przeżyli tylko nieliczni.

Ciężkie walki w obronie Nowogrodu toczyły się również podczas II wojny światowej. Przez kilka dni 800 – osobowa garstka obrońców (33 pułk piechoty Strzelców Kurpiowskich) odpierała kilkunastotysięczną dywizję niemiecką, zadając jej dotkliwe straty. Mimo zaciętej

walki hitlerowcy wkroczyli do Nowogrodu niszcząc doszczętnie miasto. Za bohaterstwo, odwagę mieszkańców Nowogród w 1978r. został odznaczony Krzyżem Grunwaldu III klasy.

Prawa miejskie Nowogród uzyskał w 1427 r. W 1869 r. je utracił, a następnie wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości, zostały one przywrócone. W okresie przedrozbiorowym miasto było siedzibą kasztelanii i jednym z ważniejszych grodów Mazowsza.

2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Dokumenty związane z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym na terenie gminy:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Nowogród (Tekst Jednolity Uchwalony Uchwałą Nr 24/III/02 Rady Miejskiej Nowogród z dnia 30.04.2002 r. z póź. zm., uchwała Nr XXVI/120/05 Rady Miejskiej w Nowogrodzie z dnia 30 czerwca 2005 roku i uchwała Nr XL/226/10 Rady Miejskiej w Nowogrodzie z dnia 11 listopada 2010 roku, zmieniony Uchwała nr XII/68/12 Rady Miejskiej w Nowogrodzie z dnia 06 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród”).
- oraz miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego – tabela 16.

Tabela 16. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wpisane do rejestru

L.p.	Nazwa	Numer i data uchwały	Publikacja	Data wejścia w życie	Data utraty ważności	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród	36/X/90 Rady Narodowej MiG Nowogród z dn. 27.02.1990 r.	Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1990 r. nr 8, poz. 45 z dnia 15.03.1990 r.	30.03.1990 r.	01.01.2004 r.	
2	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród Nowogród: oczyszczalnia i kanał zrzutowy	52/XIV/95 Rady MiG Nowogród z dn. 21.12.1995 r.	Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1996 r. nr 1, poz. 4 z dnia 26.01.1996 r.	10.02.1996 r.		wersja elektroniczna w Internecie
3	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród Nowogród, przy drodze do wsi Grądy – zakład przetwórstwa lnu	99/XXVII/97 Rady MiG Nowogród z dn. 30.06.1997 r.	Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1997 r. nr 8, poz. 57 z dnia 16.07.1997 r.	31.07.1997 r.		wersja elektroniczna w Internecie
4	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród. Nowogród: ul. Zdrojowa, ul. Zamkowa, rejon „Skarpy”, ul. Miastkowska, ul. Podmiejska	98/XXVIII/97 Rady MiG Nowogród z dn. 30.07.1997 r.	Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1997 r. nr 8, poz. 56 z dnia 16.07.1997 r.	31.07.1997 r.		27.04.2012 częściowa utrata mocy – mpzp z poz. 13
5	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród Morgowniki, Małwica, Jankowo-Młodzianowo, Sławiec, Serwatki	118/XXXII/98 Rady MiG Nowogród z dn. 25.03.1998 r.	Dz. Urz. Woj. Łomż. z 1998 r. nr 4, poz. 41 z dnia 12.05.1998 r.	27.05.1998 r.		wersja elektroniczna w Internecie
6	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród (Stacja wodna)	36/VIII/99 z dn. 29.06.1999 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 1999 r. nr 31, poz. 503 z dnia 28.09.1999 r.	13.10.1999 r.		wersja elektroniczna w Internecie
7	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nowogród (teren 100 P)	3/II/02 Rady Miejskiej z dn. 26.11.2002 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2002 r. nr 79, poz. 1598 z dn. 9.12.2002 r.	24.12.2002 r.		wersja elektroniczna w Internecie
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Nowogród dotyczącej terenów położonych w południowo-zachodniej części miasta w rejonie ulic: Miastkowska i Stacha Konwy	XXIV/110/05 z dn. 25.03.2005 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2005 r. nr 118, poz. 1429 z dnia 19.05.2005 r.	19.06.2005 r.		wersja elektroniczna w Internecie
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru eksploatacji kruszywa na gruntach wsi Małwica	XXVI/123/05 z dn. 30.06.2005 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2005 r. nr 176, poz. 2042 z dnia 25.07.2005 r.	25.08.2005 r.		wersja elektroniczna w Internecie
10	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej we wsi Baliki – rozszerzenie istniejącego osiedla „Konik”	XXIII/145/06 z dn. 28.04.2006 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2006 r. nr 152, poz. 1411 z dnia 02.06.2006 r.	03.07.2006 r.		wersja elektroniczna w Internecie
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w południowo-wschodniej części miasta Nowogród	VII/32/11 z dn. 28.06.2011 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011 r. nr 205, poz. 2482 z dnia 10.08.2011 r.	09.09.2011 r.		wersja elektroniczna w Internecie
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w południowo-wschodniej części miasta Nowogród – rejon targowicy	VIII/40/11 z dn. 30.09.2011 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2011 r. nr 256, poz. 3044 z dnia 14.10.2011 r.	31.10.2011 r.		wersja elektroniczna w Internecie
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego nad rzeką Narew w Nowogrodzie	XII/67/12 z dn. 06.03.2012 r.	Dz. Urz. Woj. Podl. z 2012 r. nr, poz. 1017 z dnia 27.03.2012 r.	27.04.2012 r.		wersja elektroniczna w Internecie

Źródło: dane Gminy Nowogród

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Nowogród jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian.

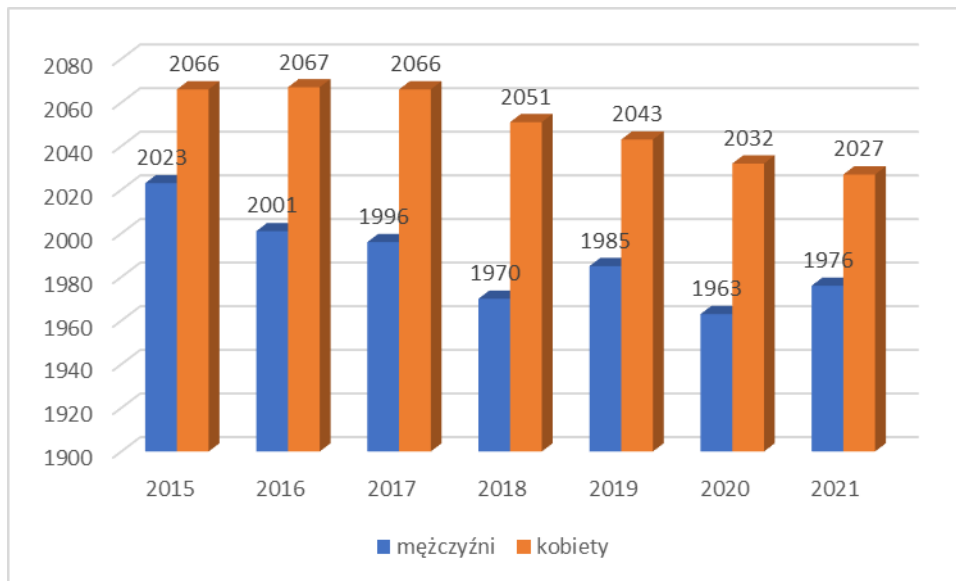
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2020 roku na terenie Gminy Nowogród zamieszkiwały 3.995 osoby. Ich liczba w porównaniu do 2015 r. zmniejszyła się o 94 osoby. By w 2021 r. wzrosnąć do 4.003 osób i być mniejsza od liczby w 2015 r. o 86 osób.

Tabela 17. Stan ludności faktycznie zamieszkującej teren gminy

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność wg miejsca zamieszkania i płci w podziale na miasto i wieś								
ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 grudnia								
ogółem	osoba	4089	4068	4062	4021	4028	3995	4003
mężczyźni	osoba	2023	2001	1996	1970	1985	1963	1976
kobiety	osoba	2066	2067	2066	2051	2043	2032	2027
w miastach, miejsce zamieszkania, stan na 31 grudnia								
ogółem	osoba	2172	2171	2173	2156	2156	2150	2140
mężczyźni	osoba	1062	1057	1057	1045	1045	1042	1041
kobiety	osoba	1110	1114	1116	1111	1111	1108	1099
na wsi, miejsce zamieszkania, stan na 31 grudnia								
ogółem	osoba	1917	1897	1889	1865	1872	1845	1863
mężczyźni	osoba	961	944	939	925	940	921	935
kobiety	osoba	956	953	950	940	932	924	928

Źródło: Dane GUS

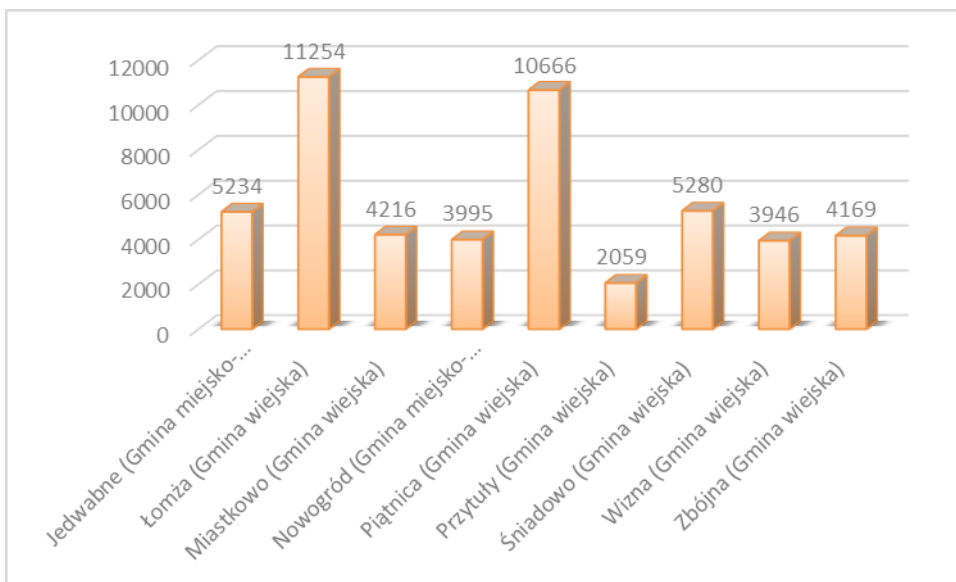
Wykres 4. Ludność zamieszkująca teren gminy według płci, stan na 31 XII

Źródło: Dane GUS

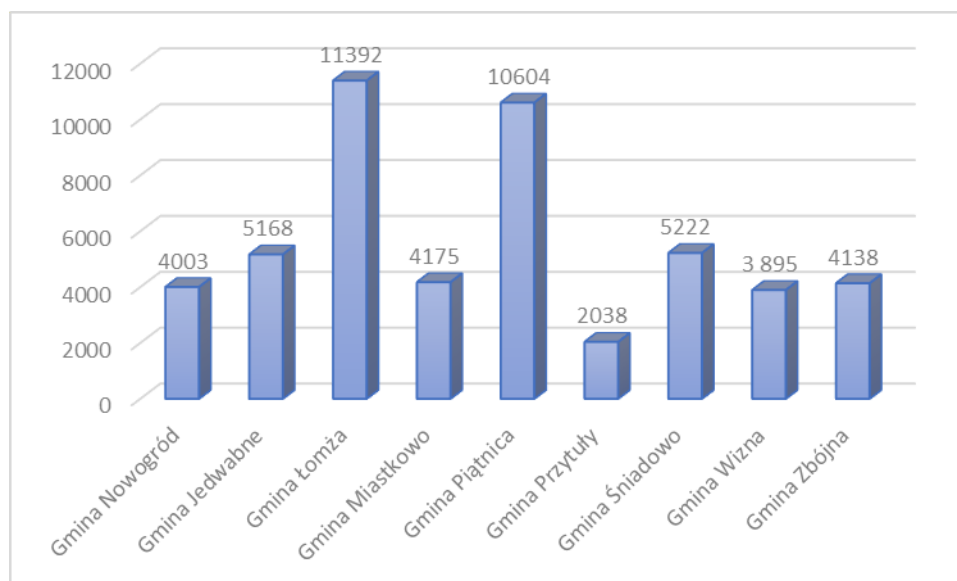
Na tle innych gmin leżących na terenie powiatu łomżyńskiego (patrząc na dane z 2020 r.) Gmina Nowogród jedną z mniejszych liczbę mieszkańców (3 miejsce z najmniejszą liczbą mieszkańców). Sytuacja ta utrzymała się w 2021 r.

Wykres 5. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

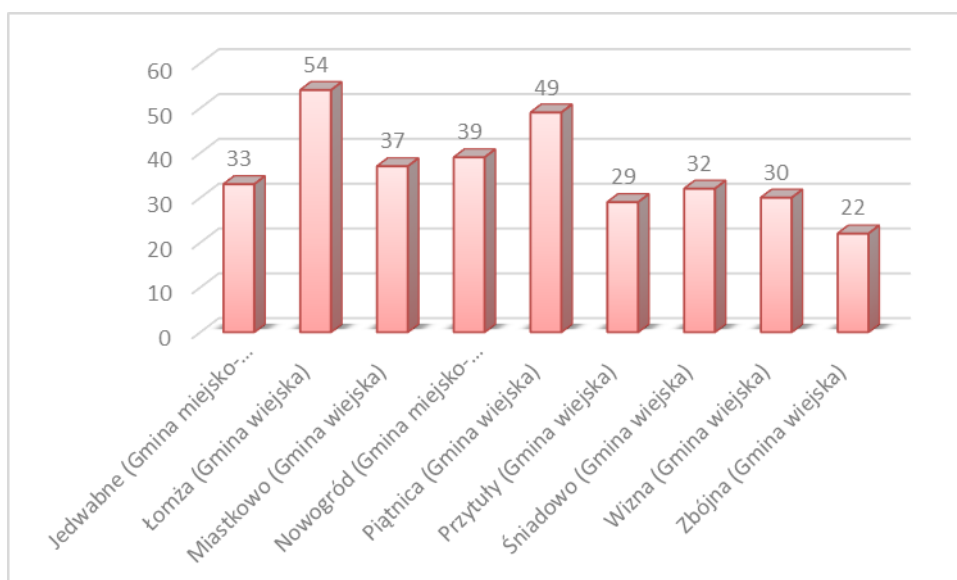
Wykres 6. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

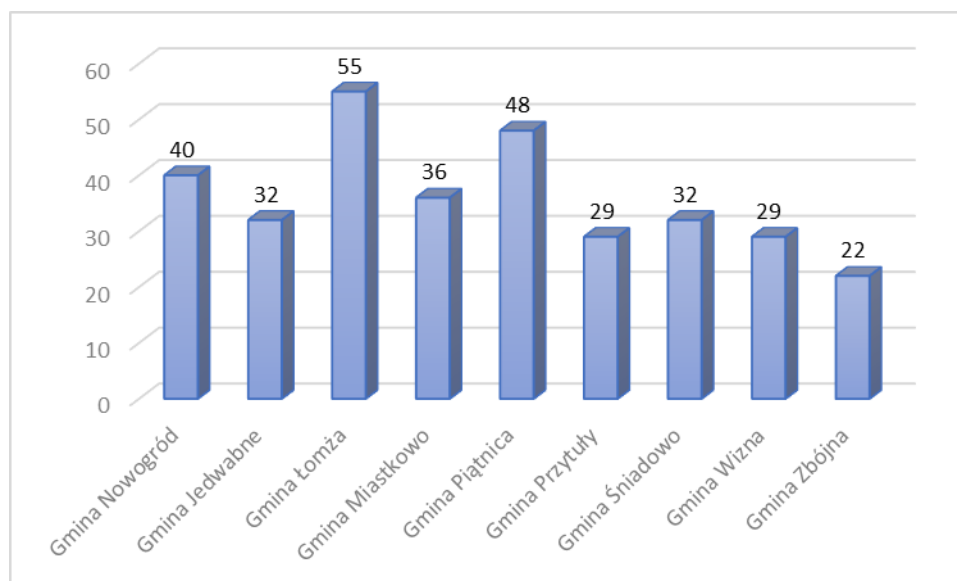
Gęstość zaludnienia przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego porównywalna jest do innych gmin, różnice w większości przypadków są jedynie niewielkie (najniższą gęstość zaludnienia ma Gmina Zbójna – najniższy wynik w porównaniu zarazem w 2020 r. jak i 2021 r., najwyższą Gmina Łomża – najwyższy wynik w porównaniu zarazem w 2020 r. i 2021 r.).

Wykres 7. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Wykres 8. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Współczynnik feminizacji, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2015 – 2020 utrzymywał się na podobnym poziomie, oscylował pomiędzy 102 a 104 osobami, w 2021 roku współczynnik ten wyniósł 103 osoby.

Gęstość zaludnienia zaś w 2020 roku wyniosła 39 osób na 1 km², była mniejsza niż poprzednich latach analizy i w roku 2021 (o 1 osobę na 1 km²). W pozostałych latach gęstość ta wynosiła 40 osób na 1 km².

Tabela 18. Ludność na terenie Gminy Nowogród w latach 2015 – 2020 wg różnych podziałów

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem								
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,6	18,9	18,7	17,9	17,8	17,4	17,3
w wieku produkcyjnym	%	63,1	63,1	62,8	63,3	63,1	63,1	63,2
w wieku poprodukcyjnym	%	17,3	18	18,5	18,9	19,1	19,5	19,4
Współczynnik feminizacji								
ogółem	osoba	102	103	104	104	103	104	103
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki								
ludność na 1 km ²	osoba	40	40	40	40	40	39	40
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-6,8	-5,1	-1,5	-10,1	1,7	-8,2	2,0

Źródło: Dane GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Nowogród w latach 2015 – 2021 brak jednolitej tendencji dotyczącej przyrostu naturalnego. W 2021 r. osiągnął najgorszy wynik: -20. Przyrost naturalny zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet był ujemny.

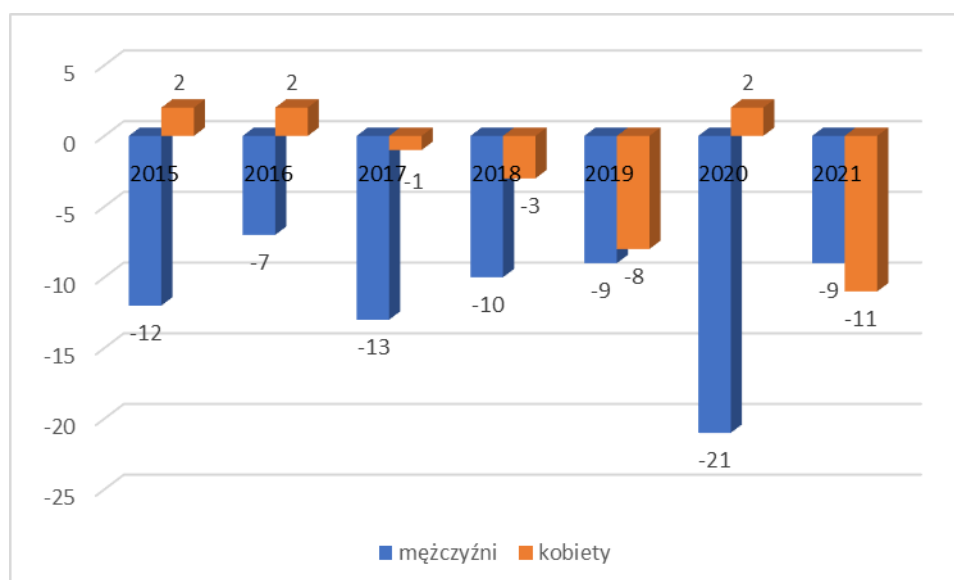
Ujemny przyrost naturalny oznacza więcej zgonów niż urodzeń, dodatni sytuację odwrotną.

Tabela 19. Ruch naturalny w latach 2015 – 2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe							
ogółem	32	34	40	23	29	30	34
mężczyźni	17	15	14	12	13	8	18
kobiety	15	19	26	11	16	22	16
Zgony ogółem							
ogółem	42	39	54	36	46	49	54
mężczyźni	29	22	27	22	22	29	27
kobiety	13	17	27	14	24	20	27
Zgony niemowląt							
ogółem	0	0	1	0	0	0	-
kobiety	0	0	1	0	0	0	-
Przyrost naturalny							
ogółem	-10	-5	-14	-13	-17	-19	-20
mężczyźni	-12	-7	-13	-10	-9	-21	-9
kobiety	2	2	-1	-3	-8	2	-11

Źródło: Dane GUS

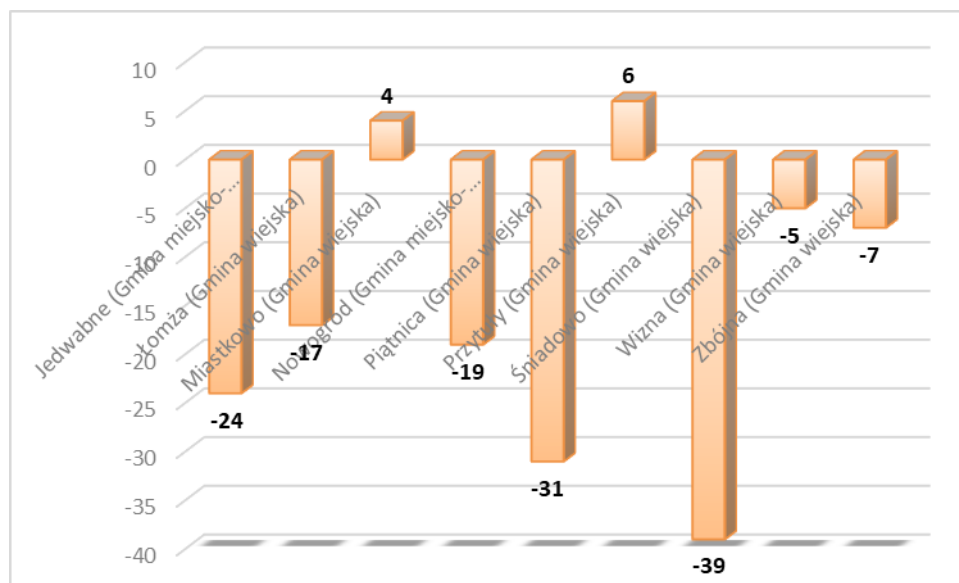
Wykres 9. Przyrost naturalny według płci w latach 2015 – 2021

Źródło: Dane GUS

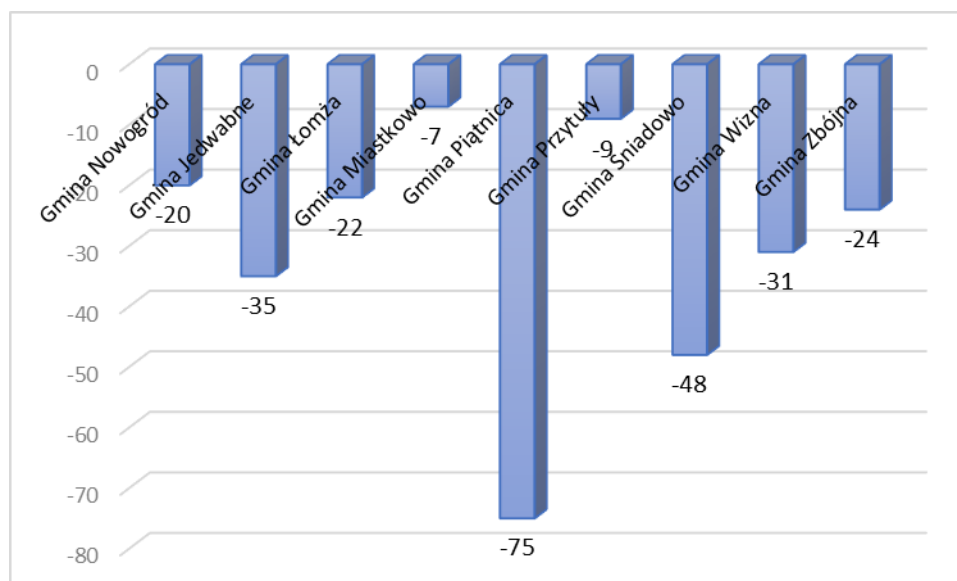
Przyrost naturalny na terenie Gminy Nowogród w 2020 r. był jednym z mniejszych na tle innych gmin z terenu powiatu łomżyńskiego. Gorsza sytuacja występowała w Gminie Śniadowo i Gminie Piątnica. Trochę inaczej porównanie to jednak wygląda w 2021 r. i choć sytuacja w samej gminie nie uległa wielkiej zmianie to tym razem Gmina Nowogród uplasowała się na trzecim miejscu z najlepszą sytuacją dotyczącą przyrostu naturalnego. Najgorzej sytuacja wyglądała ponownie w Gminie Piątnica i Gminie Śniadowo.

Wykres 10. Przyrost naturalny w gminach na terenie powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

Wykres 11. Przyrost naturalny w gminach na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Saldo migracji wewnętrznych w 2020 roku w Gminie Nowogród, według danych GUS, wyniosło -21, w 2021 r. osiągnęło jednak wynik dodatni (15). Migracja zagraniczna w analizowanych latach występowała w niewielkim stopniu, jej saldo w 2020 r. wyniosło 3, a w 2021 r. wyniosło jeszcze mniej, a mianowicie 1.

Tabela 20. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2015 – 2021

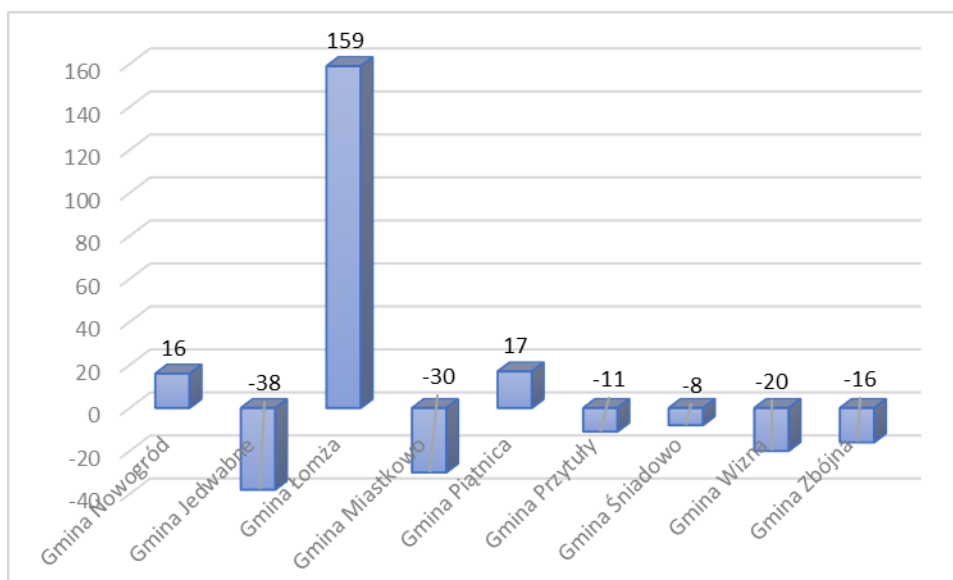
Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania w ruchu wewnętrznym								
ogółem	osoba	37	34	44	40	67	37	57
mężczyźni	osoba	19	18	24	19	30	16	28
kobiety	osoba	18	16	20	21	37	21	29
zameldowania z zagranicy								
ogółem	osoba	0	0	2	2	2	3	1
mężczyźni	osoba	0	0	1	1	2	2	1
kobiety	osoba	0	0	1	1	0	1	0
wymeldowania w ruchu wewnętrznym								
ogółem	osoba	62	49	36	69	50	58	42
mężczyźni	osoba	21	22	15	32	18	19	14
kobiety	osoba	41	27	21	37	32	39	28
saldo migracji wewnętrznych								
ogółem	osoba	-25	-15	8	-29	17	-21	15
mężczyźni	osoba	-2	-4	9	-13	12	-3	14
kobiety	osoba	-23	-11	-1	-16	5	-18	1

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
saldo migracji zagranicznych								
ogółem	osoba	0	0	2	2	2	3	1
mężczyźni	osoba	0	0	1	1	2	2	1
kobiety	osoba	0	0	1	1	0	1	0
zameldowania ogółem								
ogółem	osoba	0	34	46	42	69	40	58
mężczyźni	osoba	0	18	25	20	32	18	29
kobiety	osoba	0	16	21	22	37	22	29
wymeldowania ogółem								
ogółem	osoba	0	49	36	69	50	58	42
mężczyźni	osoba	0	22	15	32	18	19	14
kobiety	osoba	0	27	21	37	32	39	18
saldo migracji ogółem								
ogółem	osoba	0	-15	10	-27	19	-18	16
mężczyźni	osoba	0	-4	10	-12	14	-1	15
kobiety	osoba	0	-11	0	-15	5	-17	1

Źródło: Dane GUS

Saldo migracji ogółem na terenie Gminy Nowogród na tle innych gmin leżących na terenie powiatu łomżyńskiego wygląda umiarkowanie. Sytuacja najgorzej wyglądała na terenie gminy miejsko – wiejskiej Jedwabne. Najlepiej w gminie wiejskiej Łomża.

Wykres 12. Saldo migracji ogółem w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Analizując dane dotyczące liczby ludności na terenie Gminy Nowogród należy stwierdzić, że dynamika zmian liczby ludności stosunkowo nie jest korzystna, a zatem istotne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten teren nowych mieszkańców, dla których istotne znaczenie ma także stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.

3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Nowogród w latach 2015 - 2021 zmniejszał się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Za to wzrastała liczba osób w wieku poprodukcyjnym (oprócz roku 2021, gdzie w porównaniu do 2020 r. ich liczba zmniejszyła się o 1).

Świadczy to o zmniejszaniu się zasobów pracy. Uznać można (pomimo jednorazowego spadku liczby osób w wieku poprodukcyjnym) że na obszarze gminy przybywa osób starszych, dla których ważne są przede wszystkim usługi społeczne. Dalsze występowanie takiej sytuacji spowoduje, że gmina będzie musiała coraz większą ilość środków przeznaczyć na zaspokojenie potrzeb tej grupy mieszkańców, włączając w to wydatki na pomoc społeczną. W celu przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym równoważących wzrastającą ilość osób w wieku poprodukcyjnym ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, infrastruktury oraz zaplecza usługowego w celu dalszego przyciągania na teren gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu gminy.

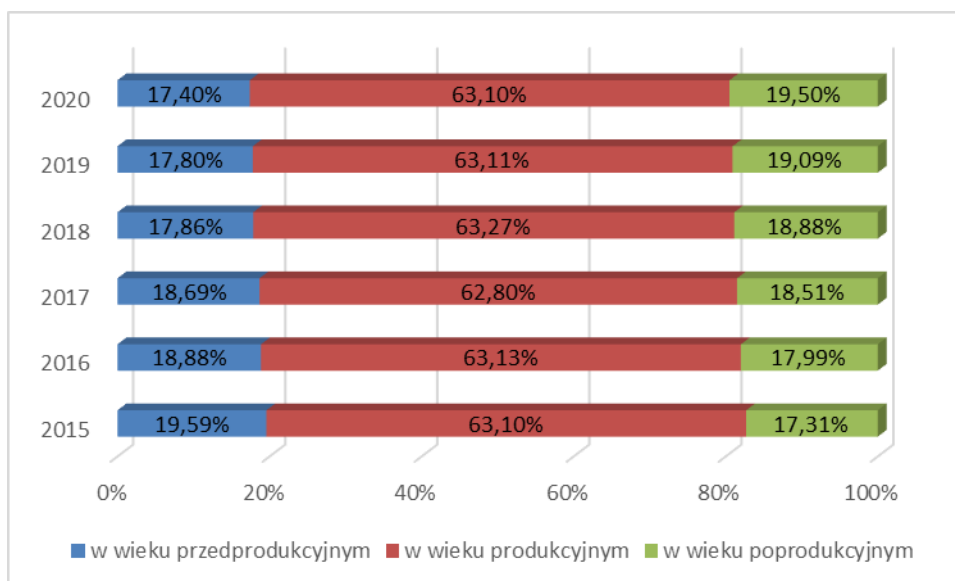
Tabela 21. Grupy wiekowe ludności w latach 2015-2021

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
w wieku przedprodukcyjnym								
ogółem	osoba	801	768	759	718	717	695	694
mężczyźni	osoba	411	390	374	357	352	337	340
kobiety	osoba	390	378	385	361	365	358	354
w wieku produkcyjnym								
ogółem	osoba	2580	2568	2551	2544	2542	2521	2531
mężczyźni	osoba	1379	1365	1366	1357	1367	1352	1366
kobiety	osoba	1201	1203	1185	1187	1175	1169	1165
w wieku poprodukcyjnym								
ogółem	osoba	708	732	752	759	769	779	778
mężczyźni	osoba	233	246	256	256	266	274	270
kobiety	osoba	475	486	496	503	503	505	508

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem								
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,6	18,9	18,7	17,9	17,8	17,4	17,3
w wieku produkcyjnym	%	63,1	63,1	62,8	63,3	63,1	63,1	63,2
w wieku poprodukcyjnym	%	17,3	18	18,5	18,9	19,1	19,5	19,4
Wskaźniki obciążenia demograficznego								
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	58,5	58,4	59,2	58,1	58,5	58,5	58,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	88,4	95,3	99,1	105,7	107,3	112,1	112,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	27,4	28,5	29,5	29,8	30,3	30,9	30,7
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	osoba	20,7	21,9	22,2	23	23,2	24	23,7
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	osoba	14,5	15,2	15,4	15,9	16,1	16,5	16,4

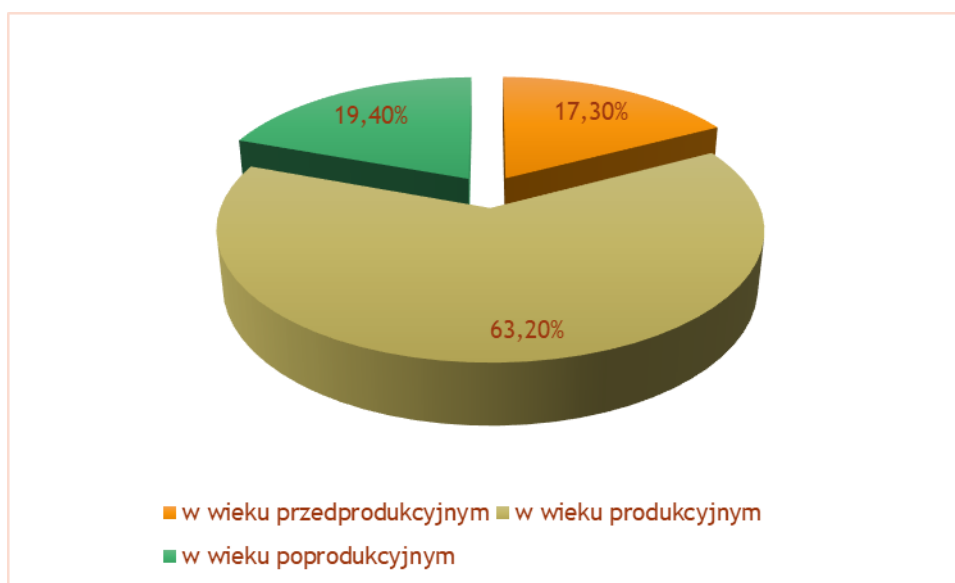
Źródło: Dane GUS

Wykres 13. Grupy wiekowe ludności (2015 – 2020)

Źródło: Dane GUS

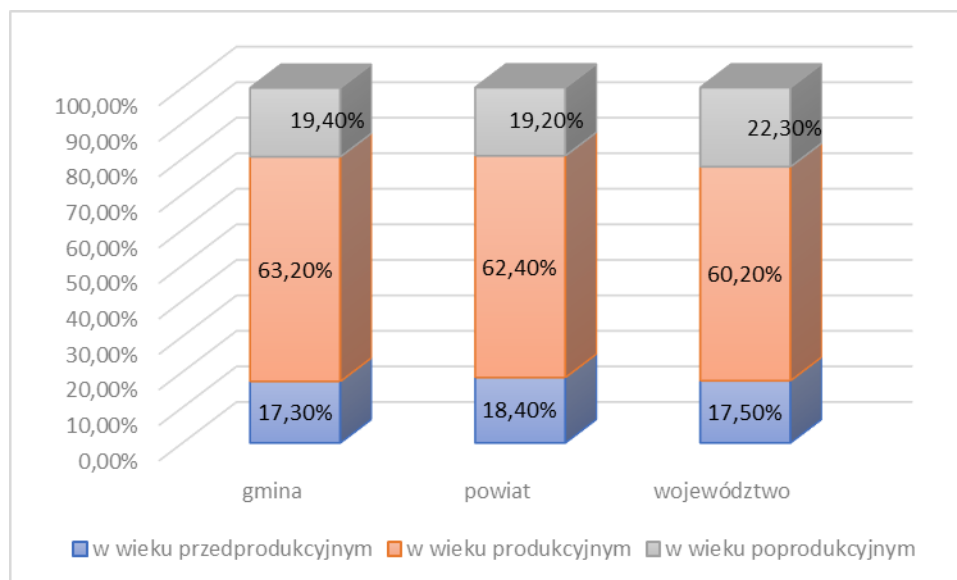
Wykres 14. Grupy wiekowe ludności 2021 r.

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa Gminy Nowogród powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego znajduje się na podobnym poziomie. Patrząc na ilość osób w wieku przedprodukcyjnym sytuacja gminy jest niewiele gorsza niż w województwie (większa różnica jest pomiędzy sytuacją gminy i całego powiatu).

Wykres 15. Struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

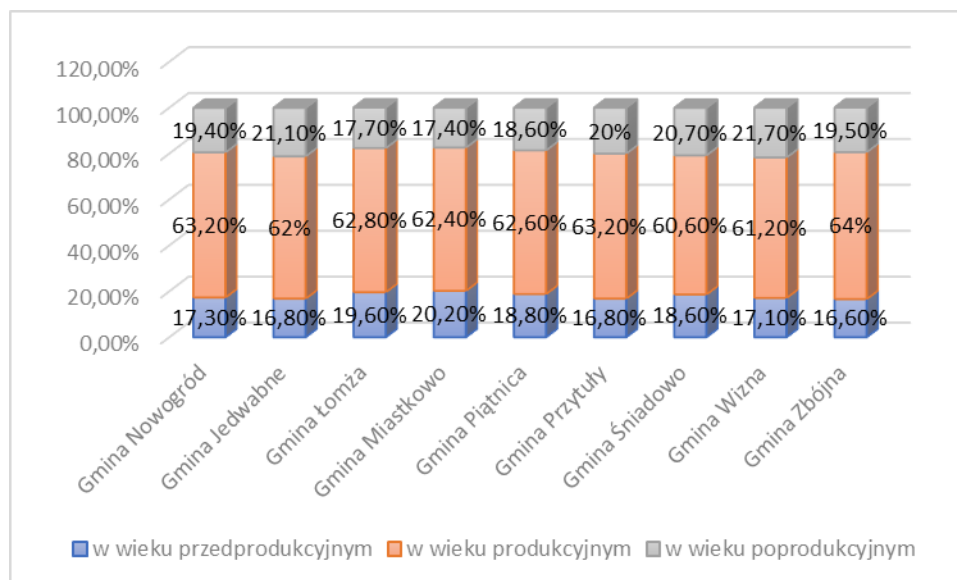
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2020 r.

W powiecie łomżyńskim najmłodsze społeczeństwo posiada Gmina Miastkowo (przeszło 20% populacji w wieku 0 - 17 lat w 2021 r.), następnie Gmina Łomża (19,6%). Gmina Nowogród posiada trochę mniej osób w tym przedziale wiekowym (17,30%). Sytuacja gorzej niż w analizowanej jednostce samorządu terytorialnego wygląda na terenie czterech gmin z terenu powiatu.

W zakresie liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego należy stwierdzić, że w 2020 r. był niemal wyrównany – wahał się między 63% a 64%. W 2021 r. różnice te były bardziej widoczne. Najmniej ludności w wieku produkcyjnym posiada Gmina Śniadowo (60,6% i tak wynik wyższy niż średnia dla województwa). Najwięcej mieszkańców w tym przedziale wiekowym posiada zaś Gmina Zbójna (64%). W Gminie Nowogród mieszkańcy ci stanowią 63,2% ludności.

Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego kształtuje się w przedziale 17,4% (Miastkowo) – 21,7% (Wizna). Górne wartości nie przekraczają zatem średniej dla powiatów województwa (22,3%), natomiast najniższe są mniejsze prawie o 5 punktów procentowe od niej.

Wykres 16. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego

Źródło: dane GUS

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem w dużym stopniu obrazującym potencjał regionu do rozwoju, zmiany struktury społeczno-gospodarczej i aktywności ekonomicznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. (w chwili przygotowania Diagnozy nie są dostępne bardziej aktualne dane dotyczące wykształcenia. Dane na ten temat nie występują w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 r., brak jeszcze danych dla gminy ze spisu przeprowadzonego w 2021 r.) na terenie Gminy Nowogród dominują osoby z wykształceniem podstawowym (50,47% mieszkańców). Najmniej jest zaś osób z wykształceniem policealnym (2,59%) oraz wyższym (4,78%). Ponadto zauważalna jest tendencja związana z posiadaniem wyższego poziomu wykształcenia przez kobiety zamieszkujące Gminę Nowogród (4,28% kobiet posiada wykształcenie wyższe, 3,01% - policealne, 23,55% - średnie, natomiast w przypadku mężczyzn odsetek ten przedstawia się następująco: 2,86% mężczyzn legitymuje się wykształceniem wyższym, 0,83% - policealnym, a 17,57% - średnim).

Tabela 22. Struktura wykształcenia mieszkańców

Jedn. miar. 2002		
Ludność wg poziomu wykształcenia i płci		
ogółem		
wyższe	osoba	116

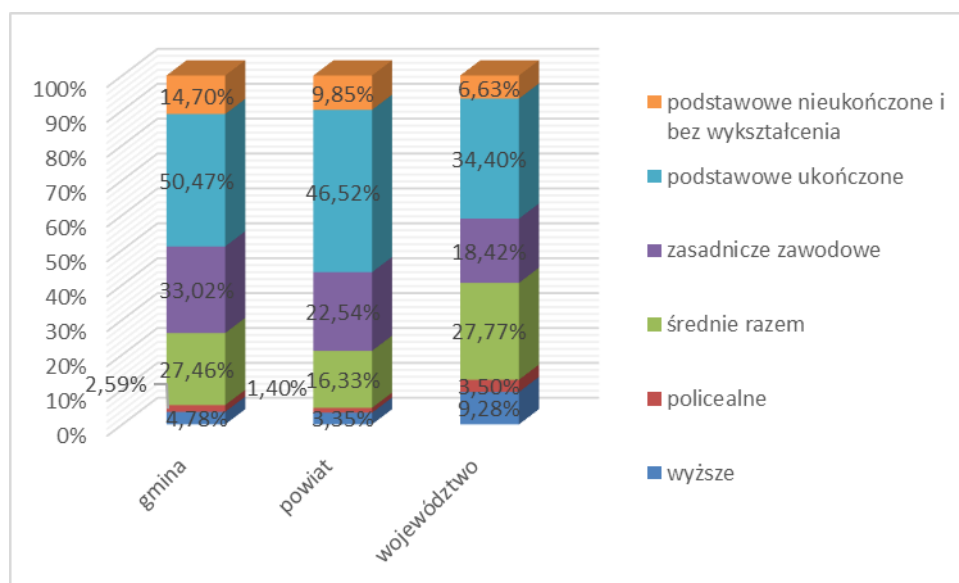
	Jedn. miar.	2002
policealne	osoba	63
średnie razem	osoba	667
średnie ogólnokształcące	osoba	129
średnie zawodowe	osoba	538
zasadnicze zawodowe	osoba	802
podstawowe ukończone	osoba	1226
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	357
mężczyźni		
wyższe	osoba	45
policealne	osoba	13
średnie razem	osoba	276
średnie ogólnokształcące	osoba	32
średnie zawodowe	osoba	244
zasadnicze zawodowe	osoba	486
podstawowe ukończone	osoba	609
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	142
kobiety		
wyższe	osoba	71
policealne	osoba	50
średnie razem	osoba	391
średnie ogólnokształcące	osoba	97
średnie zawodowe	osoba	294
zasadnicze zawodowe	osoba	316
podstawowe ukończone	osoba	617
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	215

Źródło: Dane GUS, NSP 2002

W ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja związana z podwyższaniem poziomu wykształcenia, zarówno przez najmłodszych, jak i starszych mieszkańców gminy, wobec czego poziom obecnego wykształcenia mieszkańców może odbiegać od zaprezentowanych danych statystycznych. Podwyższanie poziomu wykształcenia przez mieszkańców może stanowić wyzwanie dla władz gmin polegające na dostosowaniu lokalnych rynków pracy do spełnienia oczekiwań osób przede wszystkim z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

Analizując poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Nowogród można zaobserwować, że w porównaniu ze średnim poziomem wykształcenia w województwie podlaskim, gdzie odsetek osób z wykształceniem wyższym był dwukrotnie wyższy, sytuacja gminy jest mniej korzystna. Jednak biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców na terenie powiatu łomżyńskiego to sytuacja w gminie jest lepsza. Tym samym uznać można, że stan ten był i jest zadawalający lecz wymagający poprawy.

Wykres 17. Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie Gminy Nowogród istnieje 1367 mieszkań (dane GUS za 2020 r.). Ich powierzchnia wyniosła 62.133 m².

W analizowanych latach liczba mieszkań wzrastała. Powierzchnia użytkowa mieszkań w 2020 r. wyniosła 121.767 m². Powierzchnia mieszkań w analizowanych latach wzrastała zarówno w terenach miejskich jak i wiejskich.

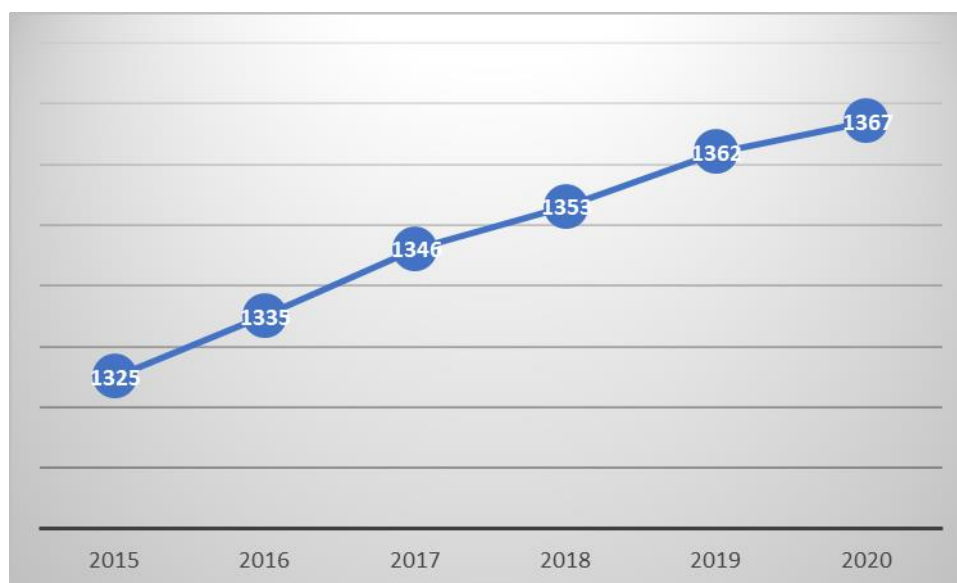
W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe Gminy Nowogród w latach 2015 – 2020

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem							
mieszkania	-	1325	1335	1346	1353	1362	1367
izby	-	5693	5753	5823	5869	5929	5959
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	114673	116188	118194	119408	121061	121767
w miastach							
mieszkania	-	738	744	752	759	765	769
izby	-	3203	3237	3292	3334	3370	3394
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	60671	61546	63170	64293	65413	65996
na wsi							
mieszkania	-	587	591	594	594	597	598
izby	-	2490	2516	2531	2535	2559	2565
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	54002	54642	55024	55115	55648	55771

Źródło: Dane GUS

Wykres 18. Liczba mieszkań na terenie Gminy Nowogród w latach 2015-2020

Źródło: Dane GUS

W latach 2015 – 2020 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrastał i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki jak i centralnego ogrzewania. W przypadku gazu sieciowego od 2018 r. brak mieszkań wyposażonych w gaz).

W 2020 roku 92,2% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 84,3% w ustęp splukiwany, 81,9% - w łazienkę, a 72,6% - w centralne ogrzewanie.

Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w analizowanych latach utrzymywał się na podobnym poziomie (zarówno w przypadku: wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania).

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

Tabela 24. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne na terenie Gminy Nowogród w latach 2015 – 2020

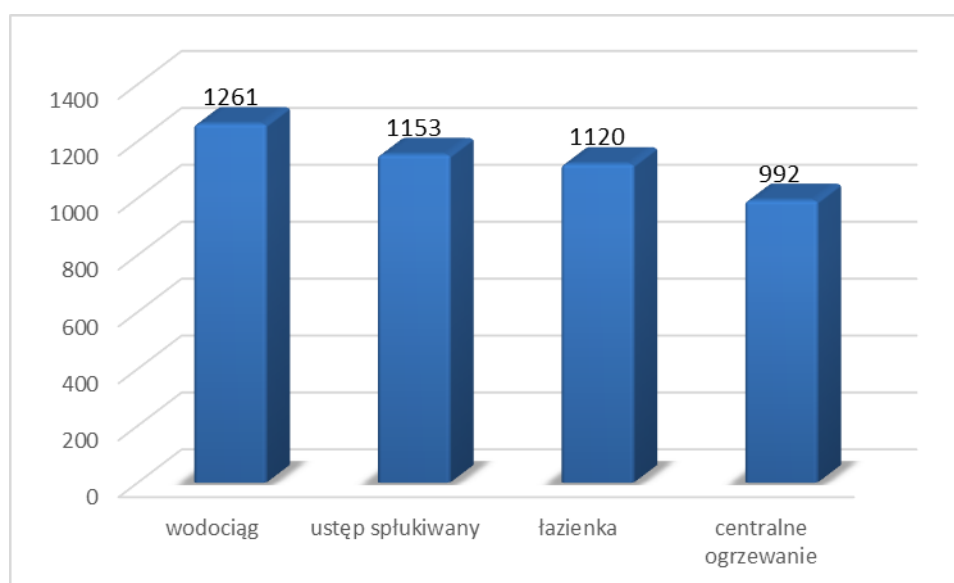
Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne							
ogółem							
wodociąg	-	1218	1228	1239	1247	1256	1261
ustęp splukiwany	-	1110	1120	1131	1139	1148	1153
łazienka	-	1077	1087	1098	1106	1115	1120
centralne ogrzewanie	-	949	959	970	978	987	992
gaz sieciowy	-	3	3	3	0	0	0
w miastach							
wodociąg	-	692	698	706	713	719	
ustęp splukiwany	-	674	680	688	695	701	
łazienka	-	662	668	676	683	689	
centralne ogrzewanie	-	592	598	606	613	619	
gaz sieciowy	-	3	3	3	0	0	
na wsi							
wodociąg	-	526	530	533	534	537	
ustęp splukiwany	-	436	440	443	444	447	
łazienka	-	415	419	422	423	426	
centralne ogrzewanie	-	357	361	364	365	368	
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
ogółem							
wodociąg	%	91,9	92	92,1	92,2	92,2	92,2
ustęp splukiwany	%	83,8	83,9	84	84,2	84,3	84,3
łazienka	%	81,3	81,4	81,6	81,7	81,9	81,9
centralne ogrzewanie	%	71,6	71,8	72,1	72,3	72,5	72,6
gaz sieciowy	%	0,2	0,2	0,2	0	0	0
w miastach							
wodociąg	%	93,8	93,8	93,9	93,9	94	
ustęp splukiwany	%	91,3	91,4	91,5	91,6	91,6	

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
łazienka	%	89,7	89,8	89,9	90	90,1	
centralne ogrzewanie	%	80,2	80,4	80,6	80,8	80,9	
gaz sieciowy	%	0,4	0,4	0,4	0	0	
na wsi							
wodociąg	%	89,6	89,7	89,7	89,9	89,9	
ustęp splukiwany	%	74,3	74,5	74,6	74,7	74,9	
łazienka	%	70,7	70,9	71	71,2	71,4	
centralne ogrzewanie	%	60,8	61,1	61,3	61,4	61,6	
gaz sieciowy	%	0	0	0	0	0	

Źródło: Dane GUS

W 2020 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, było 1.261 mieszkań wyposażonych w wodociąg, 1.153 w ustęp splukiwany, 1.120 w łazienkę, 992 w centralne ogrzewanie.

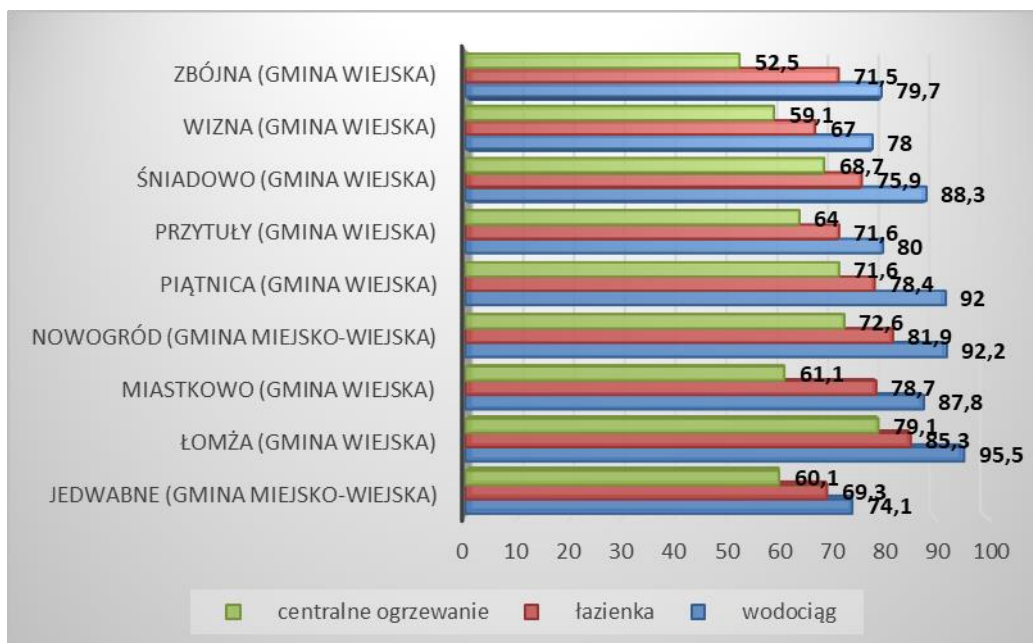
Wykres 19. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne, 2020

Źródło: Dane GUS

Procent mieszkań wyposażonych w instalacje: centralne ogrzewanie, łazienkę i wodociąg na terenie Gminy Nowogród w 2020 r. znajdował się na porównywalnym poziomie jak w innych gminach powiatu łomżyńskiego.

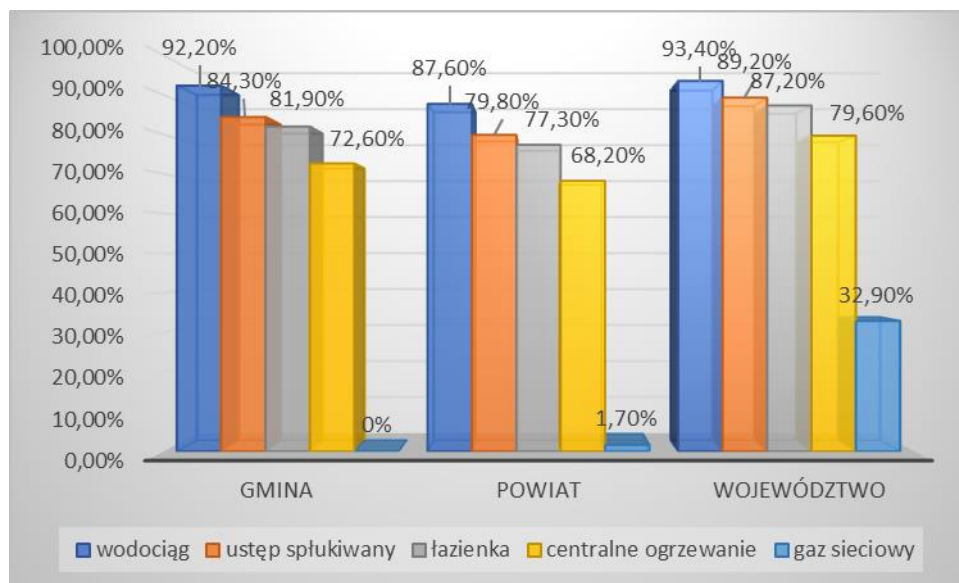
Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań na terenie gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

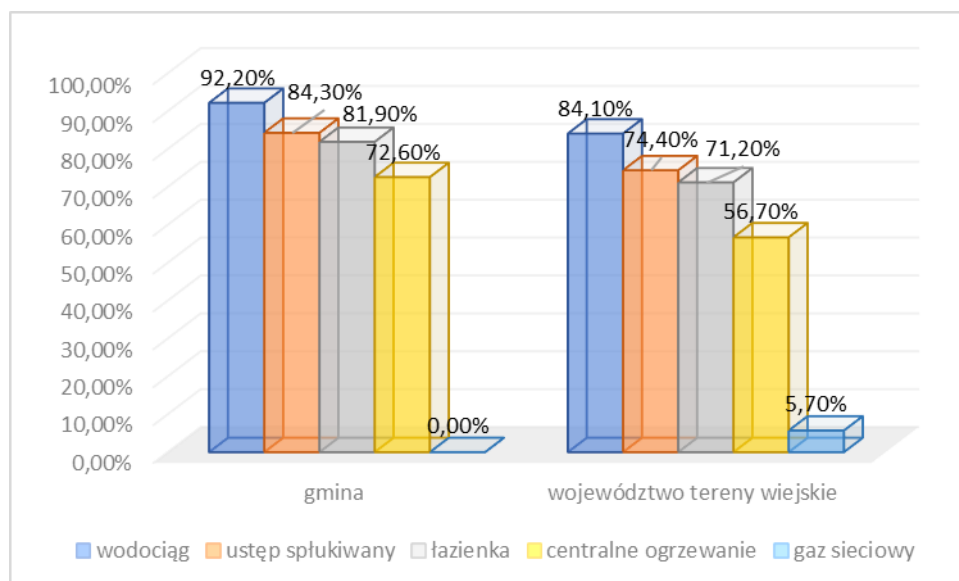
Porównując stan wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że stopień wyposażenia mieszkań w gminie jest na podobnym poziomie jak w pozostałych dwóch jednostkach (w niektórych przypadkach nawet trochę lepsza). Jedyne w przypadku gazu sieciowego stan ten jest gorszy niż średnia dla powiatu i województwa.

Wykres 21. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 22. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Nowogród i obszarach wiejskich województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW

Część mieszkańców Gminy Nowogród znajduje zatrudnienie w rolnictwie, które odgrywa ważną rolę na terenie gminy.

Analizując realną aktywność zawodową mieszkańców wzięto pod uwagę liczbę osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców. Na terenie Gminy Nowogród wskaźnik ten jest niższy niż średnia wojewódzka (200 osób w 2020 r.) i średnia dla powiatu łomżyńskiego (114 osób) i kształtuje się na poziomie 48 osób.

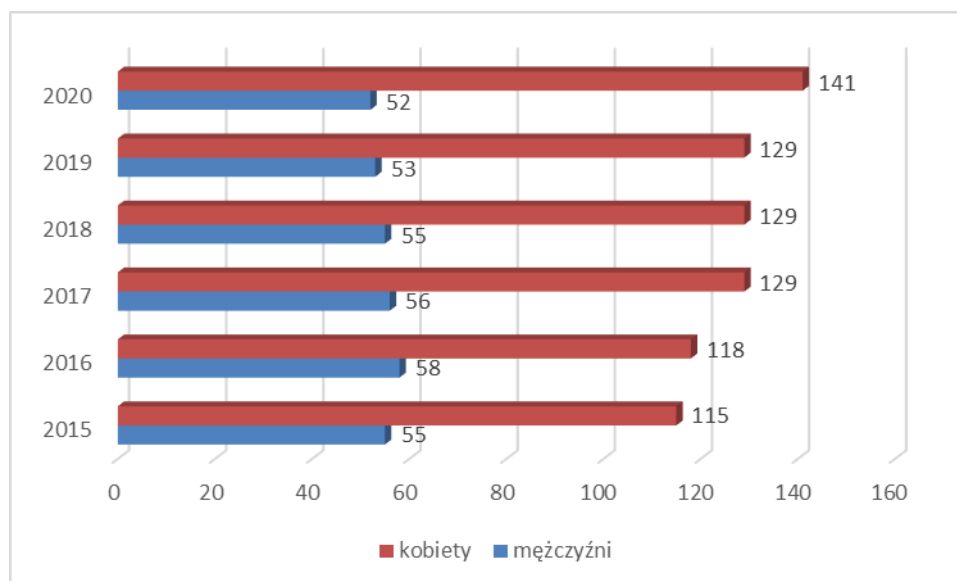
Dane dotyczące osób pracujących w 2021 r. były jeszcze nie dostępne w momencie tworzenia Diagnozy.

Tabela 25. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Nowogród

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pracujący wg płci							
ogółem	osoba	170	176	185	184	182	193
mężczyźni	osoba	55	58	56	55	53	52
kobiety	osoba	115	118	129	129	129	141
Pracujący na 1000 ludności							
pracujący na 1000 ludności ogółem	osoba	42	43	46	46	45	48
pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	osoba	65,9	68,5	72,5	72,3	71,6	76,6

Źródło: Dane GUS

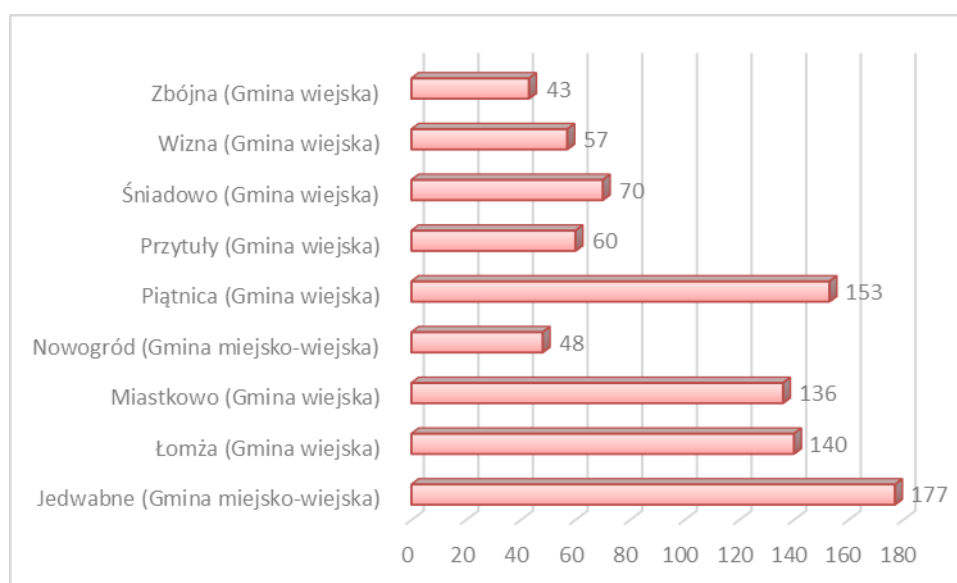
Wykres 23. Liczba osób pracujących z uwzględnieniem płci

Źródło: Dane GUS

Porównując wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego teren Gminy Nowogród znajduje się w stosunkowo złej sytuacji, gorsza sytuacja występuje jedynie w Gminie Zbójna. Najlepiej wypadają gmina miejsko – wiejska Jedwabne i gmina wiejska Piątnica.

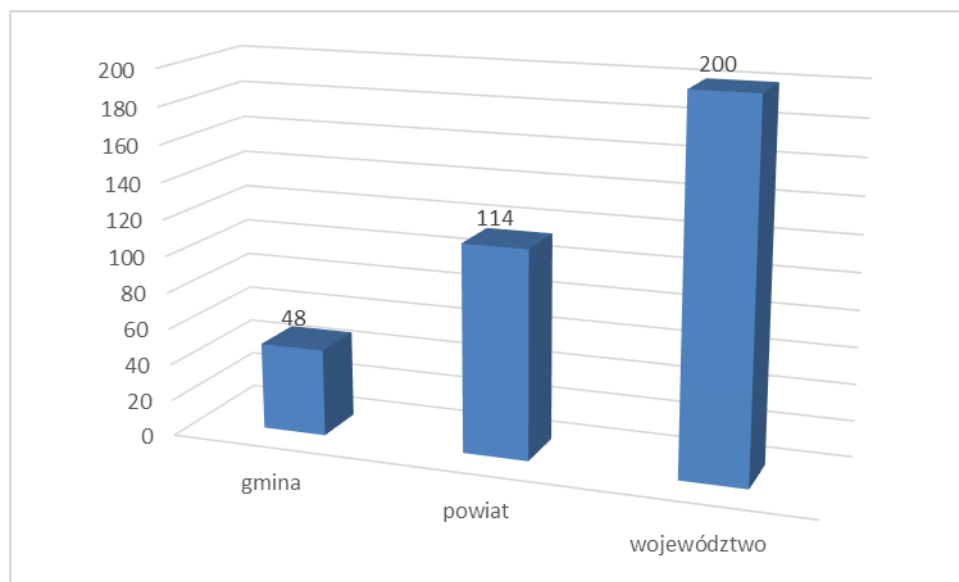
Wykres 24. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Porównując wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Nowogród z sytuacją na terenie powiatu i województwa zauważyć można, że sytuacja ta jest najgorsza. Wskaźnik ten jest przeszło 4 razy mniejszy niż w województwie.

Wykres 25. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

3.5. BEZROBOCIE

Na terenie Gminy Nowogród od kilku lat odnotowywane jest zmniejszanie liczby osób pozostających bez pracy.

Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS i PUP nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest ujemne saldo migracji (które wystąpiło jeszcze w 2020 r. co wraz z brakiem jednolitej tendencji w tym zakresie ponownie może się powtórzyć). Pomimo tych faktów zarówno dane statystyczne, jak i wynikające z obserwacji własnych wskazują, że w odniesieniu do rynku pracy na tym terenie

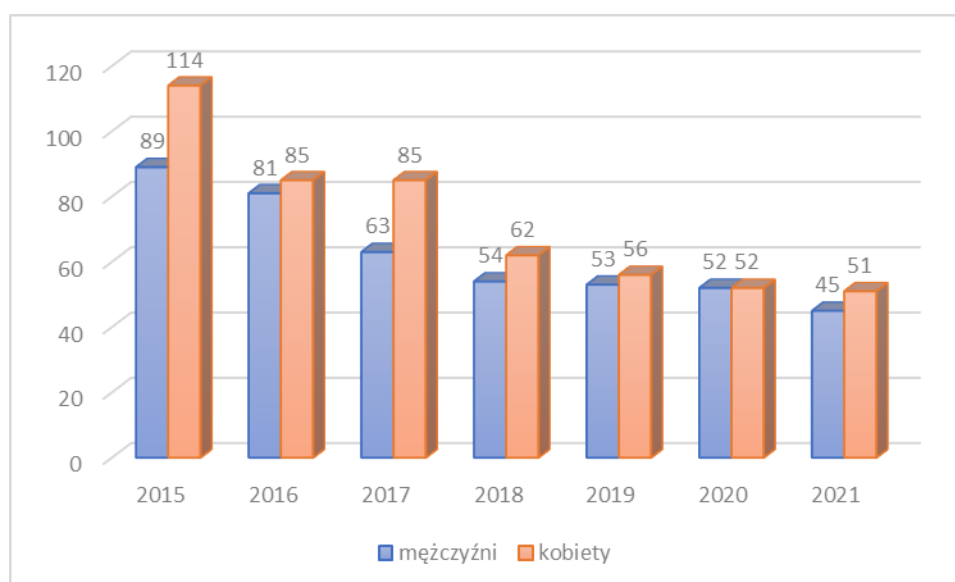
można spodziewać się polepszenia sytuacji związanej ze zwiększaniem liczby osób pracujących powodując dalsze zmniejszenie stopy bezrobocia.

Tabela 26. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Nowogród w latach 2015-2021

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach								
ogółem	osoba	203	166	148	116	109	104	96
mężczyźni	osoba	89	81	63	54	53	52	45
kobiety	osoba	114	85	85	62	56	52	51
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci								
ogółem	%	7,9	6,5	5,8	4,6	4,3	4,1	3,8
mężczyźni	%	6,5	5,9	4,6	4	3,9	3,8	3,3
kobiety	%	9,5	7,1	7,2	5,2	4,8	4,4	4,4

Źródło: Dane GUS

Wykres 26. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Nowogród w latach 2015-2021

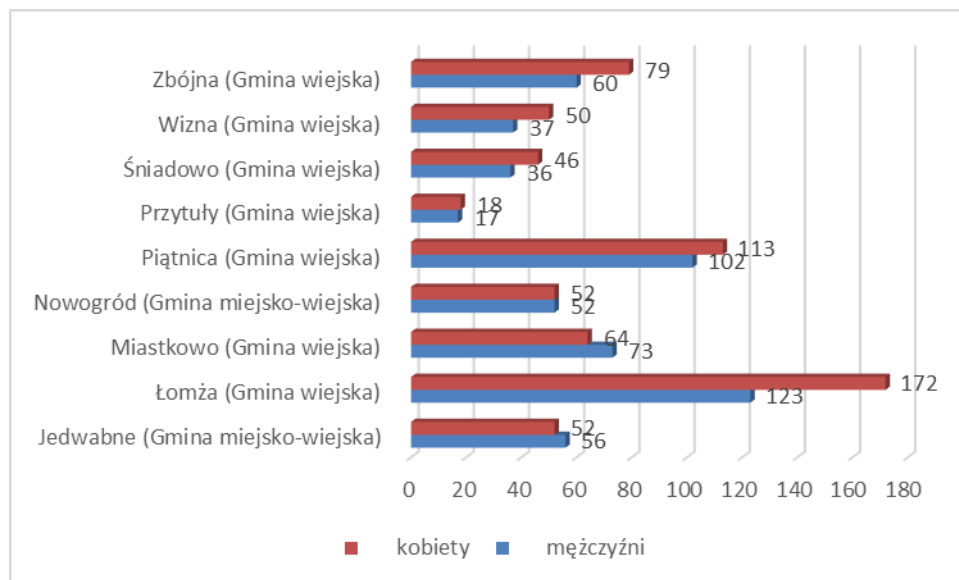
Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi posiadanymi przez gminę liczba osób bezrobotnych na jej terenie wynosi 96, z czego 49 to osoby długotrwale bezrobotne.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży w końcu maja 2022 r. wyniosła 2.293 osoby (w tym 1.246 kobiet) i była niższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych na koniec maja 2021 roku o 693 osoby (liczba kobiet zmniejszyła się o 303 osoby) tj. o 21,9%. To najniższa od kwietnia 1990 roku liczba bezrobotnych

zarejestrowana w urzędzie. Natomiast w porównaniu do stanu na koniec miesiąca poprzedniego poziom bezrobocia zmniejszył się o 133 osoby tj. 5,5%.

Wykres 27. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

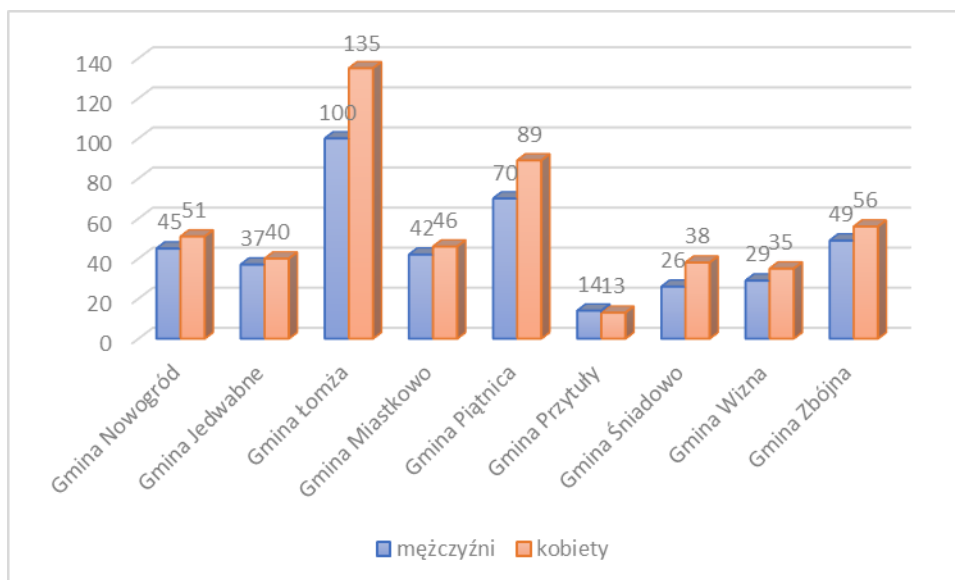

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

W porównaniu z innymi gminami leżącymi na terenie powiatu łomżyńskiego liczba bezrobotnych w Gminie Nowogród w 2020 r. znajdowała się na średnim poziomie. Największa różnica pomiędzy liczbą bezrobotnych wśród mężczyzn i kobiet była w gminie wiejskiej Łomża, najmniejsza w gminie miejsko – wiejskiej Nowogród, gdzie ich ilość była jednakowa.

Podobnie sytuacja wyglądała w 2021 r., jednak pojawiła się różnica pomiędzy kobietami i mężczyznami bezrobotnymi w Gminie Nowogród (różnica 6 osób). Tym samym najmniejsza różnica wystąpiła w tym roku w Gminie Przytuły (1).

Wykres 28. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. ROLNICTWO

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r. na terenie Gminy Nowogród ogółem istnieje 441 gospodarstw z czego 440 to gospodarstwa indywidualne. Najwięcej było gospodarstw o stosunkowo niewielkiej wielkości (1 – 5 ha) – 146.

Tabela 27. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

2020	
gospodarstwa rolne ogółem	
ogółem	441
do 1 ha włącznie	0*
1 - 5 ha	146
5 - 10 ha	103
10 - 15 ha	0*
15 ha i więcej	125
gospodarstwa indywidualne	
ogółem	440
do 1 ha włącznie	0*
1 - 5 ha	146
5 - 10 ha	102
10 - 15 ha	0*
15 ha i więcej	125

* -x

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z wynikami spisu powierzchnia gospodarstw rolnych wyniosła 6.972,76 ha z czego 6.967,4 ha to gospodarstwa indywidualne.

Tabela 28. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

	Jedn. miary	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
ogółem	ha	6.972,76
do 1 ha włącznie	ha	0

	Jedn. miary	2020
1 - 5 ha	ha	591,54
5 - 10 ha	ha	954,44
10 - 15 ha	ha	0
15 ha i więcej	ha	4.438,04
gospodarstwa indywidualne		
ogółem	ha	6.967,4
do 1 ha włącznie	ha	0
1 - 5 ha	ha	591,54
5 - 10 ha	ha	949,08
10 - 15 ha	ha	0
15 ha i więcej	ha	4.438,04

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Analizując powierzchnię użytków rolnych, zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r., powierzchnia tych użytków wśród gospodarstw indywidualnych o wielkości 15 ha i więcej wyniosła aż 3.941,24 ha.

Tabela 29. Powierzchnia użytków rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

	Jedn. miar.	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
ogółem	ha	5.891
do 1 ha włącznie	ha	0
1 - 5 ha	ha	407,21
5 - 10 ha	ha	751,49
10 - 15 ha	ha	0
15 ha i więcej	ha	3.941,24
gospodarstwa indywidualne		
ogółem	ha	5.885,64
do 1 ha włącznie	ha	0
1 - 5 ha	ha	407,21
5 - 10 ha	ha	746,13
10 - 15 ha	ha	0
15 ha i więcej	ha	3.941,24

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Analizując pogłowie zwierząt gospodarskich, zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r., zauważyć można, że przeważało bydło ogółem nad trzodą chlewną i drobiem.

Tabela 30. Pogłowie zwierząt gospodarskich

	Jedn. miar.	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
bydło ogółem	szt.	6.321
bydło - krowy	szt.	2.759
trzoda chlewna (świnie) ogółem	szt.	2.797
trzoda chlewna (świnie) - lochy	szt.	150
drób ogółem	szt.	1.856
drób kurzy	szt.	1.790
gospodarstwa indywidualne		
bydło ogółem	szt.	6.321
bydło - krowy	szt.	2.759
trzoda chlewna (świnie) ogółem	szt.	2.797
trzoda chlewna (świnie) - lochy	szt.	150
drób ogółem	szt.	1.856
drób kurzy	szt.	1.790

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Patrząc na powierzchnię zasiewów na terenie gminy przeważały, zgodnie z danymi GUS (spis rolny), zboża. Głównie zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi. Wystąpiły także: ziemniaki, rzepak i rzepik oraz warzywa gruntowe.

Tabela 31. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw

	Jedn. miar.	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
ogółem	ha	3.583,37
zboża razem	ha	2.337,56
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	2.064,71
ziemniaki	ha	14,22
rzepak i rzepik razem	ha	64,57
warzywa gruntowe	ha	12,37
gospodarstwa indywidualne		
ogółem	ha	3.581,24
zboża razem	ha	2.336,32
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	2.063,47
ziemniaki	ha	14,22
rzepak i rzepik razem	ha	64,06

	Jedn. miar.	2020
warzywa gruntowe	ha	12,37

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r. na terenie Gminy Nowogród przeważają użytki rolne w dobrej kulturze – 5.827.49 ha. Pod zasiewami znajdowało się 3.583,37 ha. Łąki trwale zajmowały 2.025,9 ha. Zabiegi środkami ochrony roślin wykonane na powierzchnię zaprezentowano w tabeli 33.

Tabela 32. Użytkowanie gruntów

	Jedn. miar.	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
grunty ogółem	ha	6.972,76
użytki rolne ogółem	ha	5.891
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	5.857,49
pod zasiewami	ha	3.583,37
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	26,84
uprawy trwałe	ha	3,85
łąki trwale	ha	2.025,9
pastwiska trwałe	ha	214,01
pozostałe użytki rolne	ha	33,51
lasy i grunty leśne	ha	865,33
pozostałe grunty	ha	216,43

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Tabela 33. Zabiegi środkami ochrony roślin wykonane na powierzchnię

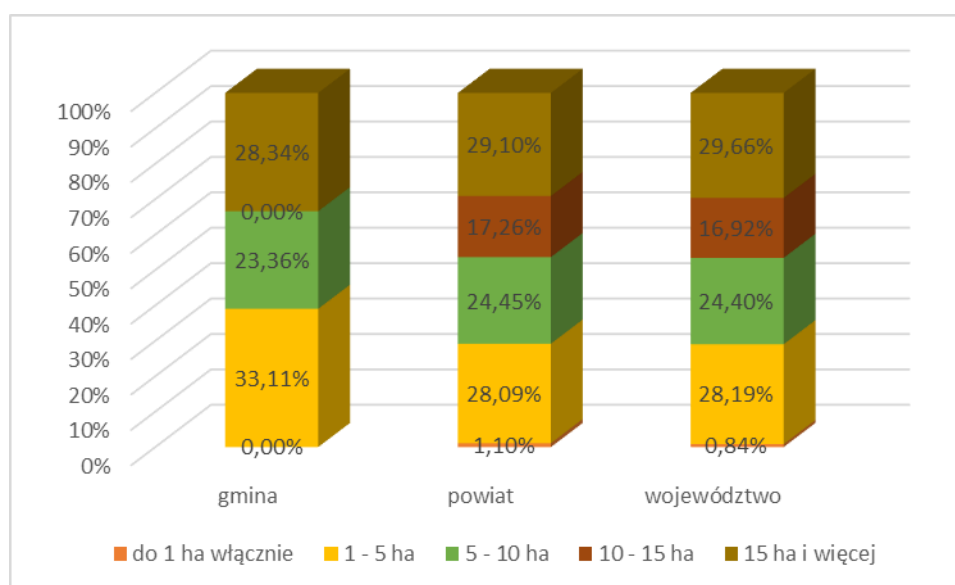
	Jedn. miar.	2020
gospodarstwa rolne ogółem		
zbóż	szt.	359
warzyw	szt.	15
pozostałych upraw	szt.	54
gospodarstwa indywidualne		
zbóż	szt.	359
warzyw	szt.	15
pozostałych upraw	szt.	54

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 29 gospodarstwa rolne w Gminie Nowogród charakteryzują się stosunkowo mało korzystną strukturą agrarną, gdzie największy odsetek stanowią gospodarstwa o wielkości 1 - 5 ha. Sytuacja w gminie nie odbiega znacząco od sytuacji w powiecie i województwie.

Niestety porównanie nie obrazuje w pełni sytuacji ze względu na niepewność danych dotyczących ilości gospodarstw w gminie do 1 ha włącznie i o wielkości 10 – 15 ha.

Wykres 29. Struktura gospodarstw w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. uznano, że na terenie Gminy Nowogród warto sukcesywnie zalesiać grunty marginalne dla potrzeb produkcji rolniczej z priorytetem korytarzy migracyjnych.

4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Nowogród – zgodnie z danymi GUS – w 2021 roku istniało 332 podmiotów gospodarki narodowej, z czego sektor prywatny reprezentowało 321 podmiotów. Największa ilość podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w 2021 roku było ich 265.

Tabela 34. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon według sektorów własnościowych w latach 2015 – 2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wg sektorów własnościowych							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	265	261	283	293	308	324	332
sektor publiczny - ogółem	11	11	11	11	10	10	10
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	8	8	8	7	7	7
sektor prywatny - ogółem	253	249	271	281	297	313	321
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	208	200	212	223	243	258	265
sektor prywatny - spółki handlowe	11	11	16	14	12	11	13
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2	2	2	1	0
sektor prywatny - spółdzielnie	4	5	5	4	4	4	4
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	15	17	18	18	17	18	18

Źródło: Dane GUS

Na sektor publiczny składają się głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, w 2020 roku było ich 7, sektor publiczny ogółem liczył 10 podmiotów. Na sektor prywatny oprócz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składają się również spółki handlowe (13), spółdzielnie (4), fundacje (1) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (18).

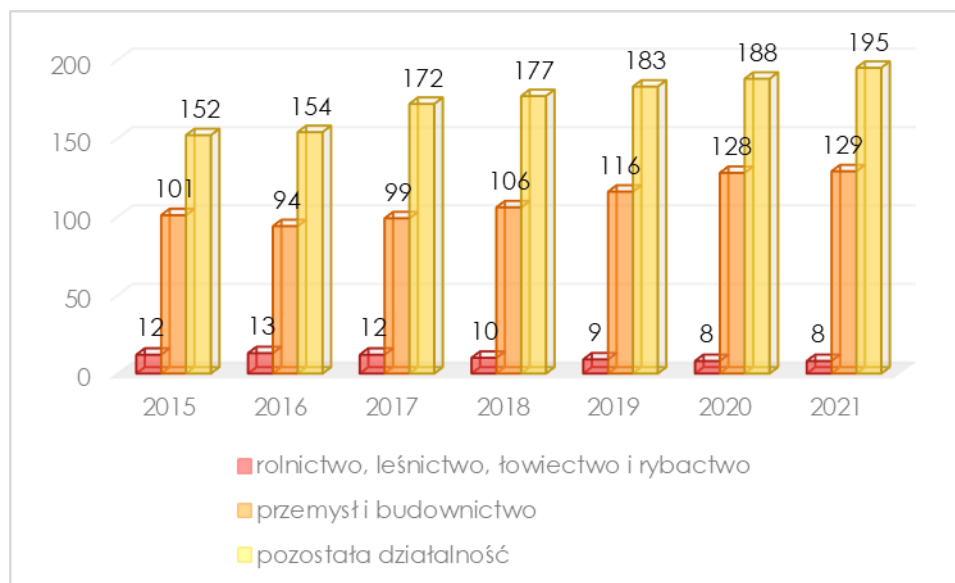
Tabela 35. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007							
ogółem	265	261	283	293	308	324	332
rolnictwo, leśnictwo,	12	13	12	10	9	8	8

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
łowiectwo i rybactwo							
przemysł i budownictwo	101	94	99	106	116	128	129
pozostała działalność	152	154	172	177	183	188	195

Źródło: Dane GUS

Wykres 30. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2015 – 2021

Źródło: Dane GUS

Analizując podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 można zauważyć, że w 2021 roku na terenie Gminy Nowogród najwięcej podmiotów zajmowało się pozostałą działalnością – 195 a najmniej rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 8.

Na terenie Gminy Nowogród w 2021 r. (zgodnie z danymi GUS) najwięcej było przedsiębiorstw o wielkości do 9 pracowników. Można więc stwierdzić, że na terenie Gminy Nowogród działają głównie niewielkie podmioty.

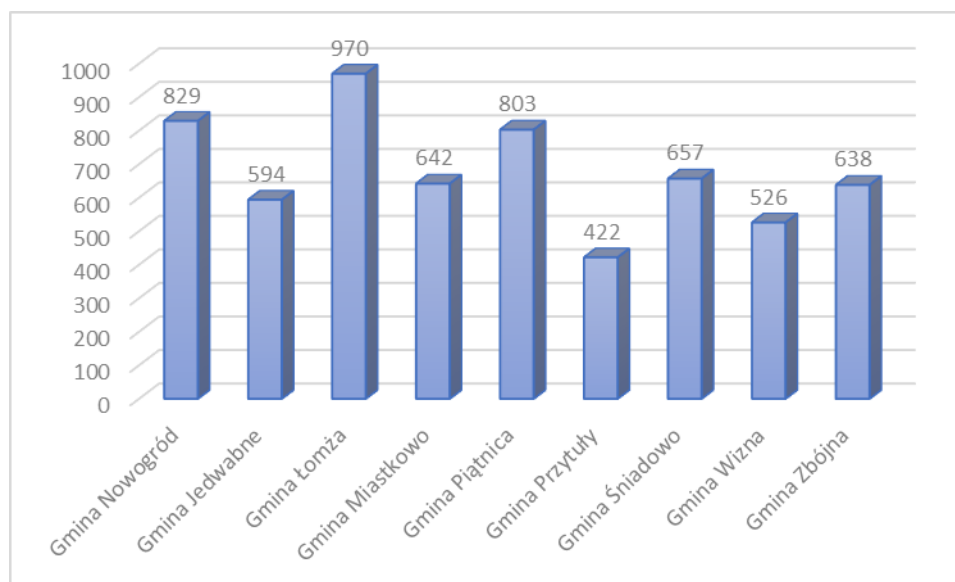
Tabela 36. Podmioty według klas wielkości

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	265	261	283	293	308	324	332
0 - 9	259	255	276	286	301	317	325
10 - 49	5	5	6	6	6	6	6

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
50 - 249	1	1	1	1	1	1	1
0 - 249	265	261	283	293	308	324	332

Źródło: Dane GUS

Wykres 31. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie gmin powiatu łomżyńskiego

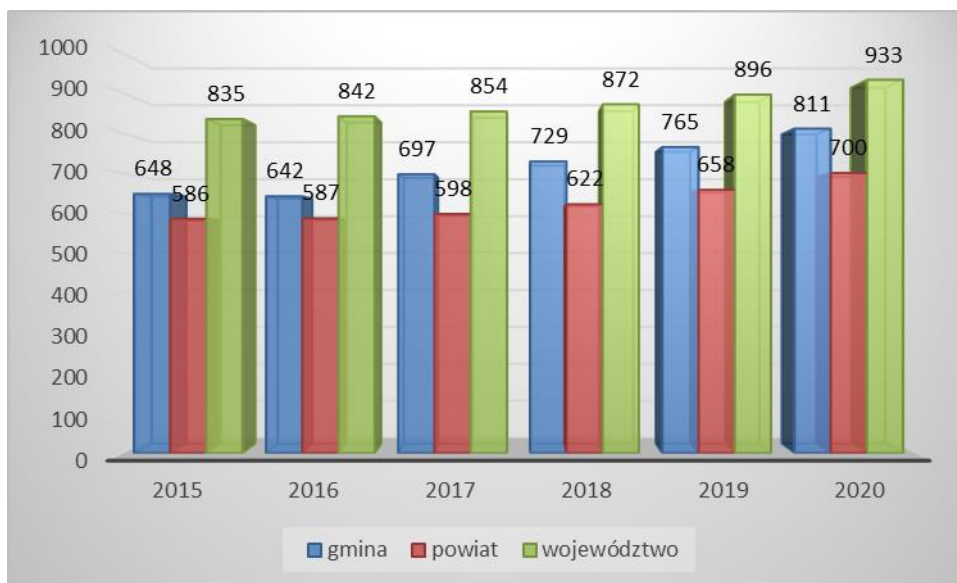

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

Aktywność gospodarczą oraz przedsiębiorczość mieszkańców dobrze charakteryzuje wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Porównując sytuację Gminy Nowogród z innymi gminami położonymi na terenie powiatu łomżyńskiego widać, że jest ona w stosunkowo dobrej sytuacji – lepiej sytuacja wygląda jedynie w gminie wiejskiej Łomża.

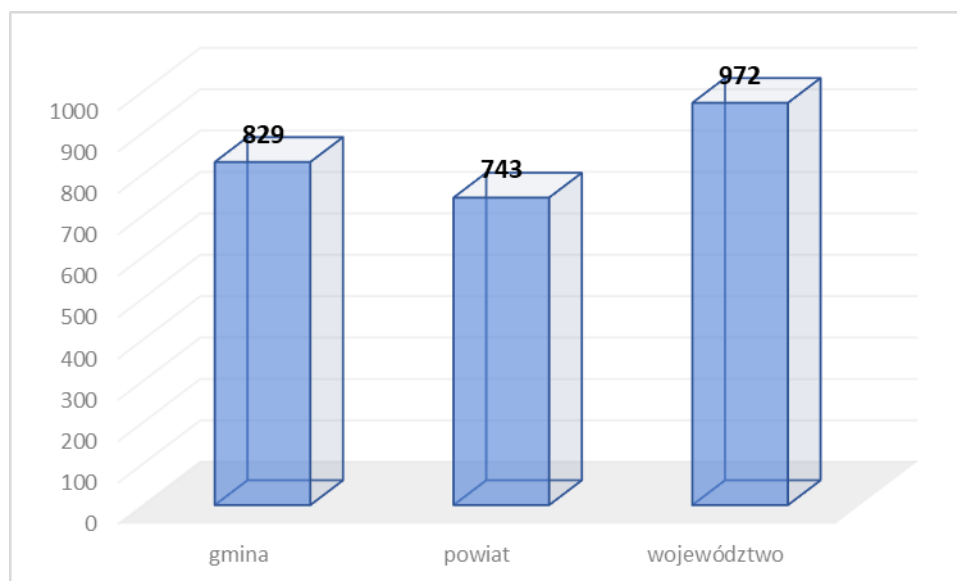
Wskaźnik ten jest wyższy od wartości dla powiatu łomżyńskiego i niższy dla wartości dla województwa podlaskiego, co wskazuje na średnią przedsiębiorczość mieszkańców gminy. Wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na wykresie 32 i 33.

Wykres 32. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 33. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 r.

Na terenie gminy zarejestrowane są różne organizacje pozarządowe.

Tabela 37. Organizacje pozarządowe

L.P.	Nazwa organizacji	Adres	Numer KRS
1.	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich "Jankowianki"	Jankowo-Młodzianowo, ul. Nowa 11, 18-414 Nowogród	0000529391
2.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielewie	Chmielewo 23, 18-414 Nowogród	0000360231
3.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Mątwy	Mątwa 76, 18-414 Nowogród	0000408501
4.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Grądach	Grądy 15A, 18-414 Nowogród	0000525962
5.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Sławcu	Sławiec, ul. Długa 22, 18-414 Nowogród	0000389692
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Nowogrodu	Nowogród, ul. 550-lecia 9, 18-414 Nowogród	0000235186
7.	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej Oddział w Nowogrodzie		
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie	Nowogród, ul. Łomżyńska 11, 18-414 Nowogród	0000066549
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mątwy	Mątwa 76, 18-414 Nowogród	0000073898
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielewie	Chmielewo 23, 18-414 Nowogród	0000293636
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Grądach	Grądy 15a, 18-414 Nowogród	0000073902
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jankowie-Skarbowie	Jankowo-Skarbowo 12A, 18-414 Nowogród	0000194535
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kupninie	Kupnina 7, 18-414 Nowogród	0000312080
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sławcu	Sławiec, ul. Długa 28, 18-414 Nowogród	0000332579

Źródło: dane Gminy Nowogród

4.3. TERENY INWESTYCYJNE

Na terenie gminy wyznaczono tereny inwestycyjne. Są nimi:

- Miasto Nowogród „Strefa Ekonomiczna” – Rysunek 16.

Całość 25,9869 ha.

2 PU – teren o powierzchni dz. 560/3 – 5,2727 ha, dz. 560/5 – 2,3742 ha.

3 P – teren o pow. dz. 560/7-13,6963 ha.

4 P – teren o pow. dz. 556 -1,8591 ha, dz. 557 – 0,3829 ha.

- Miasto Nowogród „TARGOWICA” – Rysunek 17.

Całość 20,26 ha.

1U – 5,60 ha.

6 PU - 2,14 ha.

działki 626/2, 626/3, 628/16, 628/17, 628/18, 628/23, 628/25, 628/26.

- Nowogród Tereny inwestycyjne "Skarpa" – Rysunek 18.

Nowogród, w rejonie ulic: Strzelców Kurpiowskich, Stacha Konwy, Sosnowa do sprzedaży działki do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowo-mieszkalnej, do zabudowy usługowej z poddaszem mieszkalnym przeznaczone są działki oznaczone na rysunku planu symbolem U:

- 6 U - dz. 1995 – o powierzchni ok. 0,20 ha,

- 7 U - dz. 1904 – o powierzchni ok. 0,23 ha,

do zabudowy mieszkaniowej oznaczone na rysunku planu symbolem MN:

- 02 MN – dz. 1980 – o powierzchni ok. 0,0931 ha,

- 04 MN – dz. 1987 – o powierzchni ok. 0,1104 ha,

- 05 MN – dz. 1996 i 119/15 – o powierzchni ok. 0,11 ha,

- 08 MN – dz. 1913 – o powierzchni ok. 0,1493 ha.

Rysunek 16. Tereny inwestycyjne – „Strefa ekonomiczna”

MIEJSKOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

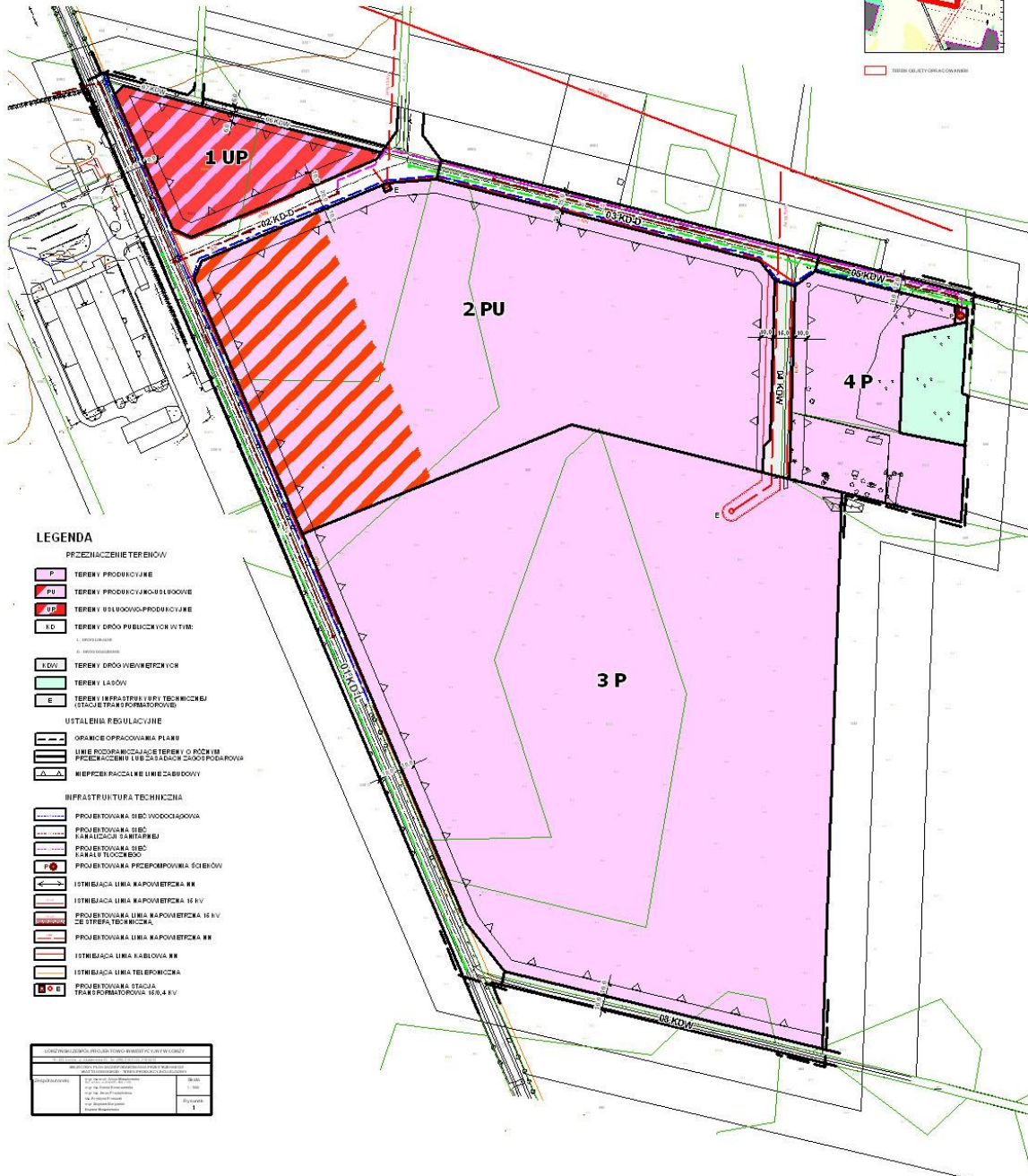
MIASTO NOWOGRÓD
TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE

SKALA 1:1000

RYSUNEK PLANU

Skala: 1:1000
Data: 15.06.2015 r.
Opis: 16.06.2015 r.
Opis: 16.06.2015 r.

WYKREŚLENIE STREFY EKONOMICZNEJ I TERENÓW
ZAGOSPODAROWANIA I PRZESTRZENNEGO
MIASTA NOWOGRÓD

LEGENDA

PRZEZNACZENIE TERENÓW

- P - TERENY PRODUKCYJNE
- PU - TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE
- UP - TERENY USŁUGOWO-PRODUKCYJNE
- UD - TERENY DROG PUBLICZNYCH W TYM:
 - UD1 - TERENY DROG PUBLICZNYCH
 - UD2 - TERENY DROG WIEJOWYCH
- L - TERENY LASÓW
- B - TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (STACJE TRAMWAJOWE I PORMATOROWE)

USTALENIA REGULACYJNE

- ORANIE OPRACOWANIA PLANU
- LINIE REGULACYJNE TERENÓW O RÓŻNYCH PRZEZNACZENIACH LUB ZASADACH ZAOPRACOWAŃ
- WIEPIECIENIOWE LINIE ZABUDOWY

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

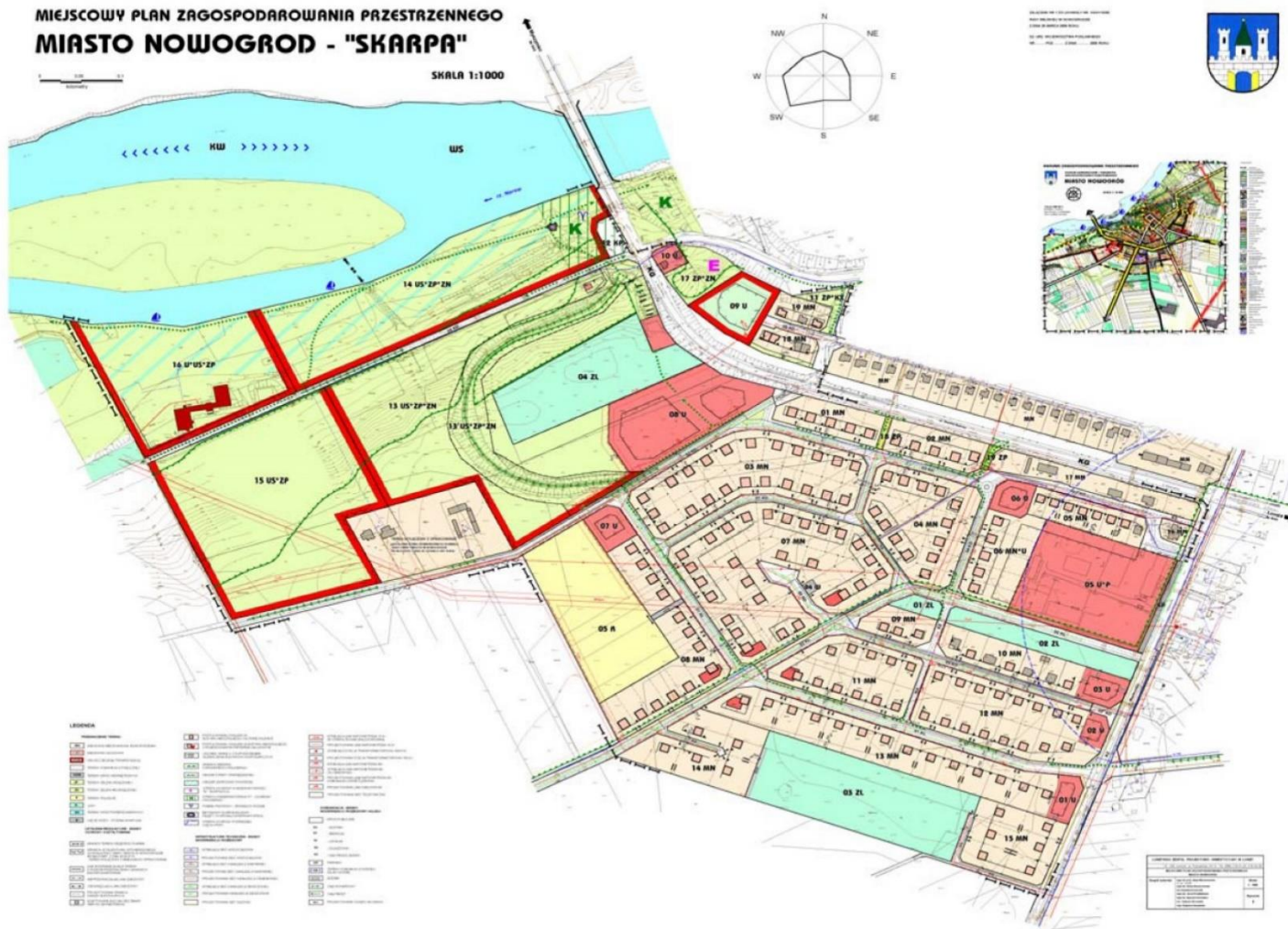
- PROJEKTOWANA SIĘĆ WODOCIĄGOWA
- PROJEKTOWANA SIĘĆ KANALIZACJI SANITARNEJ
- PROJEKTOWANA SIĘĆ KANALIZACJI DESZCZOWEJ
- PROJEKTOWANA PRZEDSIPOWIERZANA SIĘĆ
- ROZDZIAŁOWA LINIA NAPŹYWCZA 10 kV
- ROZDZIAŁOWA LINIA NAPŹYWCZA 15 kV
- ROZDZIAŁOWA LINIA NAPŹYWCZA 20 kV
- ROZDZIAŁOWA LINIA NAPŹYWCZA 30 kV
- ROZDZIAŁOWA LINIA NAPŹYWCZA 110 kV
- ROZDZIAŁOWA LINIA TELEFONICZNA
- PROJEKTOWANA STACJA TRAMWAJOWA 1500 V

OPIS PRZEZNACZENIA TERENÓW

Symbol	Opis	Skala	Wzrost
[Symbol]	16.06.2015 r.	1:1000	1

Źródło: <https://www.nowograd.com/index.php/dla-firm-i-inwestorow/oferty-inwestycyjne/620-strefa-ekonomiczna-tereny-inwestycyjne>

Rysunek 18. Tereny Inwestycyjne – „Skarpa”

Źródło: dane Gminy Nowogród

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. wskazano, że miejscowość Nowogród pełni ważną funkcję o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania. Podkreślono jego ważność dla kultury i turystyki, ale także na jego funkcję produkcyjno-usługową z Podstrefą Suwalskiej SSE.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Na infrastrukturę drogową na terenie Gminy Nowogród składają się:

- drogi gminne;
- drogi powiatowe;
- drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 645 Łomża – Nowogród – Kuzie – Łyse – Myszyniec
 - droga wojewódzka nr 648 Miastkowo – Nowogród – Morgowniki – Korzeniste – Stawiski.

W tabeli 38 zaprezentowano ulice położone w mieście Nowogród, a w tabeli 39 drogi gminne. Tabela 40 przedstawia zaś drogi powiatowe przebiegające przez teren gminy.

Tabela 38. Drogi w granicach miasta Nowogród

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1.	550-lecia	137	1540	105845B	bitumiczna	
2.	Mickiewicza	61	1868/6	105846B	bitumiczna	
3.	Jana Pawła II (Tońskiego)	500	1867,1876, 1541	105847B	bitumiczna	
4.	Przeskok	142	1542	105848B	bitumiczna	
5.	Bez nazwy /na osiedlu Skarpa/	126	1866/2	105849B		
6.	Rynek	292	1510/1	105850B	bitumiczna	
7.	Majora Sikory	300	1528, 1529	105851B	gruntowo - brukowa	
8.	1 Maja	163	1527	105852B	bitumiczna	
9.	Kościuszki	367	1834,1534	105853B	bitumiczna	
10.	Łomżyńska(od ul. Rynek do ul. 11 Listopada)	178	1878	105854B	bitumiczna	
11.	Adama Chętnika	272	119/7,	105855B	gruntowa	
12.	Generała Sikorskiego	504	1536/1	105856B	bitumiczna	
13.	Grunwaldzka	260	1546, 1717/3	105857B	bitumiczna	
14.	Kościelna	72	1530	105858B	bitumiczna	
15.	Kozia	173	1525	105859B	gruntowa	
16.	Marszałka Piłsudskiego	282	1538	105860B	bitumiczna	
17.	Morska	227	1535	129000B	gruntowa	
18.	Muzealna	130	1537	129001B	gruntowa	
19.	Nadnarwiańska	483	1517	129002B	brukowa	
20.	Nowa	136	1820/7; 1820/6	129003B		
21.	Obrońców Nowogrodu	650	68	129004B	gruntowa	
22.	Października	120	1531	129005B	gruntowa	

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
23.	Piękna	184	1521	129006B	gruntowa	
24.	Podgórska	213	1519	129007B	gruntowa	
25.	Podmiejska	643	1547, 948/1, 948/15	129008B	Bitumiczna	
26.	Porucznika Jarzyny	651	1544; 1543	129009B	bitumiczna	
27.	Staromostowa	130	1523	129010B	gruntowa	
28.	Strzelców Kurpiowskich	790	179, 92/2, 91/4, 2001	129011B	gruntowa	
29.	Śródpolna	433	1520	129012B	gruntowa	
30.	Strażacka (Świerczewskiego)	71	1526	129013B	gruntowa	
31.	Wesoła	137	1522	129014B		
32.	Wojska Polskiego	214	1545	129015B	bitumiczna	
33.	Zamkowa	340	1532	129016B	bitumiczna, częściowo gruntowa	
34.	Zdrojowa	462	1518	129017B	gruntowa	
35.	Zjazd	58	1533	129018B		
36.	Zygmunta Glogera	310	251/5	129019B	gruntowa	
37.	Ziemowita	172	1539	129020B		
38.	Droga Nowogród – Jankowo Skarbowo		135, 137, 181(część działki)	105838B	gruntowa	
39.	Droga Nowogród – Grądy - Sulki		374	105833B	gruntowa	
40.	Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645	1190	867(część)	129049B	gruntowa	
41.	Mątwica – droga powiatowa Nr 1912 B	1171	418; 595	129050B		
42.	Przez wieś Mątwica	1903	419	129052B		

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
43	Miła	166	992/5; 993/26; 994/2; 994/6	129073B	bitumiczna	
44	Pogodna	140	992/9; 993/17; 994/4	129074B	bitumiczna	
45	Spokojna	117	992/15; 993/8	129075B	bitumiczna	
46	Radosna	158	992/20; 990 (część); 948/1 (część)	129076B	bitumiczna na odcinku 45,67 m, pozostała gruntowa	
47	Klonowa	520	165, 174/3	129077B	gruntowa	
48		1400	205; 241	129078B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. nr 648 Nowogród - Miastkowo
49		600	154	129079B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1909B Nowogród - Jankowo
50		320	141, 1041	129080B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1909B Nowogród - Jankowo
51		930	291	129081B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 648
52		450	627, 626/5, 628/28	129082B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Nowogród – Grądy- Sulki

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
53		180	1817/1, 1817/2, 1817/3, 1817/4	129083B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nr 1912B Nowogród - Chojny
54		1900	639, 303	129084B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej nr 1912B do drogi woj. Nr 648
55		2500	674, 347, 346	129085B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej nr 1912B do drogi woj. Nr 648
56		770	684	129086B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nowogród - Chojny
57		465	726	129087B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Nowogród – Grądy- Sulki
58		2050	741	129088B	gruntowa	Nowogród – Sławiec (fragment, pozostała część w obr. Grądy i Sławiec)
59		670	499/2, 500/8, 490/4	129089B	kostka 118,04 mb, gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
60		665	483	129090B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
61		660	457	129091B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645
62		1500	535	129092B	gruntowa	Nowogród – od drogi powiatowej Nowogród - Chojny
63		1900	446	129093B	gruntowa	Nowogród – od drogi woj. Nr 645

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
64		1100	561, 583	129094B	gruntowa	Do składowiska odpadów
65		150	590	129095B	gruntowa	Do składowiska odpadów
66		380	406	129096B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Przez wieś Mątwnica
67		670	579	129097B	gruntowa	Nowogród – od drogi gminnej Mątwnica – droga powiatowa Nr 1912B
68		2700	896, 895		gruntowa	Mątwnica - Nowogród Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – Lepacka Góra – Nowogród (wzdłuż działek nr 896, 895) – do granicy działki nr 895
69		1120	867 (część)		gruntowa	Droga woj. nr 645 – Droga powiatowa nr 1904B, Przedłużenie drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątwnica Dworek) Droga woj. nr 645 – skrzyżowanie z drogą gminną 129048B (Mątwnica – Mątwnica Dworek)

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
70		900	868		gruntowa	Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 868
71		2070	923, 948/15		gruntowa	Nowogród – Mątewica Dworek I, Przedłużenie ul. Podmiejska (droga gminna nr 129008B) – Nowogród – droga gminna nr 129049B
72		1700	990		gruntowa	Nowogród – Mątewica Dworek II, Przedłużenie ul. Radosna (droga gminna nr 129076B) – Nowogród – droga gminna nr 129049B
73		1470	934		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątewica Dworek) – do granicy działki nr 934
74		50	1909		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1909, przy ul. Kordjaczyńskiego
75	Kpt. E. Kordjaczyńskiego	265	1919		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1919
76	Kpt. F. Skowronka	110	1962, 1964		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 1962 i 1964

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
77		60	1981, 118		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 – Osiedle Skarpa – do działki nr 118
78		300	2001		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2001
79	33 Pułku Piechoty	430	2002		gruntowa	Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2002
80		40	2003		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 – Osiedle Skarpa – w granicach działki nr 2003
81	A. Chętnika (część)	440	2004		gruntowa	Od drogi gminnej nr 105855B – ul. Adama Chętnika – w granicach działki nr 2004 – Osiedle Skarpa
82	Prof. F. Piaścika (część)	160	2004		gruntowa	Od ul. Chętnika do ul. Sosnowej
83		100	1835		bitumiczna	Przedłużenie ul. Miastkowskiej – w granicach działki nr 1835
84		2000	46,24,15		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1909B – nad rzeką Narew – do końca działki nr 15
85		860	69		gruntowa	Przedłużenie ul. Obrońców Nowogrodu

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
86		550	93		gruntowa	Przedłużenie ul. Strzelców Kurpiowskich
87		640	210		gruntowa	w granicach działki nr 210
88		440	430		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129093B – w granicach działki nr 430
89		290	462		gruntowa	Od drogi woj. nr 645 do granicy działki nr 462
90		230	525		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129092B – do granicy działki nr 525
91		380	540		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129093B – w granicach działki nr 540
92		165	558		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129092B – do granicy działki nr 558
93		538	612		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1912B - do drogi gminnej nr 129093B
94		445	759		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1904B - do granicy działki nr 759
95		140	764		gruntowa	W granicach działki nr 764
96		1220	782, 770, 1038		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1904B - w granicach działek nr 782, 770 i 1038

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
97		820	880, 881, 1036		gruntowa	W granicach działek nr 880, 881 i 1036
98		50	948/16, 948/47		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129008B (ul. Podmiejska) – do granicy działki nr 948/47
99		52	948/21, 948/19, 948/26		gruntowa	Od drogi gminnej nr 129008B (ul. Podmiejska) – do granicy działki nr 948/26
100		360	180		gruntowa	Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – w granicach działek 180 i 330
101		1000	1040		gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 216, 211, 217 do granicy działek 1396 i 1040 – droga powiatowa nr 1912B
102	Leśna	410,8	176/1, 177/1, 177/5		gruntowa	od drogi woj. 648 ul. Miastkowska – droga powiatowa nr 1909B ul. Sosnowa oraz w granicy działki nr 177/5

Lp.	Nazwa ulicy	Długość [m]	Nr działki	Nr drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
104	Dębowa	530,7	176/30, 176/7		gruntowa	od ul. Miastkowskiej (droga wojewódzka nr. 648) do ul. Sosnowej (droga powiatowa nr 1909B) oraz w granicach działki nr 176/7
RAZEM		58044,5				

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Tabela 39. Drogi gminne, obszar wiejski

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1.	Mątwica- Szablak	3261	759, 315, 213, 92, 245	105831B	bitumiczna	Mątwica - Szablak
2.	Mątwica - Grzymały	3188,2	1362, 1434/2, 375, 375/1	105832B	bitumiczna	Grzymały - Mątwica
3.	Nowogród - Grądy-Sulki	6788	374, 362/2, 362/1, 368/1, 368/2	105833B	gruntowa	Nowogród – Grądy - Sulki
4.	Dzierzgi	1460	45, 25, 11/2	105834B		Chmielewo - Dzierzgi
5.	Dzierzgi	311	11/1, 101 (część)	105835B	bitumiczna	Dzierzgi – Sulimy
6.	Sulimy	605	107/2, 104	105836B	bitumiczna	Sulimy od drogi Chmielewo – Jankowo Młodzianowo
7.	Jankowo Skarbowo	766	241(część dz.) 231(część dz.)	105837B	brukowa	Jankowo Skarbowo od drogi Sulimy – Jankowo Młodzianowo
8.	Jankowo Skarbowo	3455	339, 181(część dz.), 135,137	105838B		Nowogród – Jankowo Skarbowo

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
9.	ul. Nadnarwiańska we wsi Jankowo Młodzianowo	153	0	105839B		ul. Nadnarwiańska we wsi Jankowo Młodzianowo
10.	ul. 22 Lipca we wsi Jankowo Młodzianowo	493	197/2	105840B		ul. 22 Lipca we wsi Jankowo Młodzianowo
11.	Jankowo Młodzianowo	1570	242/1(część), 621(część)	105841B	gruntowa	Jankowo Młodzianowo – Czartoria – do drogi powiatowej do Rybak
12.	Baliki	631	102/2, 102/1(część), 125	105842B	gruntowa	Baliki – od drogi Morgowniki – Korzeniste
13.	Serwatki	1530	1119, 102/1(część), 1115	105843B	gruntowa	Baliki – Serwatki, Przez wieś Serwatki
14.	Ptaki	325	1134, 1133(część)	105844B	gbitumiczna, kostka	Ptaki – od drogi Morgowniki - Korzeniste
15.	przez wieś Morgowniki	1190	134, 142, 36/7	129021B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki – granica gminy Nowogród
16.	przez wieś Morgowniki	795	145	129022B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 645 (Myszyniec – Łomża) – Morgowniki – granica gminy Nowogród (droga Morgowniki – Dębnyki)
17.	przez wieś Morgowniki	136	143	129023B	gruntowa	Od działki nr 142 do drogi wojewódzkiej Nr 645 (Myszyniec – Łomża)
18.	przez wieś Morgowniki	690	135, 136	129024B	gruntowa	Od działki nr 134 – w kierunku łąk (wzdłuż działek nr 135 i 136) – do końca działki nr 136

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
			131/3			Poszerzenie drogi gminnej nr 129024B (przez wieś Morgowniki)
19	przez wieś Morgowniki	240	132	129025B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki (letnisko) – do końca działki nr 132 (granica z działką Lasów Państwowych)
20	przez wieś Morgowniki	1250	151, 137	129026B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Morgowniki – droga powiatowa nr 1893B (Morgowniki – Jurki)
21	Baliki II – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste)	580	17	129027B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki-Korzeniste) – Baliki – droga gminna Baliki Serwatki nr 105843B
22	droga przez Baliki	670	45	129028B	gruntowa	Skrzyżowanie dróg gminnych (Nr 105842B i 105843B) – Baliki (letnisko) – do końca działki nr 45
23	Ptaki - Baliki	1475	128, 1130, 83/5 (na powiększenie zjazdu)	129029B	gruntowa	Ptaki (droga gminna nr 105844B) – Baliki Letnisko – Baliki (droga gminna nr 105842B)
24	Ptaki II – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste)	226	1132	129030B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki –Korzeniste) – do końca działki nr 1132
25	Ptaki Letnisko I	246	1131, 5/2, 5/7	129031B	gruntowa	Od początku działki nr 1131 – Ptaki(letnisko) – do rzeki Pisa (koniec działki nr 5/7)

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
26	Ptaki Letnisko II	290	3/2, 3/5, 4/25, 6/4	129032B	gruntowa	Od początku działki nr 3/2–Ptaki Letnisko – rozgałęzienie drogi wzdłuż działek nr 3/2 i 3/5 – do końca działki nr 6/4 oraz działki nr 4/25
27	przez wieś Kupnina	370	66	129033B	gruntowa	Od drogi powiatowej nr 1900B(Chłudnie- Kupnina-Serwatki) – Kupnina- do końca działki nr 66
28	Kupnina I – od drogi powiatowej (Chłudnie-Kupnina-Serwatki)	900	171/2	129034B	gruntowa	Droga powiatowa nr 1900B(Chłudnie- Kupnina-Serwatki) – Kupnina – granica gminy Nowogród
29	Kupnina II – od drogi powiatowej (działka nr 5)	1300	101	129035B	gruntowa	Od początku działki nr 101(granica z działką nr 5)–Kupnina – granica gminy Nowogród (koniec działki nr 101)
30	Kupnina III – od drogi powiatowej (działka nr 5)	260	6	129036B	gruntowa	Od działki nr 5 – wzdłuż działki nr 6 - do działki nr 1
31	Kupnina – od drogi wojewódzkiej Nr 648 (Morgowniki- Korzeniste)	1620	4138/2, 1	129037B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – Kupnina – granica gminy Nowogród
32	Serwatki - od drogi gminnej Kupnina – od drogi wojewódzkiej Nr 648	2550	4138/4, 4138/6	129038B	gruntowa	Od początku działki nr 4138/4 (granica z działką nr 4138/2) – Serwatki – skrzyżowanie z drogą powiatową 1900B – do końca działki nr 4138/6

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
33	Serwatki – od drogi gminnej (działka nr 4138/6)	2600	4157	129039B	gruntowa	Od początku działki nr 4157 (granica z działką nr 4138/6) – Serwatki – do rzeki Narew (koniec działki nr 4157)
34	Przez wieś Serwatki	186	1117	129040B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga gminna (nr 105843B)
35	Przez wieś Serwatki	406	1115	105843B (przedłużenie drogi Baliki – Serwatki)	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga gminna (nr 105843B)
36	Przez wieś Serwatki	570	1111, 1113, 69/90	129041B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 69/90
37	Serwatki – w kierunku rzeki Pisa	790	1116, 4116	129040B	gruntowa	Od początku działki nr 1116 – Serwatki – do rzeki Pisa – do końca działki nr 4116
38	Serwatki – od drogi gminnej (działka nr 1111)	890	1110, 1108	129042B	gruntowa	Od początku działki nr 1110 – Serwatki – granica Gminy Nowogród (koniec działki nr 1108)
39	Serwatki I – od drogi wojewódzkiej Nr 648	2900	4158	129043B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 4158
40	Serwatki II – od drogi wojewódzkiej Nr 648	2300	4152	129044B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – do końca działki nr 4152

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
41	Serwatki III – od drogi wojewódzkiej Nr 648	90	1146	129045B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga wewnętrzna (działka nr 4150)
42	Serwatki IV – od drogi wojewódzkiej Nr 648	1230	1139, 4139, 4140/1, 4140/3	129046B	gruntowa	Droga wojewódzka Nr 648 (Morgowniki – Korzeniste) – Serwatki – droga wewnętrzna (działka nr 4150)
43	Serwatki – od drogi we wsi Morgowniki (działka nr 151)	2200	4129	129047B	gruntowa	Od początku działki nr 4129 (granica z działką nr 151) - Serwatki (wzdłuż rzeki Pisa) – granica gminy Nowogród (koniec działki nr 4129)
44	Mątwica – Mątwica Dworek	1475	343(część); 17(część); 35	129048B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica Dworek (wzdłuż działek nr 343(część), 17(część) i 35) – do końca działki nr 35
45	Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645	1190	695, 867(część)	129049B	gruntowa	Od działki nr 35 – wzdłuż działek nr 867 i 695 - do drogi wojewódzkiej Nr 645
46	Mątwica – droga powiatowa Nr 1912 B	1171	1434/1, 418; 595	129050B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105832B (Grzymały – Mątwica) – do drogi powiatowej Nr 1912B (Nowogród – Chojny)
47	Przez wieś Mątwica	2250	343(część)	129051B		Od drogi gminnej Nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica (wzdłuż działki nr 343)– granica Gminy Nowogród

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
48	Przez wieś Mątewica	1903	1277, 419	129052B		Od działki nr 418 –wzdłuż działek nr 419 i 1277 – do drogi wojewódzkiej Nr 645
49	ul. Dworna we wsi Sławiec	720	207(część), 208	129053B		Od początku działki nr 207 – wzdłuż ulicy Dwornej – do końca działki nr 208
50	ul. Polna we wsi Sławiec	624	207(część), 435	129054B		Od ulicy Dwornej – wzdłuż ul. Polnej – do drogi powiatowej Nr 1912 B
51	Jankowo Młodzianowo - Kule	528	lut.72	129055B	gruntowa	Od ulicy Nadnarwiańskiej (droga powiatowa Nr 1909B) – do końca działki nr 72
52	Przez wieś Chmielewo I	1758	497/2, 498	129056B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – Chmielewo (w kierunku pół) – do granicy działki nr 498
53	Chmielewo - od drogi powiatowej Nr 1909B	2110	494	129057B		Od drogi powiatowej Nr 1909B – wzdłuż działki nr 494 – do granicy gminy Nowogród
54	Przez wieś Chmielewo II	1240	485, 486	129058B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – przez rz. Krzywa Noga – do drogi wojewódzkiej Nr 648
55	Przez wieś Grądy I	168	370	129059B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez wieś Grądy – do końca działki nr 370
56	Przez wieś Grądy II	231	365, 369/2	129060B	gruntowa	Od działki nr 365 - droga gminna Nr 105833B – do końca działki nr 369/2
57	Przez wieś Grądy III	400	364	129061B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez wieś Grądy – do końca działki nr 364

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
58	Przez wieś Grądy IV	1506	385; 386	129062B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – przez Krzywą Nogę – do końca działki nr 386
59	Przez wieś Grądy V	350	379	129063B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – Grądy – granica działki nr 379
60	Przez wieś Grądy VI	1076	382	129064B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105833B – Grądy - do końca działki nr 382
61	Przez wieś Sulimy	120	105	129065B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105836B-wieś Sulimy – do końca działki nr 105
62	Sulimy - od drogi powiatowej Nr 1909B	576	111, 478	129066B	gruntowa	Od drogi powiatowej Nr 1909B – do drogi wojewódzkiej Nr 648
63	Dzierzgi - od drogi woj. Nr 648	1320	76	129067B	bitumiczna ok 50 m, gruntowa	Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – Dzierzgi (w kierunku pól i łąk) – do końca działki nr 76
64	Przez wieś Dzierzgi I	55	54	129068B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 54
65	Przez wieś Dzierzgi II	46	37	129069B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 37
66	Przez wieś Dzierzgi III	175	15	129070B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – do końca działki nr 15
67	Sulimy – od drogi gminnej Nr 105834B	468	46; 124	129071B	gruntowa	Od drogi gminnej Nr 105834B – Dzierzgi – Sulimy – do końca działki nr 124
68	Sulimy - od drogi wojewódzkiej Nr 648	520	120	129072B		Od drogi wojewódzkiej Nr 648 – do końca działki nr 120

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
69	Nowogród – Sławiec, (fragment, pozostała część w obrębie miasta)	205	372, 1014, 1015	129088B		Od drogi gminnej Nr 105833B (Nowogród – Grądy – Sulki) – do drogi powiatowej Nr 1912B (Nowogród - Chojny)
70		1500	840			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica - Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 840
71		2400	971/1, 971/2, 971/3			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica - Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 971/3
72		1300	1026, 1189			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwnica (wzdłuż działek nr 1026, 1189) – do drogi woj. nr 645
73		1005	1023, 924			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica – granica działki nr 924
74		1110	1011, 912			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica – granica działki nr 912
75		540	1001			Od drogi woj. nr 645 – granica działki nr 1001
76		1480	993, 898, 777			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica – droga gminna nr 129051B
77		380	787			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwnica - granica działki nr 787

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
78		390	796			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwnica - granica działki nr 796
79		400	815			Od drogi gminnej nr 129051B – Mątwnica - granica działki nr 815
80		1080	1204, 1193/1, 1194/1, 1195/1, 1196/1, 1197/1, 1198/1, 1199/1, 1200/1, 1201/1, 1203/1, 1188/1, 1187/1, 1186/4, 1186/3, 1183/1			Od drogi woj. nr 645 – wzdłuż działki nr 1204 – do jej granicy; działki nr 1193/1, 1194/1, 1195/1, 1196/1, 1197/1, 1198/1, 1199/1, 1200/1, 1201/1, 1203/1, 1188/1, 1187/1, 1186/4, 1186/3, 1183/1 jako poszerzenie drogi
81		1075	1275			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica – do granicy działki nr 1275
82		330	, 41/1			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – do granicy działki nr 41/1
83		1300	59, 666, 712			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwnica – Mątwnica- Dworek) – do granicy działki nr 712
84		770	704			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica - Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 704
85		200	728			Od drogi woj. nr 645 – do granicy działki nr 728

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
86		1120	694			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – droga gminna nr 129049B (Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645)
87		1060	646			Od drogi gminnej nr 129049B (Mątwica Dworek – droga woj. Nr 645) – do granicy działki nr 646
88		2700	17 (część)			Od drogi gminnej nr 129048B (Mątwica – Mątwica- Dworek) – Lepacka Góra – Nowogród (wzdłuż działek nr 896, 895) – do granicy działki nr 895
89		500	71			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 71
90		380	73			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 73
91		1800	289			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – Mątwica – granica działki nr 289
92	Przy Lepaku	2600	212			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 212
93		2300	193, 190			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica – Szablak) – Mątwica – granica działki nr 190

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
94		1900	132			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica – Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 132
95		1400	110			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica – Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 110
96		2600	93			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwnica – Szablak) – Mątwnica – granica działki nr 93
97		1300	371			Od drogi gminnej nr 129051B – do granicy działki nr 371
98		590	1288			Od drogi woj. nr 645 do drogi gminnej nr 129052B
99		950	1437, 1436 (część)			Od drogi woj. nr 645 – Mątwnica (wzdłuż działek nr 1437, 1436)
100		2750	1436 (część), 1459/1, 1529/1, 1544			Od drogi gminnej nr 105832B (Grzymały - Mątwnica) – droga powiatowa nr 1909B - wzdłuż działek nr 1529/1 i 383, a następnie wzdłuż działki nr 1544 – do drogi woj. nr 645
			383			
101		1500	1446			Od drogi gminnej nr 105832B (Grzymały - Mątwnica) – do drogi powiatowej nr 1909B

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
102		770	1460, 1466			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1466
103		670	1478, 1484			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1484
104		380	1512			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1512
105		410	1530			Od drogi woj. nr 645 – Mątwica – do granicy działki nr 1530
106	Do Strugi Lepackiej	1125	220, 221, 7			Od drogi powiatowej nr 1904B – przez Strugę Lepacką – do granicy działki nr 7
107		580	222			Od drogi gminnej nr 105831B (Mątwica - Szablak) – do granicy działki nr 222
108	od drogi powiatowej nr 1904 B do rzeki Narew	2020	226/1, 225, 224			Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 244
109		170	244			Droga powiatowa nr 1904 B – do granicy działki nr 223
110		580	223			Przedłużenie drogi gminnej nr 129049B (droga woj. nr 645 – Mątwica Dworek): Droga woj. nr 645 – skrzyżowanie z drogą gminną 129048B (Mątwica – Mątwica Dworek)

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
111		360	330			Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – w granicach działek 180 i 330
112		630	298, 282			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 282
			91			
113		530	395			Od drogi gminnej nr 105838B (Nowogród – Jankowo) – do granicy działki nr 395
114		200	1			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 1
115		480	32			W granicach działki nr 32
116		2400	204			Od drogi powiatowej nr 1909B – Sławiec (wzdłuż działek nr 204, 393, 394) – granica administracyjna gminy
			393, 394, 395			
117		1900	389			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 389, 205, 206, 845 – granica administracyjna gminy
			205, 206, 845			
118		800	209, 846			Przedłużenie ul. Dwornej (droga gminna nr 129053B) – Sławiec – granica administracyjna gminy

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
119		350	213			Od drogi gminnej nr 129053B – do strugi
120		750	214			Od działki nr 209 – wzdłuż strugi – do granicy działki nr 214
121		850	215, 452			Od działki nr 209 – w granicach działek nr 215 i 452
122		1900	221, 991, 198/1, 1336, 1337			Od działki nr 219 – wzdłuż działek nr 221, 991, 198/1, 1336, 1337
123		600	212			Od drogi gminnej nr 129053B – do granicy działki nr 212
124		1200	219, 220, 222			Od działki nr 204 – wzdłuż działek nr 219, 220 i 222
125		800	844			Od działki nr 209 – do granicy działki nr 844
126		1000	216/2, 211, 217, 1396			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 216, 211, 217 do granicy działek 1396 i 1040 – droga powiatowa nr 1912B
127		900	1041, 1395,			Od drogi powiatowej nr 1912B – wzdłuż działek nr 1041, 1395 – do granicy działki nr 376
			376			
128		500	1228			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 1228
129		300	210			Od działki nr 211 – do granicy działki nr 210

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
130		950	380, 380/1, 379			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 380/1 i 379 – do granicy działki nr 380
131		800	482, 483, 484			W granicach działek nr 482, 483 i 484
132		1100	443, 440, 439			Od ul. Polnej (droga gminna nr 129054B) – do końca działki nr 439
133		1100	434, 442, 441, 438			Od drogi powiatowej 1912B – do końca działki nr 438
134		400	444/1			Od ul. Polnej (droga gminna nr 129054B) – do końca działki nr 444/1
135		1000	1143			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 1143
136		900	445			Od drogi powiatowej nr 1912B – do granicy działki nr 445
137		2000	436, 437			Od drogi powiatowej nr 1912B – wzdłuż działek nr 436 i 437 – do granicy działki nr 437
138		1600	447, 448, 450			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 450
139		1100	449			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 449
140		800	446			Od działki nr 436 – do granicy działki nr 446
141		1300	376, 415			Od drogi gminnej nr 105832B (Małwica - Grzymały) – do końca działki nr 376

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
142		1200	373, 372			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątwnica - Grzymały) – do końca działki nr 373
143		500	377			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątwnica - Grzymały) – do końca działki nr 377
144		2000	385, 387, 386, 397			Od drogi powiatowej nr 1909B – wzdłuż działek nr 385, 387, 397 – do końca działki nr 386
145		1500	384, 388			Od drogi powiatowej nr 1909B – w granicach działek nr 384 i 388
146		1600	391, 392, 396, 390			Od granicy działki nr 388 – wzdłuż działek 391, 390, 396, 392 – do granicy działki nr 391
147		140	187/2			Poszerzenie drogi gminnej Nr 105832B Mątwnica - Grzymały
148		100	382			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątwnica - Grzymały) – do końca działki nr 382
149		700	374			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątwnica - Grzymały) – do końca działki nr 374
150		600	424			Od drogi gminnej nr 105832B (Mątwnica - Grzymały) – do końca działki nr 424
			1559			
151		1000	492			Od drogi woj. nr 648 – do drogi gminnej nr 129057B

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
152		140	493			Od drogi gminnej nr 129057B – do granicy działki nr 493
153		340	487			Od drogi woj. nr 648 – do granicy działki nr 487
154		900	489			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działek nr 489 i 1 - do granicy działki nr 98
			1			
			98			
156		2200	488			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działek nr 488, 7, 100, 191, 102 – do granicy działki nr 103
			7			
			100, 102, 103			
			191			
157		100	491			Od drogi woj. nr 648 – do granicy działki nr 491
158		1450	101 (część), 99			Przedłużenie drogi gminnej nr 105836B (przez wieś Sulimy)
159		135	110			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 110
160		58	106			Od drogi gminnej nr 105836B – do granicy działki nr 106
161		50	109			Od drogi powiatowej nr 1909B – do granicy działki nr 109
162		550	119, 118			Od drogi woj. nr 648 – wzdłuż działki nr 119 i 118

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
163		870	67			Od drogi gminnej nr 129067B – do granicy działki nr 121
			121			
164		425	83			Przedłużenie drogi gminnej nr 129067B
165		400	117/1			Przedłużenie drogi gminnej nr 129085B (obręb Nowogród)
166		190	404			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 404
167		1440	390, 391, 394			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – wzdłuż działek nr 390 i 391 – do granicy działki nr 394
168		770	387, 388			Od drogi gminnej nr 129062B – do granicy działki nr 388
169		50	389			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 389
170		170	392			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 392
171		440	393			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 393
172		465	381, 380			Od drogi gminnej nr 129064B – w granicach działek nr 381 i 380

Lp.	Miejscowość	Długość drogi (m)	Działki	Numer drogi	Nawierzchnia	Przebieg drogi
173		900	384, 383			Od drogi gminnej nr 129064B – w granicach działek nr 384 i 383
174		550	322/12			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 322/12
175		340	363			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 363
176		1650	374, 375, 377			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 375
177		435	373			Od drogi gminnej nr 105833B (Nowogród-Grądy –Sulki) – do granicy działki nr 373
RAZEM		176944,2				

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Tabela 40. Drogi powiatowe

Lp.	Nr drogi	Długość [m]	Nr działki	Nazwa ulicy	Nawierzchnia	Przebieg drogi
1	1904B	5450	218, 252 -obreb Szablak. 813, 1515 - obręb Nowogród	11 Listopada	bitumiczna, brukowa	Nowogród-ul.11Listopada od gr. adm. do ul. Miastkowskiej

Lp.	Nr drogi	Długość [m]	Nr działki	Nazwa ulicy	Nawierzchnia	Przebieg drogi
2	1912B	7375	1183, 433 obręb Sławiec, 624/2, 560/8 obręb Nowogród	Cmentarna	bitumiczna	od ul. Kościuszki do granicy adm. gminy
3	2648B	165	1548	Cmentarna	bitumiczna	w granicach działki 1548
4	2648B	450	1819	Zielona	bitumiczna	od ul. Cmentarnej do ul. Miastkowskiej
5	2650B	474	1514/2	Miastkowska	bitumiczna	od DW 645 do ul. Łomżyńskiej
6	2652B	830	1513	Poległych	trelinka	od ul. Miastkowskiej do DW645
7	2649B		1511/2	Łomżyńska	bitumiczna	od DW 645 w granicach działki 1511/2
8	1909B	13300		Sosnowa	żwirowa,	Nowogród, DW648
					Bitumiczna	Jankowo Mł
					Bitumiczna	Sulimy
					Bitumiczna	Chmielewo
					Bitumiczna	Grady
					Bitumiczna	Sławiec
9	1893B					Grzymały do DW645
9	1893B					Morgowniki - Jurki
10	1900B					Piątnica Poduchowna-Czarnocin- Penza-Chłudnie-Kupnina-Serwatki

Źródło: Dane Gminy Nowogród

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. w zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogli skorzystać z 11 przystanków znajdujących się w granicach gminy. Ścieżki rowerowe miały długość 4,8 km.

Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. miasto Nowogród jest objęte linią komunikacji miejskiej Łomży.

Wskazano w nim także, że przez teren gminy przebiega szlak rowerowy międzynarodowy Euro Velo R 11 (EVIII) Ateny – Skopje – Belgrad – Koszyce – Kraków – Warszawa – Wilno – Tallin – Helsinki – Nordkapp (Norwegia), przebiegający przez województwo podlaskie na trasie: Tarnowo – Miastkowo – Czartoria – Jankowo – Nowogród – Szablak – Jednaczewo – Łomża – Piątnica – Kalinowo – Drozdowo – Rakowo-Czachy – Rakowo-Boginie – Krzewo – Bronowo – Niwkowo – Wizna – Ruś – Sambory – Sieburczyn – Rutkowskie – Burzyn – Szostaki – Mocarze – Chyliny – Pluty – Brychy – Barwiki – Racibory – Radziłów – Klimaszewnica – Białaszewo – Okół – Ruda – Modzelówka – Pieńczykówek – Stoczek – Ciszewo – Kuligi – „Las Grzędy” – Woźnawieś – Orzechówka – Tajenko – Sosnowo – Gabowe Grądy – Białobrzegi – Augustów – Studzieniczna – Serwy – Bryzgiel – Gawrych Ruda – Wigry – Karolin – Sejny – Ogrodniki – (Lazdijai).

5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Ujęcia wody na terenie Gminy Nowogród:

- Wodociąg Nowogród (dostarczający wodę do 6 miejscowości Nowogród, Kupnina, Serwatki, Morgowniki, Ptaki, Baliki. Wielkość produkcji m³/d - 220 m³/d. Liczba ludności zaopatrywanej – 2384.
- Wodociąg Sławiec (dostarczający wodę do 10 miejscowości Sławiec, Szablak, Grzymały, Grądy Nowogrodzkie, Sulimy, Dzierzgi, Chmielewo, Mątwnica, Jankowo Młodzianowo, Jankowo Skarbowo). Wielkość produkcji m³/d - 389 m³/d. Liczba ludności zaopatrywanej – 1956.

Na terenie Gminy Nowogród w 2020 r. – według danych GUS – 89,6% ludności korzystało z wodociągów. W 2020 roku zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 47,2 m³. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 57 km.

W momencie tworzenia Diagnozy dane w zakresie gospodarki wodno – ściekowej dla roku 2021 były jeszcze niedostępne.

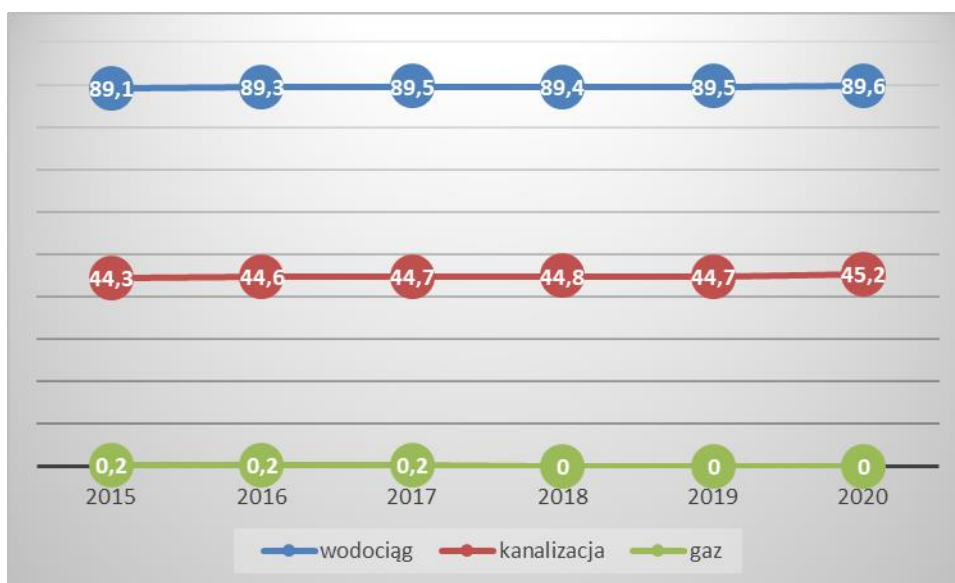
Tabela 41. Stan zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Nowogród

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	53,3	56,1	56,3	56,3	56,6	57
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1077	1097	1120	1102	1115	1131
awarie sieci wodociągowej	szt.	40	33	39	8	5	7
woda dostarczona	dam ³	-	-	-	-	-	194,2
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	165,9	162,8	162,2	176,8	171,2	189,7
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	40,4	40	39,9	43,9	42,7	47,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	31	30,9	30,5	33,2	33,6	29,3
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	51,2	50,4	50,7	56,1	53,1	68
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	2033	2034	2038	2013	2015	2012
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3642	3631	3634	3595	3606	3581
Zużycie wody w gospodarstwach domowych - ogółem, woda z wodociągów							
na 1 mieszkańca	m ³	40,4	40	39,9	43,9	42,7	47,2
na 1 korzystającego	m ³	45,6	44,8	44,6	49,2	47,5	53
Woda dostarczona do wodociągu na terenie gminy w czasie doby w badanym roku							
woda dostarczana do wodociągu	dam ³	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Przedsiębiorstwa świadczące usługi w gminie w badanym roku							
przedsiębiorstwa świadczące usługę (dostarczające wodę)	ob.	1	1	2	1	1	1

Źródło: Dane GUS

W sprawie zasad korzystania z wodociągu na terenie gminy istnieje regulamin przyjęty poprzez Uchwałę Nr III/10/18 Rady Miejskiej w Nowogrodzie z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Nowogród (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 r. poz. 5281).

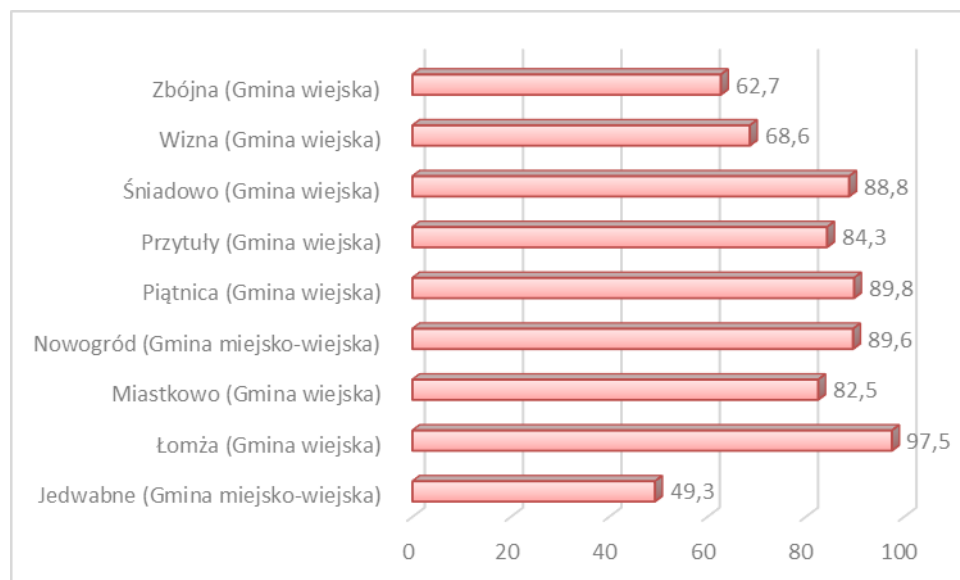
Wykres 34. Odsetek ogółu ludności gminy korzystający z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w latach 2015 - 2020

Źródło: Dane GUS

Biorąc pod uwagę odsetek ogółu ludności gminy korzystającej z wodociągu sytuacja Gminy Nowogród znajduje się na porównywalnym poziomie jak w innych gminach położonych na terenie powiatu łomżyńskiego.

Wykres 35. Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Teren Gminy Nowogród jest częściowo skanalizowany. Uznać jednak można, że poziom skanalizowania obszarów wiejskich jest zerowy ze względu na dane GUS wskazujące, że 0% osób korzystających z kanalizacji znajduje się na tych obszarach. Do tego ogólna ludność osób korzystających z sieci pokrywa się z ludnością korzystającą z sieci w miastach – w obydwu przypadkach w 2020 r., zgodnie z danymi GUS, było to 1.805 osób.

Tabela 42. Sieć kanalizacyjna

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kanalizacja							
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	135	141	142	142	136	154
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	0	1	6	1	2	1
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	27	26	26,6	27,1	27,1	28,2
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	27	26	27	27	27	28

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1813	1815	1817	1803	1799	1805
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności							
ogółem	%	44,3	44,6	44,7	44,8	44,7	45,2
w miastach	%	83,5	83,6	83,6	83,6	83,4	84
na wsi	%	0	0	0	0	0	0
Sieć kanalizacyjna na 100 km²							
ogółem	km	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
w miastach	km	31,6	31,6	31,6	31,6	31,6	31,6

Źródło: Dane GUS

Obecnie oczyszczalne ścieków na terenie gminy znajdują się na terenie miasta Nowogród oraz w miejscowości Ptaki.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. odprowadzono 28 dam³ ścieków, taką samą wielkość odpadów oczyszczono.

Tabela 43. Oczyszczanie ścieków

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Oczyszczalnie komunalne							
biologiczne	szt.	1	1	1	1	1	1
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu							
biologiczne	m ³ /dobę	300	300	300	300	300	300
z podwyższonym usuwaniem biogenów na 1 mieszkańca	m ³ /dobę	0	0	0	0	0	0
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM							
ogółem	osoba	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Ścieki oczyszczane w ciągu roku							
odprowadzone ogółem	dam ³	27	26	27	27	27	28
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam ³	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	32	32	34	34	36	36
oczyszczane razem	dam ³	27	26	27	27	27	28
oczyszczane biologicznie	dam ³	27	26	27	27	27	28
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100	100	100	100	100	100

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
odprowadzone na 1 mieszkańca	-	0,007	0,006	0,007	0,007	0,007	0,007

Źródło: Dane GUS

Ścieki komunalne z terenu gminy bywają również oczyszczane w instalacjach przydomowych lub przechowywane w zbiornikach bezodpływowych.

W 2020 r. na terenie gminy było 641 zbiorników bezodpływowych i 51 oczyszczalni przydomowych. Istniała także 1 stacja zlewna.

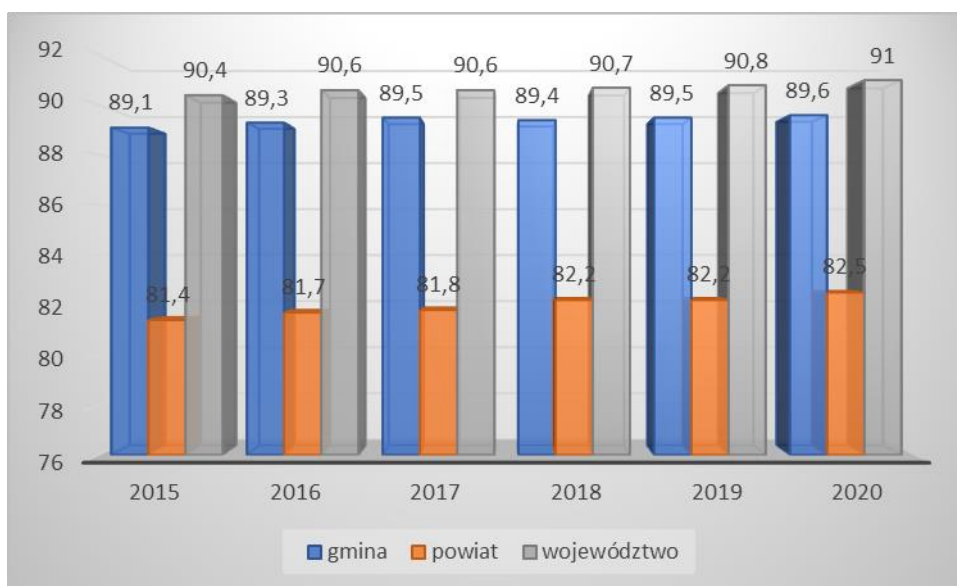
Tabela 44. Nieczystości ciekłe na terenie Gminy Nowogród (2015 – 2020)

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	571	580	635	635	635	641
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	6	9	44	48	51	51
stacje zlewnie – stan w dniu 31 grudnia	szt.	1	1	1	1	1	1
nieczystości ciekłe ogółem wywiezione do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych - w ciągu roku	dam ³	-	-	7	-	-	-
nieczystości ciekłe z gospodarstw domowych wywiezione do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych - w ciągu roku	dam ³	-	-	5,6	-	-	-
nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu roku	m ³	-	-	-	7468,5	6965	7735
ścieki bytowe w tym przekazane do stacji zlewnej	m ³	-	-	-	7468,5	6965	7735
nieczystości ciekłe (ścieki komunalne) odebrane w ciągu roku	m ³	-	-	-	0	1723	779,5
ścieki komunalne w tym przekazane do stacji zlewnej	m ³	-	-	-	0	1723	779,5

Źródło: Dane GUS

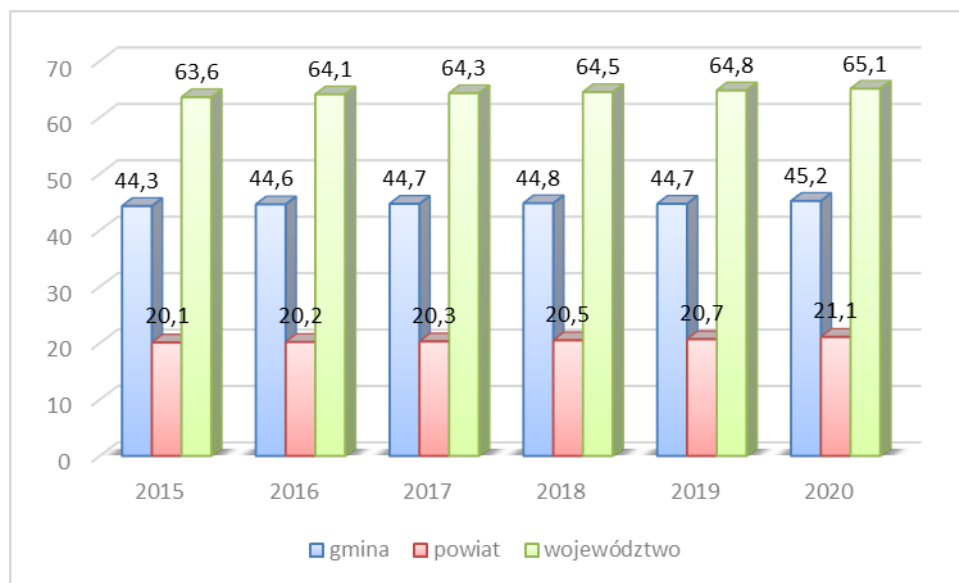
Porównując odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że na obszarze Gminy Nowogród odsetek ten był mniejszy niż w województwie, ale większy niż w powiecie. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku odsetku osób korzystających z sieci kanalizacyjnej. Jedynie w przypadku sieci gazowej sytuacja ta wygląda inaczej i najgorzej prezentuje się na terenie gminy (trochę lepiej w powiecie, a sytuacja w województwie jest znacząco lepsza).

Wykres 36. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

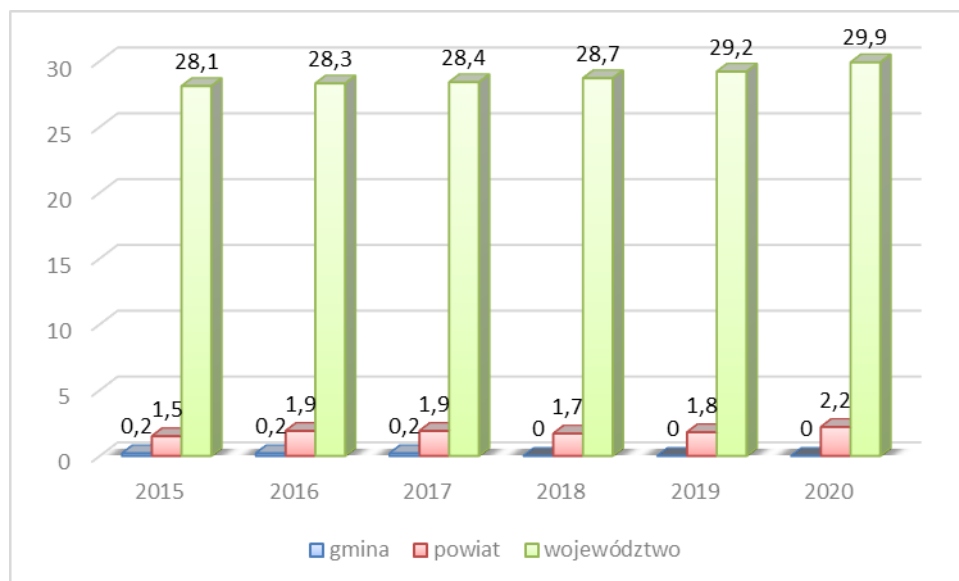
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 37. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 38. Odsetek osób korzystających z sieci gazowej na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Nowogród źródłami wytwarzanych odpadów są:

- przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą,
- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe czy niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy czy targowisk itp.,
- ulice i place.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną.

Zgodnie z danymi GUS – w 2020 roku na terenie Gminy Nowogród zebrano prawie 911 t odpadów. Na jednego mieszkańca przypadało 141,4 kg odpadów zmieszanych. W 2020 roku na terenie gminy działały 2 jednostki odbierające odpady (wg obszaru działalności).

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 roku w omawianym zakresie były jeszcze niedostępne.

Tabela 45. Odpady komunalne z terenu Gminy Nowogród

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	784,9	864,75	876,34	910,29
ogółem w tys. ton	tys. t	-	-	0,78	0,86	0,88	0,91
z gospodarstw domowych	t	-	-	698,36	776,99	790,72	855,17
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	86,54	87,76	85,62	55,12
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku							
ogółem	t	-	-	140,24	188,65	211,94	341,97
z gospodarstw domowych	t	-	-	139,04	177,33	202,76	334,97
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	1,2	11,32	9,18	7
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	505,5	538,07	644,66	676,1	664,4	568,32
ogółem na 1 mieszkańca	kg	123,2	132,2	158,7	167,7	165,6	141,4

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
z gospodarstw domowych	t	481,7	489,53	559,32	599,66	587,96	520,2
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	117,4	120,3	137,7	148,8	146,5	129,4
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	2	2	3	2	2	2
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	-	85,34	76,44	76,44	48,12
Dziki wysypiska							
powierzchnia istniejących - stan w dniu 31 grudnia	m ²	0	0	0	31100	31100	31100
istniejące - stan w dniu 31 grudnia	szt.	0	0	0	3	3	1
zlikwidowane - w ciągu roku	szt.	0	0	0	0	0	2
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk - w ciągu roku	t	0	0	0	0	0	2
dziki wysypiska na 100 km² powierzchni ogółem	szt.	0	0	0	3	3	1
powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km² powierzchni ogółem	m ²	0	0	0	30792	30792	30792
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca							
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	-	-	-	-	218	227

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (obowiązującą od początku 2012 r. z późniejszymi zmianami) na gminach spoczywa zadanie zapewnienia odpowiedniego i właściwego zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania.

Odpady powinny odbierać od mieszkańców firmy, wyłonione w drodze przetargu, a za odbiór odpadów mieszkańcy uiszczą jednolitą stawkę, z możliwością obniżki dzięki stosowaniu segregowania odpadów u źródła ich powstawania.

Na terenie województwa podlaskiego funkcjonują instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów

komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku oraz zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Zgodnie z art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r. poz. 779 z późn. zm.) marszałek województwa prowadzi listę takich instalacji. Należą do nich:

- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach (ZUOK w Hryniewiczach)
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce (ZZO w Hajnówce)
- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach (ZUOK w Suwałkach)
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce (ZZO w Koszarówce)
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii (ZPiUO w Czartorii)
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze (ZPiUO w Czerwonym Borze).

Od 6 września 2019 r. na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiona została regionalizacja, przestały istnieć regiony gospodarki odpadami wymienione w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 – 2022”.

Miejsce zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania:

- Instalacja Komunalna: Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii, 18-413 Miastkowo.
- Zarządca instalacji: Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. ul. Akademicka 22, 18-400 Łomża.

Miejsce zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania:

- Instalacja Komunalna: Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii, 18-413 Miastkowo.

- Zarządca instalacji: Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. ul. Akademicka 22, 18-400 Łomża.

Zgodnie z „Raportem o stanie Gminy Nowogród za 2020 r.” Komunalny Zakład Budżetowy w Nowogrodzie w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych świadczy usługi na rzecz Gminy Nowogród - obsługa budynku Urzędu Miejskiego, zebranie i wywóz nieczystości z koszy ulicznych oraz wypróżnienie i wywóz odpadów z pojemników cmentarza parafialnego.

Zgodnie z „Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta i gminy Nowogród za 2020 rok” od stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz z domków letniskowych i innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe realizowany był przez firmę Usługi Komunalne „BŁYSK,” Marianna Marczyk, ul. Przykoszarowa 22A, 18-400 Łomża. Umowa została zawarta na okres 12 miesięcy tj. od 24 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. Obowiązek zagospodarowania odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz z domków letniskowych i innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe realizowany był przez Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o. o. z siedzibą w: 18-400 Łomża, ul. Akademicka 22. Na terenie Miasta Nowogród utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych „PSZOK” przy ul. Łomżyńskiej 41, na placu Komunalnego Zakładu Budżetowego. Do punktu mieszkańcy mogli dostarczać odpady:

- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony,
- popiół,
- tekstylia,
- odpady problematyczne np. (światłówki, gaśnice, puszki po farbach, lakierach i krezolach, zużyte smary, oleje, kleje),
- odpady remontowo-budowlane i rozbiórkowe.

W 2020 r. zostały zorganizowane dwie mobilne zbiórki odpadów tj.: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony oraz odpady wielkogabarytowe.

Do systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zostały włączone nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe i inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno - wypoczynkowe. Pomimo zorganizowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi Gmina Nowogród nie osiągnęła w tym roku wymaganego poziomu 50% recyklingu.

Ostatnia inwentaryzacja azbestu i wyrobów azbestowych na terenie gminy została dokonana w 2009 r. Podejmowano działania by zmniejszyć jego występowanie:

- w 2016 r. zebrano 131,64 Mg,
- w 2018 r. zebrano 84,662 Mg,
- w 2020 r. zebrano 140,405 Mg.

Sposób unieszkodliwienia: przekazano na składowisko odpadów niebezpiecznych.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w Bazie Azbestowej:

Zinwentaryzowane:

- razem: 3 058 524 kg,
- osoby fizyczne: 3 025 642 kg,
- osoby prawne: 32 882 kg,

Unieszkodliwione:

- razem: 597 088 kg,
- osoby fizyczne: 590 278 kg,
- osoby prawne: 6 810 kg.

Pozostałe do unieszkodliwienia:

- razem: 2 461 436 kg,
- osoby fizyczne: 2 435 364 kg,
- osoby prawne: 26 072 kg.

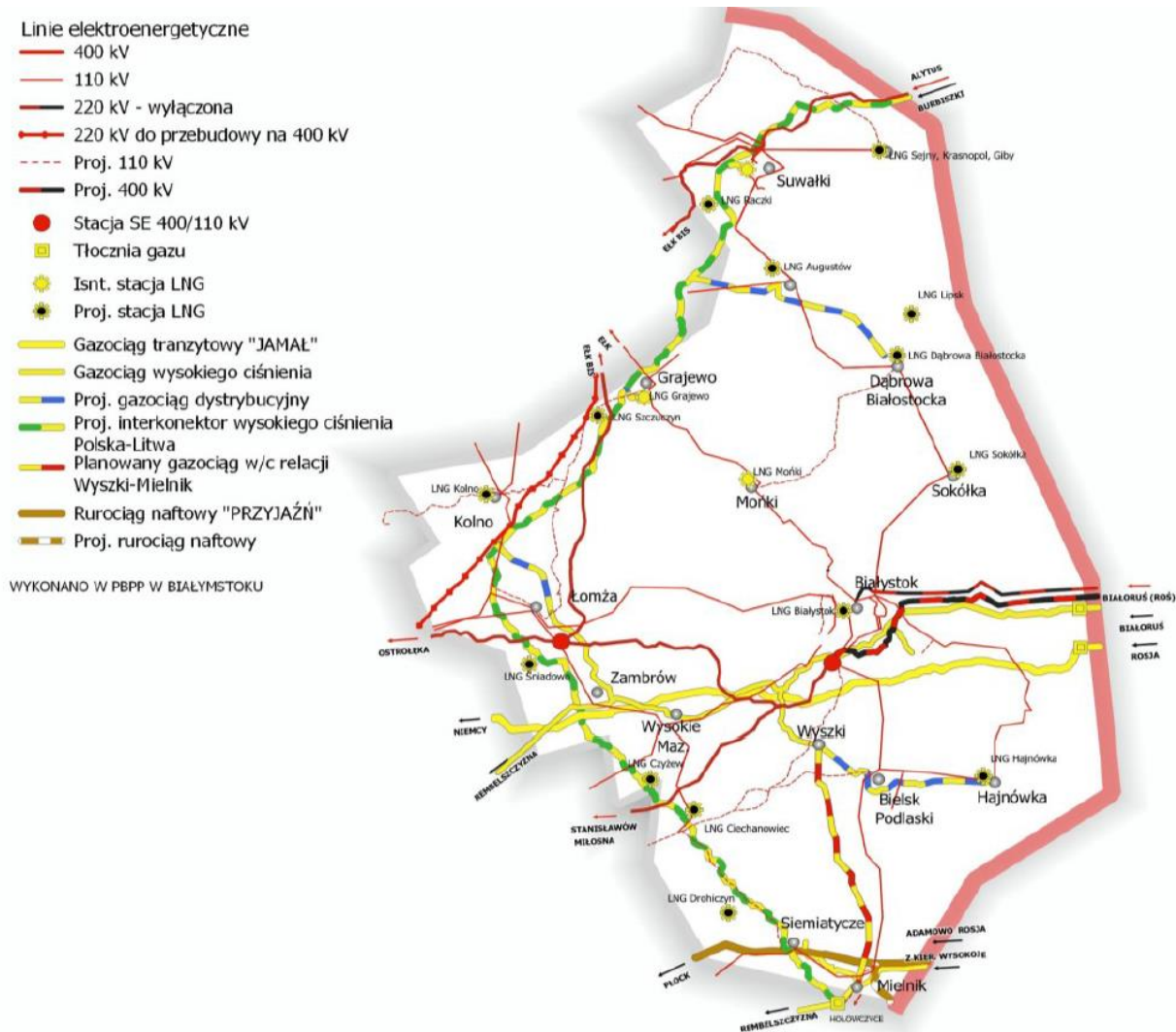
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA

Na terenie Gminy Nowogród nie funkcjonuje sieć ciepłownicza ani gazowa (od 2018 r. brak osób korzystających z sieci gazowej). Dostępna jest natomiast infrastruktura energetyczna zaopatrująca mieszkańców w energię elektryczną.

Gmina Nowogród zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi. Na terenie gminy znajdują się linie napowietrzne 110kV oraz 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz sieć napowietrzna i kablowa nn. Rysunek 19. przedstawia infrastrukturę energetyczną przebiegającą przez województwo podlaskie.

Na terenie Gminy Nowogród brak jednolitej tendencji (w latach 2015 – 2020, zgodnie z danymi GUS) dotyczącej ilości odbiorców energii elektrycznej oraz ilości zużytej energii.

Rysunek 19. Infrastruktura energetyczna województwa podlaskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Na terenie Gminy Nowogród działają placówki edukacyjne. Liczba uczniów uczęszczających do placówek edukacyjnych zlokalizowanych na terenie Gminy Nowogród w roku szkolnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Liczba uczniów w roku szkolnym

Rok Szkolny	Liczba Uczniów
2019/2020	420
2020/2021	401
2021/2022	416

Źródło: dane Gminy Nowogród

Zgodnie z „Raportem o stanie Gminy Nowogród za 2021 rok” w roku szkolnym 2020/2021 Gmina Nowogród była organem prowadzącym dla Zespołu Szkół Samorządowych w Nowogrodzie w skład którego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Nowogrodzie – 315 uczniów,
- Przedszkole Samorządowe w Nowogrodzie – 94 dzieci.

Największa liczba uczniów uczęszczająca do szkoły podstawowej w latach 2015 - 2020, zgodnie z danymi GUS, wystąpiła w 2019 r.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

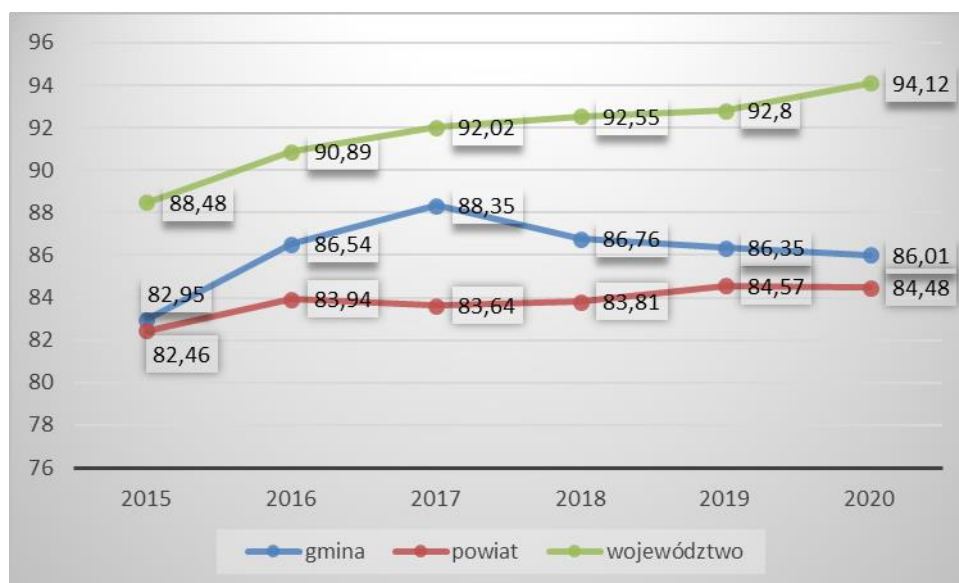
Tabela 47. Szkolnictwo podstawowe

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe ogółem							
ogółem	ob.	1	1	1	1	1	1
oddziały w szkołach	-	12	12	15	17	17	17
uczniowie	osoba	254	231	274	309	312	295
absolwenci	osoba	49	32	-	-	32	43

Źródło: dane GUS

Porównując współczynniki skolaryzacji w stosunku do szkół podstawowych na terenie Gminy Nowogród, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniejsza wartość wskaźnika występuje na terenie powiatu łomżyńskiego, a największa na terenie województwa podlaskiego.

Wykres 39. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim oraz w woj. podlaskim (szkoły podstawowe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Informacje dotyczące wyników egzaminów ośmioklasisty przedstawiono w tabeli 48 i 49. Wskazują one na to, że sytuacja na terenie gminy w tym zakresie wymaga przeprowadzenia dodatkowych prac służących podniesieniu poziomu nauczania.

Tabela 48. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019 - 2021

Przedm.	2019			2020			2021		
	Kraj %	Nowogród %	Stanin	Kraj %	Nowogród %	Stanin	Kraj %	Nowogród %	Stanin
Język Polski	63	59	4	59	52	3		54	4
Matematyka	45	33	3	46	47	6		44	5
Język Angielski	55	45	4	54	43	4		60	5

Źródło: dane Gminy Nowogród

Tabela 49. Wyniki egzaminów ósmoklasisty

Rok	Język polski			Matematyka			Język angielski		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021

	Język polski			Matematyka			Język angielski		
1. Najniższy									
2. Bardzo niski									
3. Niski									
4. Niżej średni									
5. Średni									
6. Wyżej średni									
7. Wysoki									
8. Bardzo wysoki									
9. Najwyższy									

Źródło: dane Gminy Nowogród

Zgodnie z „Raportem o stanie Gminy Nowogród za 2021 rok” przedszkole w Nowogrodzie zapewnia bezpłatne wychowanie, nauczanie i opiekę w zakresie podstawy programowej wychowania przedszkolnego, które realizowane są bezpłatnie w wymiarze 5 godzin dziennie od poniedziałku do piątku od godziny 8⁰⁰ do godziny 13⁰⁰.

Zgodnie z danymi GUS na terenie Gminy Nowogród w latach 2015 - 2020 największa ilość osób poddana wychowaniu przedszkolnymi wystąpiła w 2016 r.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

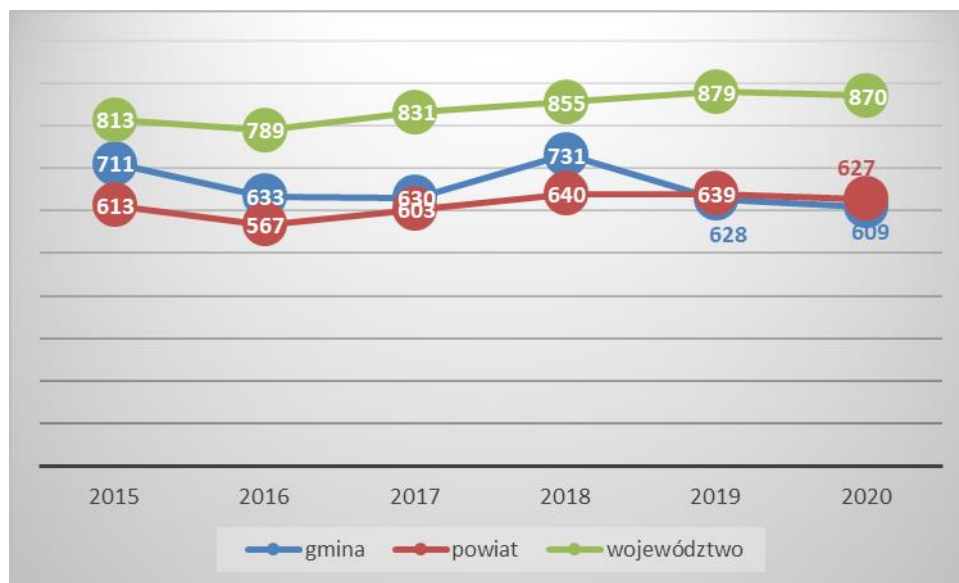
Tabela 50. Przedszkola

Jedn. miary		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wychowanie przedszkolne razem							
ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2
oddziały	-	4	5	5	5	5	5
miejsca	msc.	85	100	100	100	-	-
dzieci	osoba	105	121	115	109	102	106

Źródło: dane GUS

Porównując wskaźnik ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim można wskazać na jeszcze zadawalający poziom objęcia wychowaniem przedszkolnym najmłodszych mieszkańców Gminy Nowogród. Wskaźnik ten jest trochę niższy niż średnia dla całego województwa. Sytuacja w powiecie i w gminie znajduje się na podobnym poziomie. Choć sytuacja gminy w 2015 r. była lepsza niż w powiecie w 2019 r. sytuacja ta się odwróciła. W 2020 r. nadal sytuacja w powiecie była odrobinę lepsza niż w gminie.

Wykres 40. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA

Na terenie Gminy Nowogród istnieje następująca infrastruktura sportowa i rekreacyjna:

- hala widowiskowo-sportowa przy Zespole Szkół Samorządowych w Nowogrodzie, ul. 11 Listopada 12,
- stadion w Nowogrodzie, Nowogród ul. 11 Listopada,
- siłownia zewnętrzna i plac zabaw, Nowogród, ul. 1 Maja,
- siłownia zewnętrzna, Nowogród, ul. Miastkowska,
- siłownia zewnętrzna, Mątewica 76,
- siłownia zewnętrzna, Morgowniki,
- boisko Wielofunkcyjne w Chmielewie.

Na terenie gminy funkcjonuje Akademia Piłkarska "Lider".

Do ważniejszych imprez sportowych należą:

- Półmaraton Kurpiowski Pśejak - Bieg Szlakiem Schronów Bojowych SGO "Narew",
- Igrzyska Dzieci i Młodzieży Szkolnej Grupy Zachodniej w sztafetowych biegach przełajowych,

- Powiatowe igrzyska Dzieci i Młodzieży w sztafetowych biegach przełajowych.

6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY

Na terenie Gminy Nowogród funkcjonują:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowogród,
- Filia Biblioteki w Mątwicy.

Na terenie Gminy Nowogród funkcjonuje także Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury.

Zajęcia stałe w MGOK:

- Zajęcia plastyczne,
- Zajęcia wokalne,
- Zajęcia śpiewu tradycyjnego,
- Warsztaty skrzypcowe,
- Warsztaty szydełkowania i haftu krzyżkowego.

Imprezy organizowane na terenie gminy

Ogólnopolskie Dni Kultury Kurpiowskiej. Wydarzenie to odbywa się w czerwcu, w amfiteatrze na scenie plenerowej.

Jest to największy przegląd folkloru kurpiowskiego w Polsce i miejsce spotkań wielu pokoleń Kurpiów z całego kraju. Wydarzenie skupia około 1, 5 tysiąca gości oraz 60 - 70 solistów i zespołów z całego regionu. W trakcie trwania konkursów odbywają się też tradycyjne pokazy ginących zawodów, jarmark rękodzieła artystycznego, jarmark wyrobów regionalnych oraz koncert kończący wydarzenie.

Inscenizacja walk o Nowogród to widowisko plenerowe przypominające jedną z istotnych bitew z początku drugiej wojny światowej, jaką była obrona Narwi. Inscenizacja plenerowa. Wydarzenie ma na celu uczczenie pamięci żołnierzy Wojska Polskiego z 33 pułku piechoty Strzelców kurpiowskich walczących w Nowogrodzie. To także przypomnienie oraz nawiązanie do wydarzeń historycznych i walk, które toczyły się z przeważającymi siłami wroga na tych terenach. Celem wydarzenia jest przypominanie o męstwie i ofiarności polskich żołnierzy podczas obrony schronu przy moście. Inscenizacja skupia około 2,5 tyś widzów i pasjonatów historii.

W roku 2021, MGOK w Nowogrodzie był partnerem Podlaskiego Instytutu Kultury w projekcie p.n. „**Wesele na Kurpiach. Teatralne widowisko folklorystyczne**” – Etno Polska 2021. Projekt obejmował przygotowanie widowiska teatralnego, wraz z kostiumami, scenografią, opracowaniem muzyki i pieśni tradycyjnych, a przede wszystkim warsztatami artystycznymi. Samo widowisko powstało na podstawie scenariusza ks. Władysława Skierkowskiego (1886–1941) – folklorysty, zbieracza pieśni ludowych. Projekt polegał na współpracy zespołu stylizowanego z Białegostoku i zespołu z Nowogrodu wykonującego folklor w formie tradycyjnej. Na miejsce jego premiery wybrano amfiteatr nad Narwią oraz Skansen Kurpiowski w Nowogrodzie. Wydarzenie skupiło około 1000 widzów z całego regionu.

Biblioteka

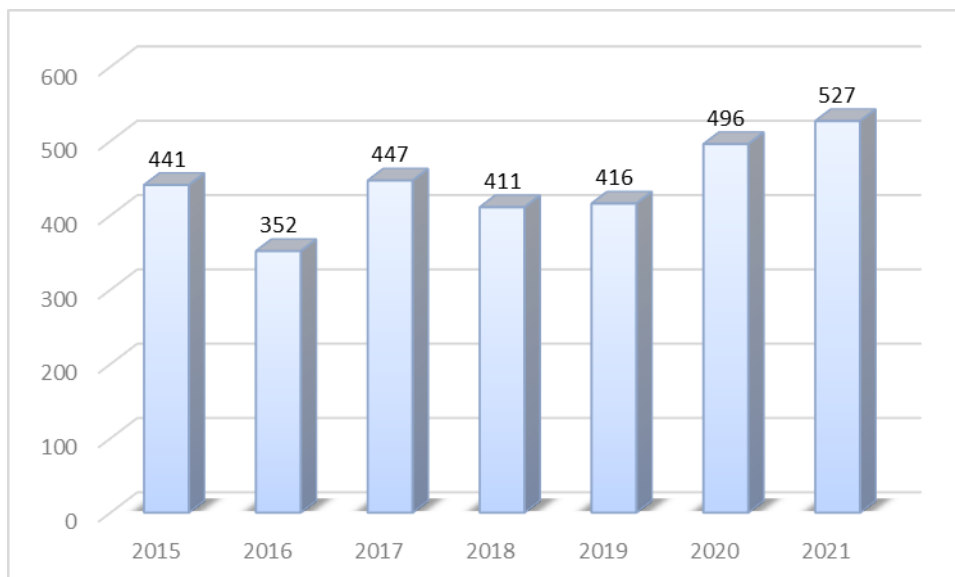
Zgodnie z danymi gminy liczba aktywnych czytelników wygląda w nich następująco:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowogród – 427,
- Filia Biblioteki w Mątwy – 100.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. biblioteka i jej filia dysponują księgozbiorem w liczbie 19.064 woluminów.

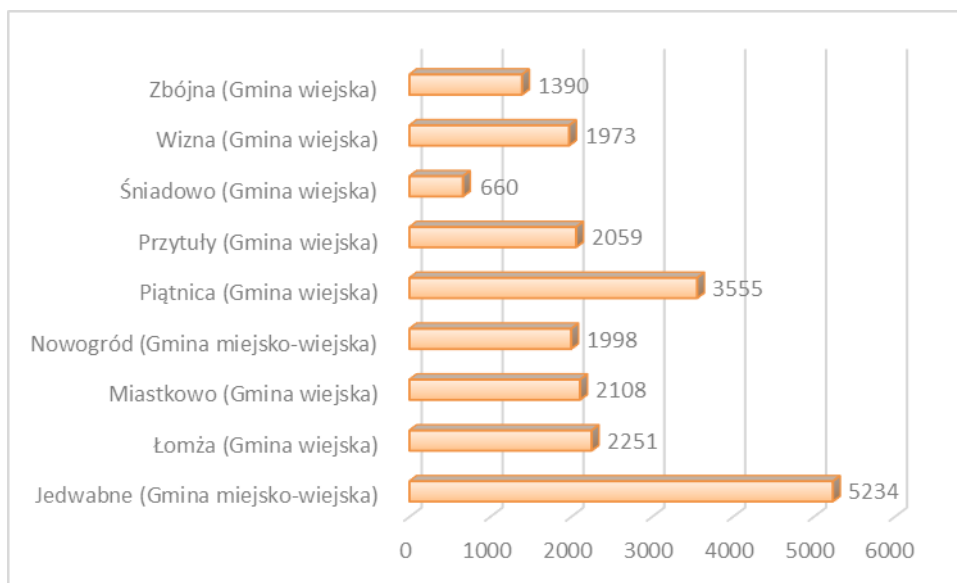
Z oferty biblioteki skorzystało w 2020 r. 496 osób, które wypożyczyły na zewnątrz 11.336 pozycji. W 2021 r. zaś 527 osób, które wypożyczyły 12.241 pozycji.

Wykres 41. Liczba czytelników w ciągu roku

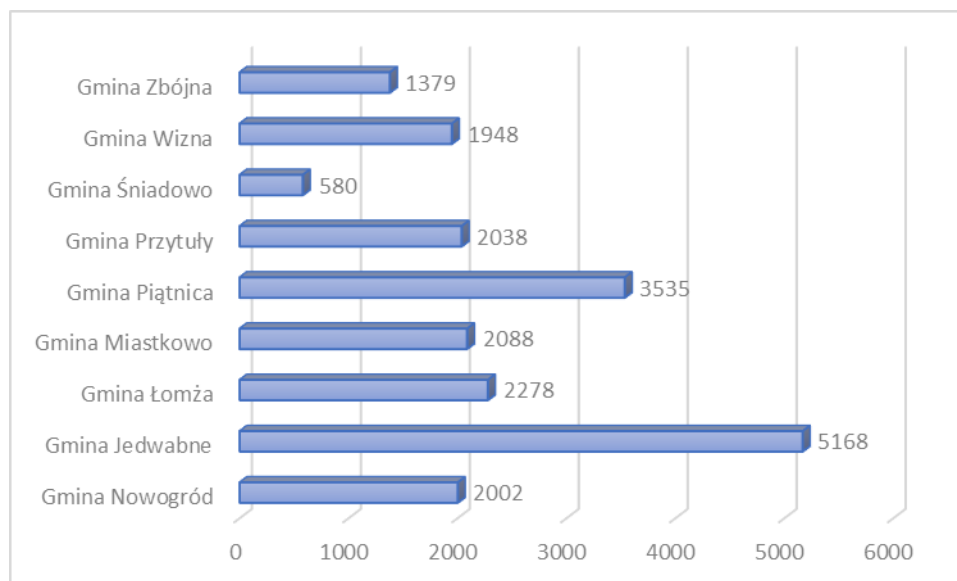
Źródło: Dane GUS

Wykres 42. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w gminach położonych na terenie powiatu łomżyńskiego, 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Wykres 43. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w gminach położonych na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

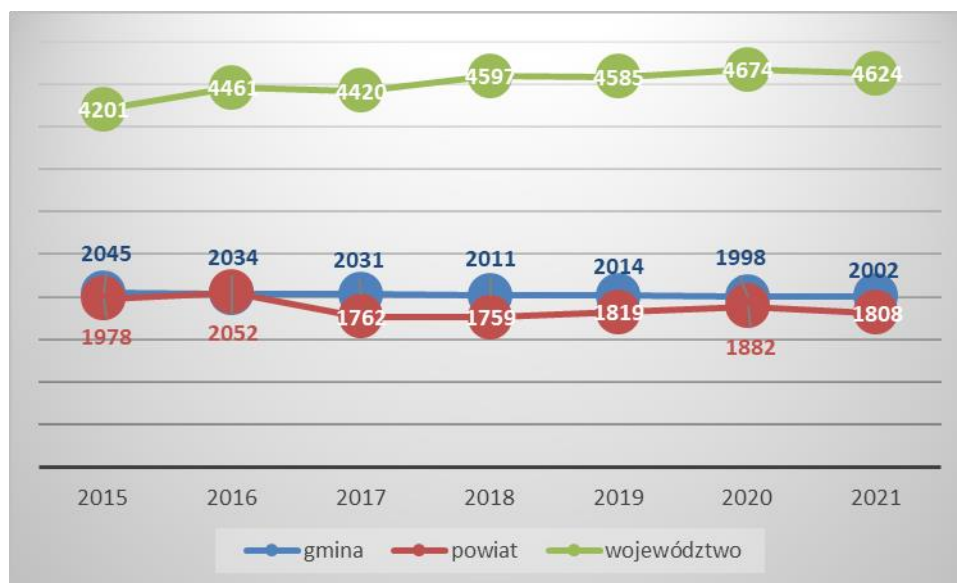
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

Porównując liczbę osób przypadających na 1 placówkę biblioteczną można zauważyć, że w przypadku Gminy Nowogród sytuacja ta znajduje się na średnim poziomie zarówno

porównując wskaźnik wśród gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego jak i w porównaniu do wielkości wskaźnika w powiecie i województwie.

Sytuacja wymaga poprawy co widać, w 2020 r. sytuacja była bardziej korzystna niż w 2021 r. W porównaniu z województwem podlaskim sytuacja na terenie gminy wygląda lepiej jednak w porównaniu z powiatem łomżyńskim sytuacja ta jest odrobinę gorsza - przypada tu więcej osób na 1 placówkę niż w powiecie, mniej niż w województwie. Może to stanowić pewne utrudnienie w dostępie do wybranej, bardziej popularnej literatury.

Wykres 44. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Nowogród działają koła gospodyń wiejskich.

Tabela 51. Organizacje pozarządowe, koła gospodyń

L.P.	Nazwa organizacji	Adres	Numer KRS
1.	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich "Jankowianki"	Jankowo-Młodzianowo, ul. Nowa 11, 18-414 Nowogród	0000529391
2.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielewie	Chmielewo 23, 18-414 Nowogród	0000360231
3.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Mątwy	Mątwa 76, 18-414 Nowogród	0000408501
4.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Grądach	Grądy 15A, 18-414 Nowogród	0000525962

L.P.	Nazwa organizacji	Adres	Numer KRS
5.	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Sławcu	Sławiec, ul. Długa 22, 18-414 Nowogród	0000389692

Źródło: dane Gminy Nowogród

6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

W zakresie podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy Nowogród usługi wykonują dwie placówki (zgodnie z danymi GUS, w 2021 r.). Na obszarze gminy funkcjonuje jeden punkt apteczny.

W zakresie opieki szpitalnej oraz specjalistycznej mieszkańcy korzystają z usług placówek zlokalizowanych m.in. na terenie miasta Łomża.

Jednym z głównych aspektów w kwestii infrastruktury społecznej i jakości opieki zdrowotnej, który uwzględniono w analizie, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza w kontekście najstarszych mieszkańców gmin. Zgodnie z informacjami zaprezentowanymi na wykresie 45 brak jednolitej tendencji w liczbie udzielonych porad w ostatnim okresie. W latach 2015 – 2017 ich liczba malała. Później wzrosła by w 2020 r. osiągnąć najniższy poziom (na ten stan pewien wpływ miało też pojawienie się pandemii COVID – 19 i wprowadzane ograniczenia). W 2021 r. ich liczba odrobinę wzrosła (sytuacja ta również może wiązać się sytuacją epidemiologiczną gminy i kraju).

Wykres 45. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Nowogród

Źródło: Dane GUS

Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), który jest jednostką organizacyjną gminy. Analizując dane na temat liczby osób oraz gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, zaprezentowanych w tabeli 52, można zauważyć tendencję malejącą (z wyjątkiem roku 2019 r. w przypadku gospodarstw domowych, gdy ich liczba utrzymała się na takim samym poziomie co w 2018 r.), co jest zjawiskiem korzystnym i może powodować w przyszłości brak konieczności przekazywania dodatkowych środków z budżetu gminy na cele związane z pomocą społeczną.

Tabela 52. Liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Nowogród

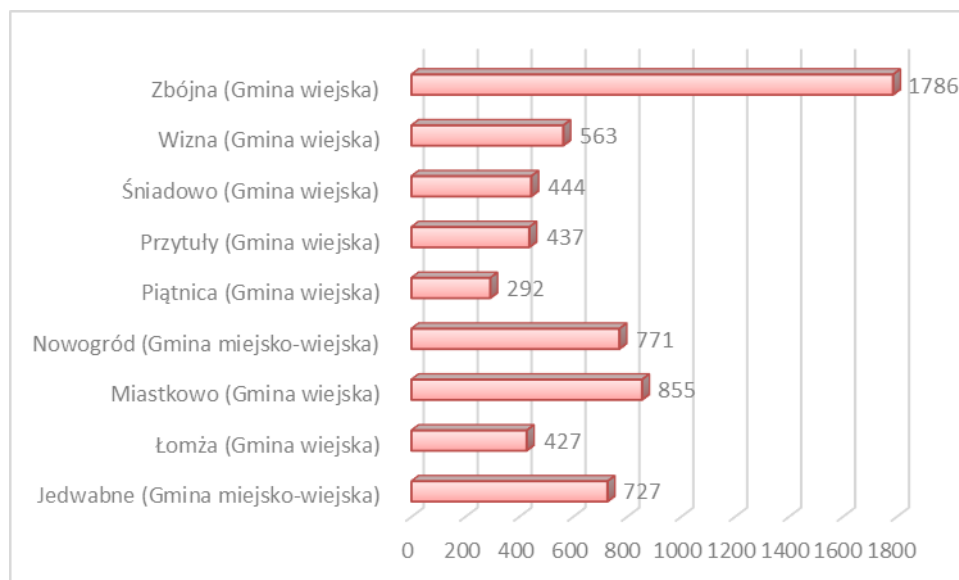
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	167	161	138	128	128	101
osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	518	492	433	407	396	310

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi gminy liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ogółem wynosi 106 osób. Z tego:

- z powodu alkoholizmu – 0,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 6,
- bezrobocia – 19,
- niepełnosprawności – 18,
- z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa – 5,
- przemocy – 0,
- ubóstwa – 22,
- wielodzietności – 22,
- objętych niebieską kartą – 12.

Wykres 46. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

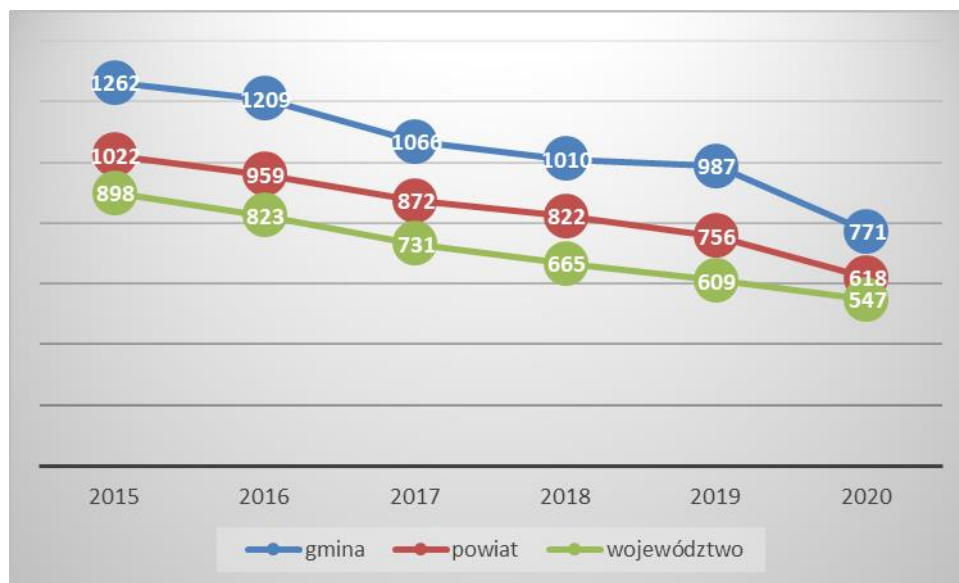

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie patrząc na sytuację Gminy Nowogród i innych gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego sytuacja na jej terenie choć nie odbiega od sytuacji w innych gminach to stosunkowo jest mało korzystna. Najmniejsza liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej znajdowała się w gminie wiejskiej Piątnica, największa w gminie wiejskiej Zbójna. Gmina Nowogród zajmuje trzecie miejsce z największą liczbą beneficjentów.

Porównując liczbę osób będących beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Nowogród z adekwatnymi wskaźnikami na poziomie powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego w latach 2015 - 2020 widać, że sytuacja ta we wszystkich latach była gorsza niż w powiecie i województwie.

Wykres 47. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Nowogród, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.5. INFRASTRUKTURA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze Posterunku Policji w Nowogrodzie.

O sprawnie działający system ratowniczo-gaśniczy dbają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tabela 53. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej

Nazwa organizacji	Adres	Numer KRS
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie	Nowogród, ul. Łomżyńska 11, 18-414 Nowogród	0000066549
Ochotnicza Straż Pożarna w Mątownicy	Mątowica 76, 18-414 Nowogród	0000073898
Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielewie	Chmielewo 23, 18-414 Nowogród	0000293636
Ochotnicza Straż Pożarna w Grądach	Grądy 15a, 18-414 Nowogród	0000073902
Ochotnicza Straż Pożarna w Jankowie-Skarbowie	Jankowo-Skarbowo 12A, 18-414 Nowogród	0000194535
Ochotnicza Straż Pożarna w Kupninie	Kupnina 7, 18-414 Nowogród	0000312080
Ochotnicza Straż Pożarna w Sławcu	Sławiec, ul. Długa 28, 18-414 Nowogród	0000332579

Źródło: dane Gminy Nowogród

7. FINANSE SAMORZĄDOWE

W tabeli 54 zaprezentowano dochody i wydatki Gminy Nowogród w latach 2015-2020, zgodnie z danymi GUS. Wynika z nich, że w 2017 r. gmina odnotowała deficyt budżetowy. W pozostałych okresach dochody przewyższały wydatki, co pozwala na założenie, że w kolejnych latach gmina będzie dysponowała środkami niezbędnymi do realizacji inwestycji poprawiających stan życia mieszkańców.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

Tabela 54. Dochody i wydatki Gminy Nowogród w latach 2015-2020 (zł)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody	14776074,50	15494506,00	17730651,41	18999004,31	23519510,15	27863359,96
Wydatki	13577474,38	13913766,37	18032981,56	15838517,63	22356871,01	23581844,54
Wynik	1198600,12	1580739,63	-302330,15	3160486,68	1162639,14	4281515,42

Źródło: Dane GUS

W analizowanych latach dochody gminy wzrastały. W przypadku wydatków brak tak jednolitej tendencji, od 2018 r. ulegały również wzrostowi. Szczegółowy podział dochodów i wydatków według działów Klasyfikacji Budżetowej prezentuje tabela 55.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Nowogród na lata 2022 - 2028 przewidywane wyniki roczne budżetu (do 2028 r. włącznie) będą dodatnie (jedynie w 2022 r. przewidziano wynik ujemny).

Tabela 55. Dochody i wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej							
ogółem	zł	-	-	17730651,41	18999004,31	23519510,15	27863359,96
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	891377,66	440879,94	484531,88	468515,32	582311,52	616044,97
Dział 600 - Transport i łączność	zł	12000,00	2933,54	559410,33	1492562,92	4554977,38	1743826,30
Dział 630 - Turystyka	zł	50157,96	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	259187,04	180033,92	197493,40	148884,93	169891,89	237266,91
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	0,00	0,00	2071,32	2582,36	1920,64	0,00
Dział 720 - Informatyka	zł	123579,57	21303,06	0,00	120000,00	25535,80	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	86036,02	45230,64	55792,02	25374,20	24528,54	62609,41
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	38938,80	14977,67	14026,00	60291,33	43202,00	37120,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	0,00	29,00	5001,00	34926,02	0,00	50767,44
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	3377204,51	3669039,96	3855187,41	4050754,44	4475627,21	5248464,27
Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	6068315,00	5882390,00	6259730,55	6459525,06	6598675,10	8399517,45
Dział 801 – Oświata i wychowanie	zł	387528,28	374294,40	372548,53	360370,30	318597,71	3700562,55
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	1721515,23	4483935,91	624488,16	387299,82	371487,33	334346,23
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	94069,20	92870,00	83186,70	83470,80	88121,80	88161,90
Dział 855 - Rodzina	zł	-	-	4824425,21	4782612,13	5207087,18	5731937,15

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	1656170,23	286587,96	392758,90	521834,68	1057546,05	1593383,49
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	9995,00	0,00	0,00	0,00	0,00	19351,89
Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej							
ogółem	zł	13577474,38	13913766,37	18032981,56	15838517,63	22356871,01	23581844,54
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	550720,60	480681,00	484428,51	498428,85	663949,05	1054419,84
Dział 020 - Leśnictwo	zł	0,00	0,00	2703,00	3608,00	674,00	679,00
Dział 600 - Transport i łączność	zł	316575,64	382169,50	3101645,03	563913,39	4130887,43	5056428,07
Dział 630 - Turystyka	zł	40561,79	35695,11	16794,09	4981,92	7084,00	0,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	73899,10	18147,57	27358,09	66862,50	28796,24	55790,81
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	18435,80	25257,00	18066,08	29842,00	24756,00	18527,26
Dział 720 - Informatyka	zł	170450,16	0,00	0,00	54095,83	95904,17	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	1604343,68	1803720,83	1866904,11	1963497,42	1980387,43	2113318,51
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	38938,80	14977,67	14026,00	60291,33	43202,00	37120,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	160507,12	171894,06	171815,08	433870,30	738135,18	213912,92
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	zł	150626,64	123723,00	107177,41	89318,28	74205,66	56598,88
Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	0,00	0,00	17229,18	8473,00	0,00	0,00
Dział 801 – Oświata i wychowanie	zł	4436877,46	4638363,71	4758983,10	4884203,59	5162047,23	5488026,99
Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	43201,10	42110,79	52164,28	62013,23	62459,87	39843,25
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	1940047,90	4702428,90	925621,28	622418,94	669637,89	667189,64

	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	261568,92	256042,11	268318,48	290962,10	259877,30	267594,79
Dział 855 - Rodzina	zł	-	-	4872771,54	4851229,68	5318354,87	5886527,63
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	3351262,70	718380,52	847539,14	846129,69	2496777,68	1222678,62
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	418464,99	479947,03	466259,74	496245,46	590268,90	1400534,95
Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	991,98	20227,57	13177,42	8132,12	9466,11	2653,38

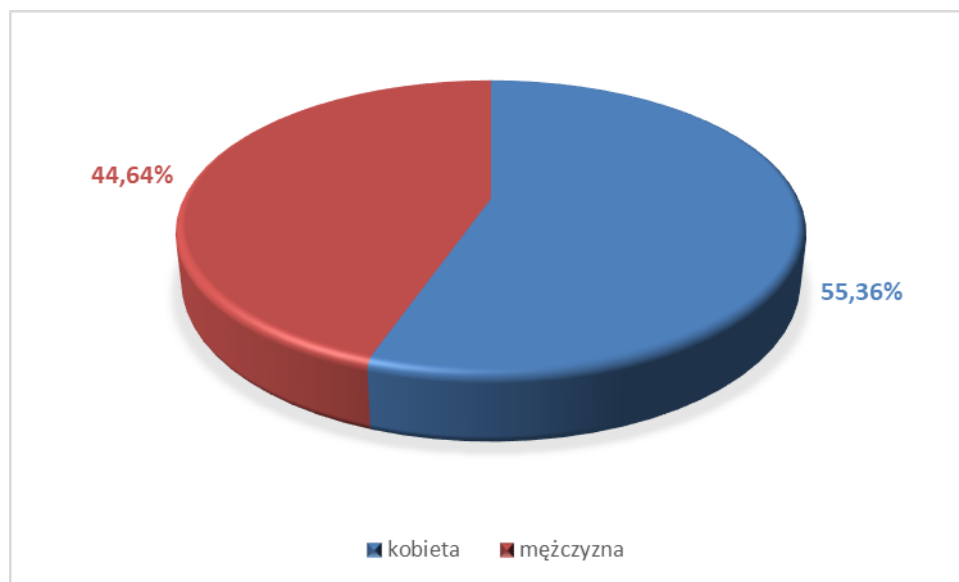
Źródło: Dane GUS

8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY

8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO

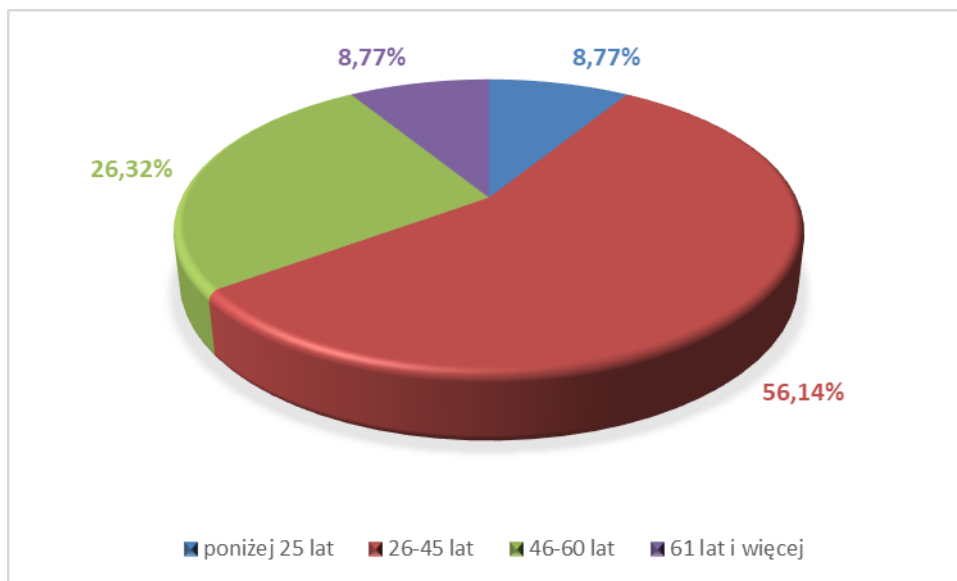
W ramach prac nad przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Nowogród” oraz „Strategii Rozwoju Gminy Nowogród na lata 2022-2025 z perspektywą do 2027 r.” wśród mieszkańców analizowanej jednostki samorządu terytorialnego zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Ankieta była dostępna w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie i na stronie internetowej gminy. W badaniu wzięło udział 56 osób zamieszkujące Gminę Nowogród. Struktura ankietowanych z uwzględnieniem ich płci, wieku i statusu zawodowego została zaprezentowana na wykresach 48 – 50. Wynika z nich, że wśród osób biorących udział w badaniu przeważały kobiety, które stanowiły 55,36% ankietowanych. Biorąc pod uwagę wiek - przeważały osoby w przedziale 26-45 lat. Analizując dane dotyczące statusu zawodowego należy stwierdzić, że największa ilość ankietowanych posiadała status pracownika – osoba pracująca (83,02%). Osoba, która wskazała opcję „inne” nie podała swojego statusu zawodowego.

Wykres 48. Płeć ankietowanych

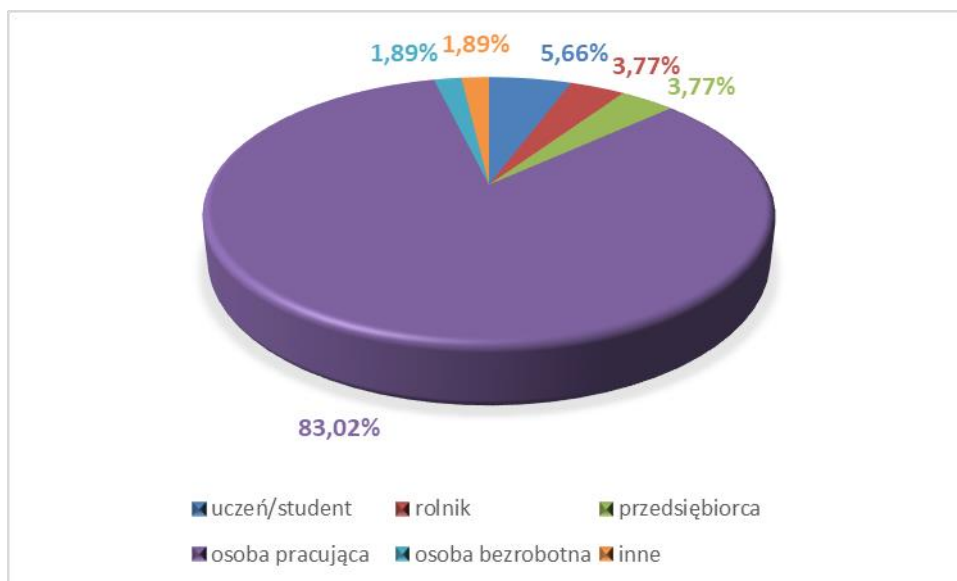
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 49. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 50. Status zawodowy respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Pytania sformułowane w ramach ankiety zostały podzielone na następujące obszary:

- społeczeństwo;
- gospodarka;
- środowisko i przestrzeń;
- infrastruktura techniczna;
- turystyka i rekreacja;
- kultura;

– edukacja.

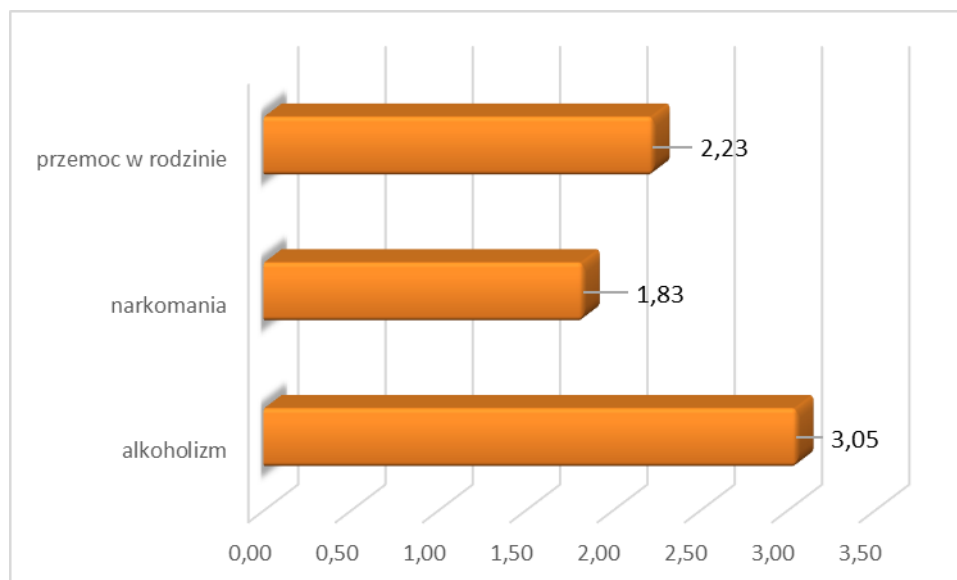
W ramach poszczególnych obszarów respondentów poproszono o dokonanie oceny według 5-ciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 - najwyższą. Na podstawie zebranych odpowiedzi obliczoną średnią ocenę dla każdego obszaru.

Ankietowanych poproszono także o wskazanie mocnych i słabych stron Gminy Nowogród, szans i zagrożeń dla jej rozwoju oraz najpilniejszych aspektów, które wymagają poprawy.

SPOŁECZEŃSTWO

Jako najbardziej istotny problem w obszarze: Społeczeństwo ankietowani wskazali alkoholizm (ocena średnia: 3,05 pkt), przemoc w rodzinie (2,23 pkt) oraz narkomanię (1,83 pkt).

Wykres 51. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Nowogród

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Ankietowani średnio ocenili poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej (średnia ocena 3,10 pkt). Porównując odpowiedzi kobiet i mężczyzn zauważyć można, że to mężczyźni lepiej ocenili poziom zaangażowania – 3,28 pkt, średnia wśród kobiet – 2,97 pkt.

Jednocześnie najbardziej krytycznie w tej sprawie wypowiedzieli się najmłodsi mieszkańcy gminy (poniżej 25 roku życia). Średnia ocena w tym przedziale wiekowym wyniosła 2,40 pkt (aż 40% ich ocen było na poziomie 1 i 2). Najlepiej ocenili zaangażowanie mieszkańców ankietowani w wieku 46-60 lat – średnia 3,53 pkt. 46,67% odpowiedzi to wskazania na ocenę 4 i 5.

Lepiej została oceniona ochrona zdrowia, a szczególnie pomoc społeczna na terenie gminy.

Poziom ochrony zdrowia – dostęp do usług na terenie gminy został oceniony na 3,16 pkt. Również w tym przypadku to mężczyźni postawili wyższą ocenę. Średnia ocena wśród mężczyzn wyniosła 3,36 pkt, wśród kobiet zaś 3,00 pkt.

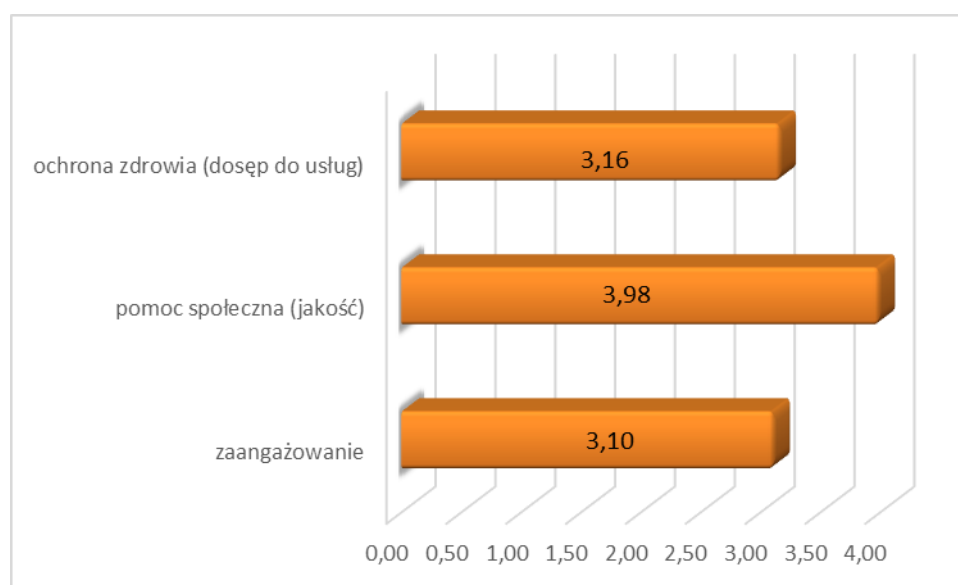
Patrząc na wiek ankietowanych najniżej poziom ochrony zdrowia ocenili ankietowani w wieku 26 – 45 lat – średnia 3,00 pkt. Najwyżej ex aequo osoby w wieku poniżej 25 lat oraz w wieku 46 – 60 – średnia 3,53 pkt. Ankietowani poniżej 25 roku życia najczęściej też oceniali dostęp do usług ochrony zdrowia na 5 w porównaniu do ankietowanych w innych grupach wiekowych (20%).

Jakość pomocy społecznej na terenie Gminy Nowogród została oceniona na 3,98 pkt. Tym razem lepiej ją oceniły kobiety – średnia ocena 4,17 pkt, mężczyźni zaś ocenili jej jakość na 3,76 pkt.

Patrząc na wiek ankietowanych najniższą ocenę ex aequo wskazały osoby w wieku poniżej 25 roku życia i w wieku 26-45 (średnia ocena 3,00 pkt). Najlepiej zaś oceniły ją osoby w wieku 46-60 lat.

Najwięcej ocen na 5 wskazały osoby w wieku 46 - 60 lat (66,67% ich odpowiedzi to właśnie ocena na 5).

Wykres 52. Ocena poziomu zaangażowania mieszkańców oraz podstawowych usług w Gminie Nowogród

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

GOSPODARKA

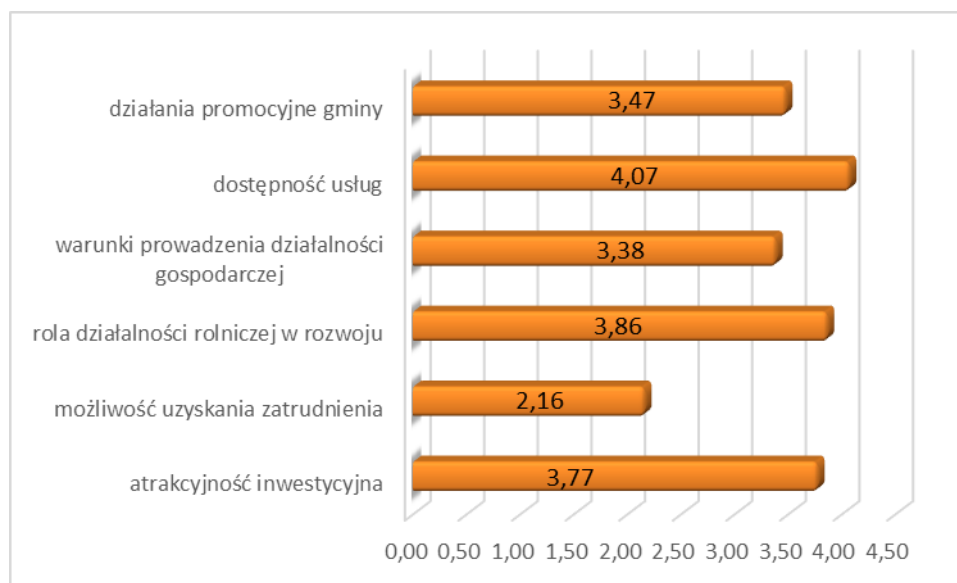
W sferze gospodarczej ankietowani najlepiej ocenili dostępność do usług (średnia 4,07 pkt). Respondenci nisko ocenili natomiast możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy (2,16 pkt). Gorzej ocenili ją mężczyźni (1,96 pkt, kobiety – 2,20 pkt).

Osoby w wieku 46-60 lat aż w 46,67% przypadkach wskazały ocenę 1. Najwyższą ocenę w tym zakresie wystawiły osoby w wieku 61 lat i więcej – 3,00 pkt, najniższą osoby w wieku 46 – 60 lat 1,93 pkt.

Ankietowali uznali rolę działalności rolniczej za ważną – średnia ocena 3,86 pkt. Docenili też atrakcyjność inwestycyjną gminy – średnia ocena 3,77 pkt. Stosunkowo dobrze zostały też ocenione działania promocyjne gminy – 3,47 pkt (widać tu jednak pewną przestrzeń do poprawy).

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej zostały ocenione na 3,38 pkt. Co wraz z niską oceną możliwości uzyskania zatrudnienia wskazuje na potrzebę przeprowadzenia działań służących poprawie tych aspektów życia gospodarczego na terenie gminy. Ocena wśród kobiet i mężczyzn nieznacznie się różniła. Warunki prowadzenia działalności gospodarczej kobiety oceniły na 3,54 pkt, a mężczyźni na 3,32 pkt. Najniższą ocenę wystawiły (patrzac na wiek respondentów) osoby w wieku poniżej 25 lat – 3,20 pkt, najwyższą w wieku 61 lat i więcej – 4,20 pkt.

Wykres 53. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – gospodarka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Ankietowani bardzo wysoko ocenili czystość środowiska naturalnego – 4,12 pkt i funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Gminy Nowogród – 3,86 pkt. Wysoko została też oceniona estetyka miejscowości – 3,84 pkt.

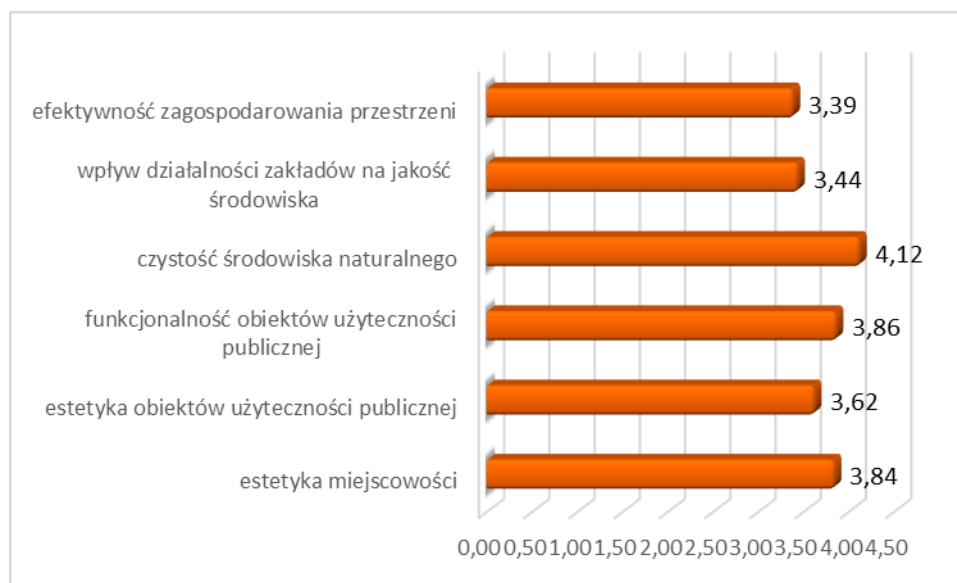
Stosunkowo dobrze oceniono także estetykę obiektów użyteczności publicznej – 3,62 pkt.

Gorzej oceniono wpływ działalności zakładów przemysłowych i wytwórczych działających na terenie gminy na jakość środowiska naturalnego – 3,44 pkt. Uznając tym samym, że ich wpływ jest stosunkowo obojętny (oceny oznaczały: 1 - bardzo niekorzystny, 2 - niekorzystny, 3 - obojętny, 4 - pozytywny, 5 - bardzo pozytywny). Oceny wśród mężczyzn i kobiet uplasowały się na podobnym poziomie (odpowiednio 3,47 pkt i 3,44 pkt).

Jako najmniej korzystną w analizowanym obszarze respondenci ocenili efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czyli optymalne wykorzystanie terenów). Średnia ocena w ramach tego pytania wyniosła 3,39 pkt, co wskazuje na niedobory w tym zakresie zauważalne przez osoby zamieszkujące Gminę Nowogród. Kobiety oceniły ją na 3,30 pkt, a mężczyźni 3,52 pkt.

Najgorzej gminę w tym zakresie ocenili mieszkańcy w wieku 46-60 lat (średnia 3,07 pkt), najlepiej osoby w wieku 61 lat i więcej (średnia 4,00 pkt).

Wykres 54. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – środowisko i przestrzeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W obszarze: Infrastruktura techniczna ankietowani najlepiej ocenili system odbioru odpadów (4,07 pkt), poziom rozwoju sieci wodociągowej (3,86 pkt), infrastrukturę sportowo –rekreacyjną w miejscu zamieszkania (3,74 pkt). Co wskazuje, że mieszkańcy zauważają poprawę w jakości i dostępności infrastruktury i pozytywnie oceniają działania władz gminy mające na celu zapewnienie jak najszerszego dostępu do infrastruktury technicznej.

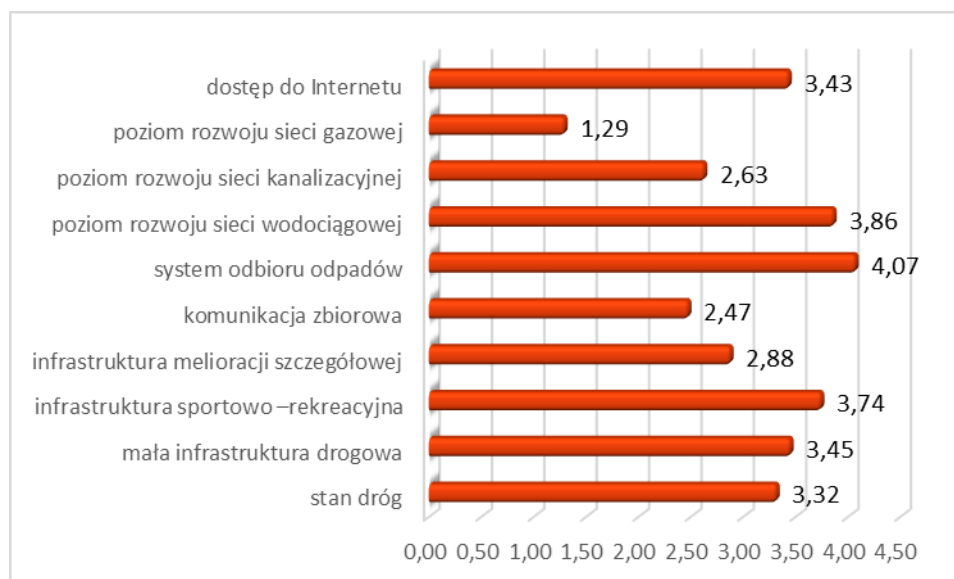
Trochę gorzej ocenili małą infrastrukturę drogową (3,45 pkt, mężczyźni – 3,56 pkt, kobiety – 3,45 pkt) i dostęp do Internetu (3,43 pkt, mężczyźni – 3,28 pkt, kobiety – 3,52 pkt).

Z kolei jako największy problem gminy w obszarze infrastruktury technicznej mieszkańcy Gminy Nowogród wskazali poziom rozwoju sieci gazowej (1,29 pkt, kobiety – 1,21 pkt, mężczyźni – 1,42 pkt). Zauważono więc, że poziom jej rozwoju jest niezadawalający i właściwie niezauważalny.

Nisko oceniono także komunikację zbiorową na terenie gminy (2,47 pkt), poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej (2,63 pkt) oraz infrastrukturę melioracji szczegółowej (2,88 pkt).

Stan dróg oceniono na poziomie 3,32 pkt. Mężczyźni ocenili je na 3,12 pkt, kobiety na 3,50 pkt. Najgorzej ocenili ich stan ankietowani w wieku poniżej 25 lat – 3,20 pkt.

Wykres 55. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

TURYSTYKA I REKREACJA

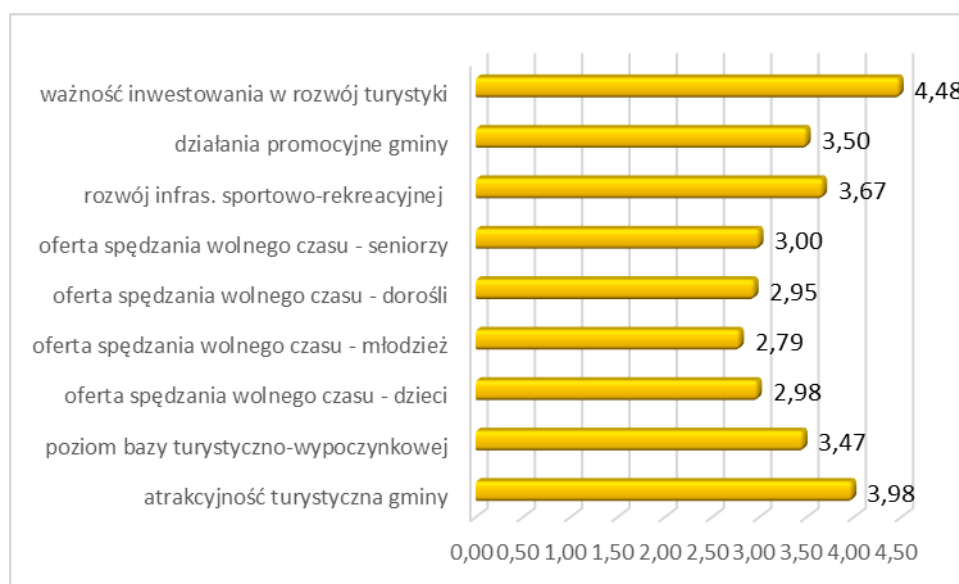
Mieszkańcy Gminy Nowogród zauważają potrzebę inwestowania w rozwój turystyki (4,48 pkt, kobiety 4,45 pkt, mężczyźni 4,64 pkt). Patrząc na wiek ankietowanych najbardziej tę potrzebę dostrzegają mieszkańcy w wieku 26 – 45 lat (4,66 pkt).

Podjęcie takich kroków – inwestowanie w rozwój turystyki może przyczynić się także do wzrostu dochodów mieszkańców, którzy dzięki rozwojowi tej gałęzi gospodarki będą mogli znaleźć zatrudnienie na terenie gminy.

Mieszkańcy stosunkowo wysoko ocenili też atrakcyjność turystyczną gminy (3,98 pkt) oraz stosunkowo dobrze poziom rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej (3,67 pkt).

Respondenci niekorzystnie ocenili ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży (2,79 pkt), dorosłych (2,95 pkt), dzieci (2,98 pkt), seniorów (3,00 pkt). Wśród ankietowanych były też osoby, które doceniły podjęte działania służące poprawie tej sytuacji np. zauważono, że w ofercie spędzania czasu dla dzieci pojawiło się dużo zajęć pozalekcyjnych w MGOK oraz Bibliotece.

Wykres 56. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – turystyka i rekreacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

KULTURA

Mieszkańcy Gminy Nowogród zauważają pewne braki w jakości oraz różnorodności wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego (3,47 pkt). Lepiej ocenili ją mężczyźni – 3,58 pkt niż kobiety – 3,42 pkt. Najniższą średnią ocenę wystawili mieszkańcy w wieku: poniżej 25 roku życia i mający 46 – 60 lat (ex aequo). Średnia ocena w tych grupach wiekowych wyniosła 3,40 pkt. Warto zauważyć, że

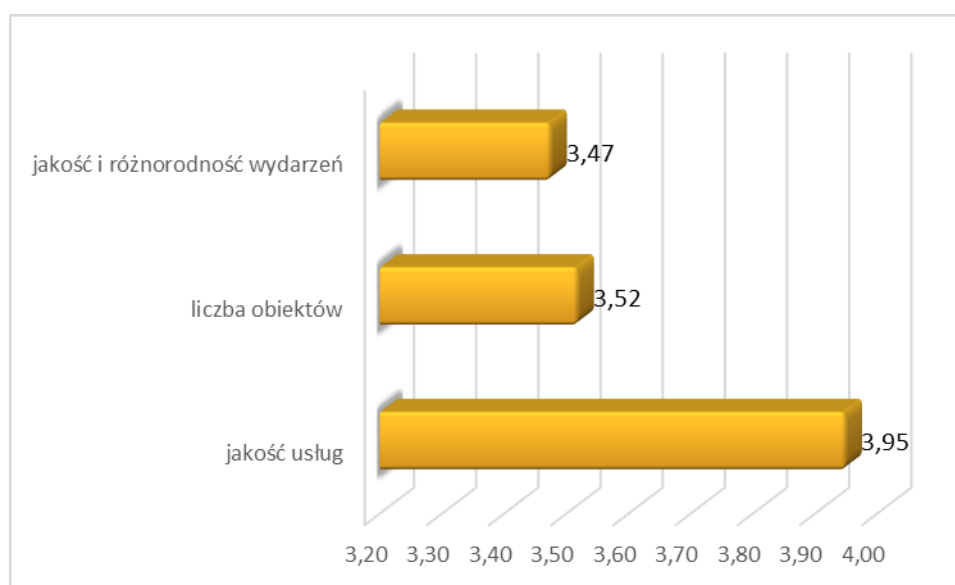
w żadnej grupie wiekowej nie dokonano wskazania – 1, na 2 wskazało 19,35% respondentów w wieku poniżej 25 lat oraz 13,33% respondentów w wieku w 26 – 45 lat.

Trochę lepiej oceniono liczbę obiektów kulturalnych na terenie gminy – 3,52 pkt.

Najlepiej oceniono jakość usług – 3,95 pkt. Lepiej oceniły ją kobiety – 4,03 pkt niż mężczyźni – 3,84 pkt.

Patrząc na wiek respondentów najgorzej ten aspekt funkcjonowania gminy postrzegają osoby w wieku poniżej 25 lat – średnia ocena 3,60 pkt. Warto zauważyć, że w żadnej grupie wiekowej nie oceniono jakości usług na 1. Wskazania na 2 występowały wśród mieszkańców w wieku 46 – 60 lat (3,13%) oraz 61 lat i więcej (6,67%).

Wykres 57. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – kultura

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

EDUKACJA

W zakresie działań edukacyjnych na terenie Gminy Nowogród ankietowani najlepiej ocenili jakość edukacji przedszkolnej (3,56 pkt), zaś najmniej są zadowoleni oprócz jakości edukacji w gimnazjum (3,05 pkt) z ilości obiektów oświatowych (3,28 pkt).

Ilość obiektów oświatowych na terenie gminy lepiej oceniły kobiety – 3,39 pkt niż mężczyźni – 3,16 pkt. Patrząc na wiek ankietowanych najwyżej ocenili ją osoby w wieku 61 lat i więcej – 3,60 pkt, najniżej osoby w wieku 46 - 60 lat – 3,07 pkt. Warto podkreślić, że w żadnej grupie wiekowej nie wskazano oceny 1 ani 2. Wśród odpowiedzi osób w wieku 26 – 45 lat aż w 93,33% przypadkach wskazano 3.

Przy ocenie jakości edukacji w gimnazjum duża część ankietowanych pozostawiała pytanie bez odpowiedzi bądź wręcz wskazywała w komentarzach, że przestały one już funkcjonować.

Wykres 58. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Nowogród – edukacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ASPEKTY WYMAGAJĄCE POPRAWY

W ramach ankiety mieszkańcy gminy wskazali także sfery, które wymagają najpilniejszej poprawy. Jako najbardziej istotne wskazano:

- poprawę infrastruktury drogowej (chodników, dróg) – 35 wskazań;
- budowę kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków – 26 wskazań;
- poprawę jakości obsługi medycznej – 23 wskazania;
- rozwój turystyki – 19 wskazań.

MOCNE I SŁABE STRONY GMINY, SZANSE I ZAGROŻENIA DLA JEJ ROZWOJU

Według respondentów mocne strony gminy to przede wszystkim:

- korzystne położenie;
- czyste środowisko naturalne;
- wysokie walory środowiska naturalnego;
- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych;
- wystarczająca ilość bibliotek i świetlic wiejskich;
- duża aktywność społeczna.

Z kolei słabymi stronami Gminy Nowogród są:

- słaby dostęp do opieki medycznej;
- niska inicjatywa społeczna;
- brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie;
- brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe);

- niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja).

Jako największe zagrożenia dla rozwoju gminy respondenci wskazali:

- ucieczkę ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast;
- niski przyrost naturalny;
- malejąca inicjatywa społeczna;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców w celu ochrony i wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego na terenie gminy;
- brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi).

Szanse dla zwiększenia potencjału Gminy Nowogród to – według mieszkańców:

- dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej;
- osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców;
- posiadanie przez gminę terenów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną;
- wzrastające dochody budżetu gminy;
- agroturystyka i ekoturystyka;
- wysokie walory środowiska naturalnego.

PODSUMOWANIE

Przedstawiony materiał badawczy zawiera informacje odnośnie opinii mieszkańców Gminy Nowogród w wielu ważnych dla niej kwestiach. Głównym celem badania było zweryfikowanie poglądów mieszkańców na temat funkcjonowania kluczowych obszarów gminy oraz poznanie oczekiwań co do jej przyszłości. Badanie dostarcza materiałów diagnostycznych, jak również inspiracji w kontekście definiowania kierunków rozwoju gminy, które zostaną wykorzystane w ramach dalszych prac nad konstruowaniem Strategii Rozwoju Gminy Nowogród na lata 2022 – 2027.

8.2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu

strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGHTS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli wady i zagrożenia.

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o przedstawioną diagnozę sytuacji gminy oraz z uwzględnieniem wyników przeprowadzonych badań ankietowych. Zgodnie z zakresem przeprowadzonej diagnozy oraz w oparciu o sfery najbardziej istotne dla rozwoju gminy, analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach:

- sfera przestrzenno-środowiskowa;
- sfera społeczna;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna;
- infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców.

Sfera przestrzenno-środowiskowa	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – korzystne położenie komunikacyjne; – tradycje kultywowane podtrzymywane przez mieszkańców; – funkcjonujące koła gospodyń wiejskich; – cenne zabytki architektoniczne; – duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – walory kulturowe; – zadawalający stan części dróg; – istnienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego; – istnienie sieci kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający stan techniczny części dróg (nawierzchnia gruntowa bądź żwirowa); – niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej i niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych i użyteczności publicznej; – nieefektywne oświetlenie uliczne; – znaczne zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - racjonalna polityka przestrzenna; - poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji; - możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; - tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych; - poprawa oznakowania poziomego 	<ul style="list-style-type: none"> - przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji; - duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego; - zwiększenie kosztów montażu alternatywnych źródeł energii; - niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej

Sfera społeczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wzrastający poziom życia mieszkańców (w tym polepszenie dostępu mieszkańców do infrastruktury); - podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy; - duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; - wzrastająca liczba mieszkań; - spadająca liczba osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne zmiany demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa (ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny, spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym); - niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców; - występowanie zauważalnych przez mieszkańców problemów społecznych – np. alkoholizm; - zauważalny przez mieszkańców problem z dostępem do opieki medycznej; - niski poziom wiedzy mieszkańców w zakresie edukacji ekologicznej; - niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a także seniorów; - niewystarczająca jakość oraz różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja gminy; - rozwój rolnictwa ekologicznego; - wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych; - stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego zapewniających dodatkowe dochody dla mieszkańców gminy; - powstanie domu pomocy społecznej; - rozwój współpracy ze Skansenem Kurpiowskim w Nowogrodzie; - krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych; - propagowanie turystyki wodnej; - promowanie dziedzictwa militarnego związanego ze schronami znajdującymi się na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne ogólnopolskie zmiany demograficzne; - zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; - rosnące koszty pracy; - ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast; - rosnące koszty życia

Sfera gospodarcza	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – potencjał do rozwoju turystyki dzięki posiadanym przez gminę walorom przyrodniczym; – istnienie wyznaczonych terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający stan infrastruktury oraz bazy turystycznej; – mała ilość podmiotów gospodarczych; – brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – lokalizacja gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie; – wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych, – transfer nowych technologii do rolnictwa zmierzających do modernizacji zaplecza technicznego; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; – tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych; – propagowanie turystyki wodnej 	<ul style="list-style-type: none"> – brak jednolitej oferty turystycznej na terenie powiatu; – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – rosnące koszty pracy

Infrastruktura techniczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – efektywny system gospodarki odpadami; – funkcjonowanie PSZOK; – istnienie sieci wodociągowej; – prowadzenie prac polepszających stan dróg na terenie gminy; – istnienie sieci kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych; – niedostateczny stan dróg oraz infrastruktury drogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie); – brak funkcjonującej sieci gazowej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych, – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji, – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – rozwój infrastruktury wodno – ściekowej; 	<ul style="list-style-type: none"> – przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji, – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, – wzrost kosztów budowy alternatywnych źródeł energii, – zmiany prawa powodujące zmniejszenie opłacalności wykorzystania odnawialnych źródeł energii;

– stworzenie korzystnych warunków do tworzenia farm wiatrowych	– wzrost kosztów przeprowadzania inwestycji w infrastrukturę w wyniku wzrastających cen
--	---

Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie placówek wychowania przedszkolnego; – funkcjonowanie szkół podstawowych; – funkcjonowanie ośrodka zdrowia; – funkcjonowanie Ochotniczej Straży Pożarnej zapewniającej bezpieczeństwo mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający poziom wiedzy mieszkańców; – niezadawalające wyniki egzaminów ósmoklasisty; – niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych; – niewystarczający system aktywizacji osób starszych, dorosłych oraz młodzieży; – niesatysfakcjonujący poziom opieki medycznej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – zwiększenie współpracy Gminy Nowogród z organizacjami pozarządowymi; – przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na dofinansowanie inicjatyw organizacji pozarządowych; – poprawa bezpieczeństwa poprzez m.in. poprawę oznakowania poziomego; – powstanie domu pomocy społecznej; – rozwój współpracy ze Skansenem Kurpiowskim w Nowogrodzie; – krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany przepisów prawnych dotyczących polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI.....	6
TABELA 2. ZESTAWIENIE GRUNTÓW W POSIADANIU GMINY	7
TABELA 3. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W LATACH 2011-2014.....	11
TABELA 4. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, 2020 R.....	14
TABELA 5. DROGI W GRANICACH MIASTA NOWOGRÓD.....	16
TABELA 6. DROGI GMINNE, OBSZAR WIEJSKI.....	25
TABELA 7. DROGI POWIATOWE	44
TABELA 8. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 OSTOJA NARWIAŃSKA ...	55
TABELA 9. TYMCZASOWE CELE OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000 OSTOJA NARWIAŃSKA PLH200024 POZA GRANICAMI PARKU KRAJOBRAZOWEGO DOLINY NARWI	57
TABELA 10. DZIAŁAŃ OCHRONNE DOTYCZĄCE OCHRONY CZYNNEJ SIEDLISK PRZYRODNICZYCH, GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT ORAZ ICH SIEDLISK ORAZ ZWIĄZANE Z UTRZYMANIEM LUB MODYFIKACJĄ METOD GOSPODAROWANIA	68
TABELA 11. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWOGRÓD – ELEMENTY BIOLOGICZNE, TWARDOŚĆ, PH I ZASADOWOŚĆ.....	75
TABELA 12. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWOGRÓD– STAN FIZYKOCHEMICZNY I CHEMICZNY	77
TABELA 13. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWOGRÓD – STAN EKOLOGICZNY I OCENA STANU JCWP	78
TABELA 14. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ NOWOGRÓD, 2020 R.	79
TABELA 15. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH, STAN NA 28 LUTEGO 2022 ROKU	89
TABELA 16. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WPISANE DO REJESTRU	96
TABELA 17. STAN LUDNOŚCI FAKTYCZNIE ZAMIESZKUJĄCEJ TEREN GMINY	97
TABELA 18. LUDNOŚĆ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015 – 2020 WG RÓŻNYCH PODZIAŁÓW	100
TABELA 19. RUCH NATURALNY W LATACH 2015 – 2021	101
TABELA 20. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE W LATACH 2015 – 2021	103
TABELA 21. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI W LATACH 2015-2021	105
TABELA 22. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	109
TABELA 23. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015 – 2020.....	112

TABELA 24. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015 – 2020.....	113
TABELA 25. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD.....	117
TABELA 26. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015-2021	120
TABELA 27. GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH.....	123
TABELA 28. POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH.....	123
TABELA 29. POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	124
TABELA 30. POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH.....	125
TABELA 31. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WYBRANYCH UPRAW	125
TABELA 32. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	126
TABELA 33. ZABIEGI ŚRODKAMI OCHRONY ROŚLIN WYKONANE NA POWIERZCHNIĘ	126
TABELA 34. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W LATACH 2015 – 2021	128
TABELA 35. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007	128
TABELA 36. PODMIOTY WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI.....	129
TABELA 37. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	132
TABELA 38. DROGI W GRANICACH MIASTA NOWOGRÓD.....	138
TABELA 39. DROGI GMINNE, OBSZAR WIEJSKI.....	147
TABELA 40. DROGI POWIATOWE	166
TABELA 41. STAN ZAOPATRZENIA W WODĘ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD	169
TABELA 42. SIEĆ KANALIZACYJNA	171
TABELA 43. OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW.....	172
TABELA 44. NIECZYSTOŚCI CIEKŁE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD (2015 – 2020).....	173
TABELA 45. ODPADY KOMUNALNE Z TERENU GMINY NOWOGRÓD	176
TABELA 46. LICZBA UCZNIÓW W ROKU SZKOLNYM	182
TABELA 47. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE	182
TABELA 48. WYNIKI EGZAMINY ÓSMOKLASISTY W LATACH 2019 - 2021	183
TABELA 49. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY.....	183
TABELA 50. PRZEDSZKOLA	184
TABELA 51. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, KOŁA GOSPODYŃ.....	189
TABELA 52. LICZBA OSÓB I GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD.....	191
TABELA 53. JEDNOSTKI OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ	193

TABELA 54. DOCHODY I WYDATKI GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015-2020 (zł)	194
TABELA 55. DOCHODY I WYDATKI WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	195
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY NOWOGRÓD NA TLE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	4
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA PROJEKTU W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	5
RYSUNEK 3. POŁOŻENIE GMINY NOWOGRÓD NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 1	9
RYSUNEK 4. POŁOŻENIE GMINY NOWOGRÓD NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 2	10
RYSUNEK 5. PRZEBIEG SZLAKU „VIA BALTICA”	46
RYSUNEK 6. PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH PRZEZ TEREN GMINY NOWOGRÓD	47
RYSUNEK 7. POŁOŻENIE OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU RÓWNIINY KURPIOWSKIEJ I DOLINY DOLNEJ NARWI NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD	51
RYSUNEK 8. POŁOŻENIE OBSZARÓW NATURA 2000 – OBSZARY SIEDLISKOWE	67
RYSUNEK 9. POŁOŻENIE OBSZARÓW NATURA 2000 – OBSZARY PTASIE	71
RYSUNEK 10. OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY	71
RYSUNEK 11. MAPA ZASOBÓW DYSPOZYCYJNYCH WÓD PODZIEMNYCH W OBSZARACH BILANSOWYCH STAN NA 31.12.2020 R.	83
RYSUNEK 12. MAPA WSTĘPNEJ OCENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	84
RYSUNEK 13. USŁONECZNIENIE	86
RYSUNEK 14. SUMA OPADÓW	86
RYSUNEK 15. SYTUACJA SUSZY UKSZTAŁTOWANA BRAKIEM OPADÓW OD LISTOPADA 2019 DO STYCZNIA 2020	87
RYSUNEK 16. TERENY INWESTYCYJNE – „STREFA EKONOMICZNA”	134
RYSUNEK 17. TERENY INWESTYCYJNE – „TARGOWICA”	135
RYSUNEK 18. TERENY INWESTYCYJNE – „SKARPA”	136
RYSUNEK 19. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	181
WYKRES 1. ZESTAWIENIE GRUNTÓW W POSIADANIU GMINY	7
WYKRES 2. POWIERZCHNIA GMIN W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM	8
WYKRES 3. SOŁECTWA I MIEJSCOWOŚCI W GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	8
WYKRES 4. LUDNOŚĆ ZAMIESZKUJĄCA TEREN GMINY WEDŁUG PŁCI, STAN NA 31 XII	98
WYKRES 5. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	98
WYKRES 6. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	99

WYKRES 7. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	99
WYKRES 8. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	100
WYKRES 9. PRZYROST NATURALNY WEDŁUG PŁCI W LATACH 2015 – 2021	101
WYKRES 10. PRZYROST NATURALNY W GMINACH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	102
WYKRES 11. PRZYROST NATURALNY W GMINACH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	103
WYKRES 12. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	104
WYKRES 13. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI (2015 – 2020)	107
WYKRES 14. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI 2021 R.	107
WYKRES 15. STRUKTURA LUDNOŚCI W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY WIEKOWE W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	108
WYKRES 16. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	109
WYKRES 17. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	111
WYKRES 18. LICZBA MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015-2020	112
WYKRES 19. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO – SANITARNE, 2020	114
WYKRES 20. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE - W % OGÓŁU MIESZKAŃ NA TERENIE GMIN POŁOŻONYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	115
WYKRES 21. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	116
WYKRES 22. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD I OBSZARACH WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	116
WYKRES 23. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	118
WYKRES 24. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	118
WYKRES 25. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	119
WYKRES 26. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD W LATACH 2015-2021	120
WYKRES 27. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	121

WYKRES 28. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	122
WYKRES 29. STRUKTURA GOSPODARSTW W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	127
WYKRES 30. PODMIOTY WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007 W LATACH 2015 – 2021	129
WYKRES 31. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMIN POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	130
WYKRES 32. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	131
WYKRES 33. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, 2021 R.	131
WYKRES 34. ODSETEK OGÓŁU LUDNOŚCI GMINY KORZYSTAJĄCY Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ W LATACH 2015 - 2020	170
WYKRES 35. KORZYSTAJĄCY Z WODOCIĄGU W % OGÓŁU LUDNOŚCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	171
WYKRES 36. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	174
WYKRES 37. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	175
WYKRES 38. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	175
WYKRES 39. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI NETTO W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ W WOJ. PODLASKIM (SZKOŁY PODSTAWOWE).....	183
WYKRES 40. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	185
WYKRES 41. LICZBA CZYTELNIKÓW W CIĄGU ROKU.....	187
WYKRES 42. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINACH POŁOŻONYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2020 R.	188
WYKRES 43. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINACH POŁOŻONYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	188
WYKRES 44. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	189
WYKRES 45. LICZBA PORAD ZDROWOTNYCH UDZIELONYCH NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD	190
WYKRES 46. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	192

WYKRES 47. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINIE NOWOGRÓD, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM (W %).	193
WYKRES 48. PŁEĆ ANKIETOWANYCH	198
WYKRES 49. WIEK ANKIETOWANYCH	199
WYKRES 50. STATUS ZAWODOWY RESPONDENTÓW	199
WYKRES 51. SKALA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE NOWOGRÓD	200
WYKRES 52. OCENA POZIOMU ZAANGAŻOWANIA MIESZKAŃCÓW ORAZ PODSTAWOWYCH USŁUG W GMINIE NOWOGRÓD	201
WYKRES 53. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – GOSPODARKA.....	202
WYKRES 54. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	203
WYKRES 55. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	204
WYKRES 56. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – TURYSTYKA I REKREACJA.....	205
WYKRES 57. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – KULTURA.....	206
WYKRES 58. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY NOWOGRÓD – EDUKACJA.....	207